

Ο.Ε.Ν.Ο.

Η ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.
ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ
Γ. ΚΟΥΦΟΥΔΑΚΗΣ

ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1951

ΑΡΧΕΙΑ
ΣΥΓΧΡΟΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΦΗ 8/3

Ο.Ε.Ν.Ο.

Η ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.
ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ
Γ. ΚΟΥΦΟΥΔΑΚΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ
1951

Α.Σ.Κ.Ι. ΕΙΣΑΓ. ΕΙΣΑΓ. 1740

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I.— Τὰ πρῶτα βήματα στὸν Κομμουνισμό.
- II.— Πῶς ἓνα Ἑλληνικὸ κομμουνιστικὸ σωματεῖο μεταβάλλεται σὲ ἄθῳα Ἀμερικανικὴ Λέσχη.
- III.— Μπαίνει στὸ χορὸ τὸ Κ.Κ. Ἀγγλίας.
- IV.— Πῶς ὀργανώνονται καὶ πῶς τορπιλλίζονται οἱ συγκεντρώσεις.
- V.— Ἡ «Ἐνωσις Ἑλλήνων Ναυτεργατῶν Μ. Βρετανίας» καὶ ὁ Μαῦρος καθοδηγητὴς της.
- VI.— Πῶς πληρώνεται ἀπὸ τὸ Κόμμα ἓνας πιστὸς Κομμουνιστὴς.
- VII.— Οἱ Κομμουνισταὶ καταλαμβάνουν τὰ Σωματεῖα τῆς Π. Ν. Ο. Ἐνας ἔνδοκομματικὸς καυγᾶς.
- VIII.— Τὸ Κ.Κ. Ἀγγλίας ἐπιβάλλει τὸν Ἀντὼν ΑΜΠΑΤΙΕΛΟ.
- IX.— Ἡ βιαία διάλυσις τῆς Π. Ν. Ο. Οἱ Κομμουνισταὶ ἐπικρατοῦν πέρα γιὰ πέρα.
- X.— Ἡ ἴδρυσις τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. (Μάρτιος 1943).— Τὸ σαμποτάρισμα τοῦ «ἀντιφασιστικοῦ» πολέμου.
- XI.— Ἕλληνες καὶ Ἀγγλοὶ Κομμουνισταὶ ἰδρύουν τὸ Ε.Α.Μ. Λονδίνου.
- XII.— Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. καθοδηγεῖ τὸ κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ ἐνισχύει τὸν Δεκέμβρη.
- XIII.— Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἐγκαθίσταται στὸν Πειραιᾶ — Ἡ ἀγκιτάτσια.
- XIV.— Τὸ Κ.Κ.Ε. καθοδηγεῖ τὴν Ο.Ε.Ν.Ο.— Πλήρης ἀνάλυσις τοῦ μηχανισμοῦ.
- XV.— Πῶς τιμωρεῖται ὁ Κομμουνιστὴς ποὺ ἔχει δική του γνώμη.
- XVI.— Ἰδρυσις καὶ πρόγραμμα τοῦ «Κομματικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ στὴ Μασσαλία (Σεπτέμβριος 1947).
- XVII.— Τὸ Κ.Κ.Ε. διατάσσει τὴν στρατολογία τῶν Ναυτεργατῶν.
- XVIII.— Ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία τοῦ Κ.Κ. Γαλλίας.
- XIX.— Ἡ βοήθεια τῶν Ἰταλῶν κομμουνιστῶν.
- XX.— Ἡ πλαστογραφία τῶν φυλλαδίων, οἱ ἔρανοι καὶ τὸ λαθρεμπόριο.
- XXI.— Παρίσι - Πράγα - Βουδαπέστη - Βελιγράδι - Πρέσπα.
- XXII.— Πρῶτες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν «Ἐλευθέρᾳ Ἑλλάδα». Παγωνιά, πορεῖες καὶ «ΙΣΟΤΗΣ».
- XXIII.— Ἡ συκοφαντία.
- XXIV.— Μὲ τὴν ταξιαρχία Ὑψηλάντη στὴ μάχη τοῦ Γράμμου.
- XXV.— Στὸν Ἐθνικὸ Στρατό.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παραθέτομε στὸ κοινὸν τὴν δραματικὴν ἱστορίαν τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.—τῆς Ὀμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Ναυτεργατικῶν Ὀργανώσεων—γραμμὴν ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴ καὶ τὸ προτοπαλλήκαρό της, τὸν Γεώργιο Κουφουδάκη.

Ὁ Κουφουδάκης εἶναι θερμαστής καραβιῶν. Τὰ λιγιστά του γράμματα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ Κομμουνιστικοῦ Σχολειοῦ. Ἡ ἀφήγησίς του εἶναι ἔντεχνη, τραχεά, τὸ ὕφος του συχνὰ δυσάρεστο. Προτιμήσαμε ἐν τούτοις νὰ τυπώσωμε τὸ κείμενον αὐτό, ὅπως βγῆκε ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ συντάκτου του, χωρὶς νὰ θίξωμε οὔτε τὸ λεκτικόν, οὔτε καὶ τὴν πρωτόγονη σύνταξιν. Ἔτσι ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κουφουδάκη διατηρεῖ ἀναφισβήτητα τὸν τόνον τῆς γνησιότητος.

Τὸ φυλλάδιον αὐτὸ προορίζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα, γιὰ τοὺς Ἑλληνας ναυτεργάτας. Αὐτοὺς ὁ Κουφουδάκης, ἀφοῦ ἐπὶ δέκα χρόνια τοὺς παρέσυρε στὸν κατήφορον τῆς κόκκινης ἀπάτης, θέλει τώρα νὰ τοὺς ἀνοίξῃ τὰ μάτια, νὰ τοὺς σταματήσῃ μπρὸς τὸν γκρεμνόν, πού παρ' ὀλίγον νὰ τὸν καταπιῇ τὸν ἴδιον. Τοὺς δείχνει μὲ τρόπο ζωντανόν—γιατὶ τὸν ἔζησε—πὼς ὁ Κομμουνιστικὸς κόσμος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ «δάσκαλε πού δίδασκες καὶ νόμον δὲν ἐκράτεις». Ἐκεῖ ἀλυσοδένεται ἡ «Λευτεριά», ποδοπατεῖται ἡ «Δικαιοσύνη» καὶ κουρελιάζεται ἡ «Ἰσότης».

Ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κουφουδάκη δὲ προορίζεται ἐν τούτοις μόνο γιὰ τοὺς νευτεργάτας, ἀυπευθύνεται σ' ἓναν ὀλόκληρον κόσμον ἀφελῶν ἢ ἡλιθίων ἀστῶν, διανοουμένων, ἐρασιτεχνῶν τῶν ἐπαναστάσεων πού γίνονται μὲ ξένα κόλυβα,

σ' ὄλους ρύτους πού γιά τὸ χατῆρι τῆς «Προόδου» παίρνουν τοῖς μετρητοῖς τὴν Κομμουνιστικὴν μπουρδολογίαν.

Εἶναι ἄπειροι αὐτοί: Ἕλληνες καὶ ξένοι. Εἶναι αὐτοὶ πού ἐσκάρωσαν ἢ υἱοθέτησαν τὸν μῦθο τῆς «μοναρχοφαστικῆς Ἑλλάδας», πού αὐτοχειροτονοῦνται ἐλεγκταὶ τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης, πού κόπτονται γιά τὶς «συνδικαλιστικὲς ἐλευθερίες», καὶ ἰδρύουν «Συλλόγους γιά τὴν Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα» γιά νὰ σώσουν «συνδικαλιστὰς» τοῦ τύπου Ἀμπατιέλου.

Θὰ πέση σωστὸ μαστίγιο ἐπάνω τους ἢ ἀφήγησις τοῦ Κουφουδάκη, πού δείχνει τὶ ἀκριβῶς θὰ πῆ «κομμουνιστικὸς συνδικαλισμός», τὶ εἶδους «Τρέηντ Γιούνιον» ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἢ περιβόητη Ο.Ε.Ν.Ο., τὶ εἶδους «συνδικαλισταὶ» εἶναι ὁ Ἀμπατιέλος, ὁ Κολιὸς καὶ οἱ ὅμοιοί των.

Καὶ ἴσως ἀκόμη, ἢ ὠμὴ ἐξομολόγησις τοῦ Γ. Κουφουδάκη ἀνοίξει τὰ μάτια σὲ τόσες Κυβερνήσεις Συμμαχικῶν Κρατῶν, πού, ἐνῶ συνασπίζονται γιά νὰ φυλάξουν τοὺς λαοὺς των ἀπὸ τὴν Κόκκινη ἀπειλή, ἐξέθρεψαν τόσον καιρὸ καὶ ἐκτρέφουν ἀκόμη σ τὸ ἔδαφος τους τὴν στανικὴ Ὀργάνωσι πού στρατολογεῖ δολοφόνους τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, Λαοῦ πού προμαχεῖ γιά τὴν δική τους ἐλευθερία.

Ο.Ε.Ν.Ο.

Η ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

I

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ

Γεννήθηκα τὸ 1911 στὸ Δενίζ Γιρὲν Μ. Ἀσίας. Ἄρχισα νὰ ἐξα-
σκῶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ναυτεργάτη ἀπὸ τὸ 1928, 22 Μαΐου.

Ἡ δράση μου μέσα στὰ καράβια σὰν ἐξωκομματικοῦ ἀρχίζει ἀπὸ
τὰ 1929. Τότε ἡ κατάσταση μέσα στὰ καράβια, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν
μισθῶν, μὰ καὶ τῆς διαβίωσης, ἦταν κάθε ἄλλο παρὰ καλή. Αὐτὴ ἢ
ὄχι καλὴ κατάσταση ἀνάγκασε τὰ πληρώματα νὰ κάνουν συζητήσεις
μέσα στὰ καράβια ἐναντία στοὺς πλοίαρχους. Τὸ ἴδιο συνέβαινε καὶ
στὸ καράβι πὺν δούλευα ἐγώ. Τὸ καράβι ὀνομαζότανε «Χαράλαμπος
Πατέρας». Ἀκούγοντας τὸ πλήρωμα νὰ συζητεῖ γιὰ τὴν κοκὴ τροφο-
δοσία, θύμωσα γιὰτὶ ἔκαναν συζήτηση μέσα στὴν πλώρη καὶ ἀπὸ τὴν
ἄλλη μὰ πάντα φοβότανε νὰ πᾶνε νὰ κάνουν τὰ παράπονά τους στὸν
πλοίαρχο. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὰς συζητήσεις πῆρα τὸ λόγο καὶ εἶπα
στὸ πλήρωμα ὅτι οἱ συζητήσεις πὺν κάνουν μέσα στὴν πλώρη δὲν
ἔχουν κανένα ἀποτέλεσμα καὶ καλύτερα θὰ ἦταν νὰ πᾶμε νὰ κάνουμε
τὰ παράπονά μας στὸν πλοίαρχο γιὰ νὰ διορθώσῃ τὴν τροφοδοσία. Ἡ
πρότασή μου δὲν ἔγινε δεκτὴ. Τότε ἐγὼ μονάχος μου πῆρα τὴν καρα-
βάνα μου καὶ ἐπῆγα στὴν κουζίνα καὶ ἀρπάχτηκα στὰ λόγια μὲ τὸν
μάγειρο. Τὶς φωνὲς καὶ τῶν δυὸ μας ἄκουσε ὁ πλοίαρχος, ὁ ὁποῖος
ἤρθε νὰ μάθει τί συμβαίνει καὶ μαλώνουμε. Ἐξήγησα τοὺς λόγους
στὸν πλοίαρχο Ι. Πατέρα. Τότε αὐτὸς μοῦ ἔδωσε δύο σκαμπίλια λέ-
γοντάς μου : Ἐνα ὀλόκληρο πλήρωμα ἀπὸ 33 ὑπάρχει μέσα στὸ κα-
ράβι καὶ κανένας δὲν ἤρθε νὰ παραπονεθεῖ πὺς τὸ φαῖ δὲν εἶναι καλὸ
καὶ ἤρθες ἐσύ ; Ὅταν μὲ κτύπησε ἄρχισα νὰ τὸν βρίζω μὲ τὰ χειρό-
τερα λόγια. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη μου ἐπαναστατικὴ ἐνέργεια μέσα στὰ
καράβια.

Στὸ καράβι αὐτὸ μεταξὺ τοῦ πληρώματος ὑπῆρχε καὶ κάποιος
ὀνομαζόμενος Σιδ. Παπᾶς καὶ ὁ ὁποῖος βρῖσκεται ἀπὸ τὸ 1930 στὶς
Ἑνωμένες Πολιτεῖες. Ὁ Παπᾶς μετὰ ἀπὸ δύο ἡμέρες μὲ ἐπλησίασε
καὶ ἄρχισε νὰ μοῦ κάνει διαφώτιση, λέγοντάς μου ποιὸς εἶναι ὁ καλύ-
τερος τρόπος πὺν μπορούμε μὲ τὴν δύναμή μας νὰ καλυτερεύσουμε τὶς
συνθῆκες τῆς ζωῆς μας μέσα στὰ καράβια. Μοῦ ἐσύστησε νὰ μὴν ἐξα-

νακάνω αὐτὸ πὸν ἔκανα μόνος μου, ἀλλὰ πάντα νὰ προσπαθῶ νὰ ὀργανώσω τὸ πλήρωμα, καὶ μετὰ, ὀργανωμένοι, νὰ πηγαίνουμε στὸν πλοίαρχο νὰ διεκδικοῦμε τὰ συμφέροντά μας. Αὐτὸς ἦταν ὁ πρῶτος ναυτεργάτης κομμουνιστῆς πὸν μὲ εἶχε πλησιάσει καὶ πὸν αὐτὰ μοῦ εἶπε τὰ εὗρισκα πολὺ σωτὰ. Ἐπὸ τότε, σὲ ὅσα καράβια ἔκανα, πάντα ἀκολουθοῦσα αὐτὰ πὸν μοῦ εἶχε πεῖ ὁ Παπᾶς. Ἐπὸ τότε ἔως τὸ 1936 δὲν εἶχα ἔρθει σὲ ἔπαφὴ μὲ ἄλλον ναυτεργάτην κομμουνιστῆ. Κατὰ τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 1936 μπαράρισα ἀπὸ τὸ Ρόττερταμ μὲ τὸ «Γκορὴκ Μάρινερ» τοῦ Παντελῆ. Μεταξὺ τοῦ πληρώματος ἦταν κάποιος Κρητικὸς, ὀνομαζόμενος Μανοῦσος Μπουλῆς, μέλος τοῦ Κ.Κ. Ἑλλάδας, μὲ ἀρκετὲς ὀργανωτικὲς ἱκανότητες. Ὁ Μπουλῆς πολὺ γρήγορα ὀργάνωσε τὸ καράβι, ἀλλὰ καὶ πολὺ γρήγορα μπόρεσε νὰ ἐκτιμήσει καὶ τὸν καθένα ἀπὸ μᾶς. Ἐπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες εἶδε πὸς ἦμουν ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἔπαναστατικὰ στοιχεῖα τοῦ πληρώματος Ἐκριβῶς καὶ γι' αὐτὸ σὲ κάποια συζήτηση πὸν εἶχα μαζί του ἄρχισε νὰ μὲ ρωτᾶ γιὰ τὴν δράση μου μέσα στὰ καράβια. Ἐπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη ἄρχισε νὰ μοῦ κάνει τακτικὴ διαφωτιστικὴ δουλειά, προσπαθῶντας νὰ μὲ βγάλει, ὅπως ἔλεγε, ἓνα ἀπὸ τὰ καλύτερα ναυτεργατικὰ στελέχη.

Μὲ τὸν Μπουλῆς στὸ ἴδιο καράβι δουλέψαμε 3 1/2 μῆνες. Ὁλο αὐτὸ τὸ διάστημα μοῦ ἔμαθε πὸς νὰ ὀργανώσω ἓνα καράβι καὶ ἀπὸ ποῖα ζητήματα νὰ πιάνουμαι γιὰ νὰ μπορῶ νὰ τραβῶ τὰ πληρώματα μαζί μου καὶ ἐνάντια στὸν πλοίαρχο. Τὸ χρονικὸ αὐτὸ διάστημα πὸν ἔκανα μαζί του ἦταν ἀρκετὸ τὰ μᾶθω τοὺς τρόπους καὶ τὶς μέθοδες πὸς νὰ μπορῶ πιὸ εὐκόλα νὰ ὀργανώσω τὰ πληρώματα.

Στὰ τέλη τοῦ Δεκέμβρη 1936 ξεμπαράρισα στὸ Ρόττερταμ μαζί μὲ τὸν Μπουλῆ. Ἐκεῖ τότε ἀντιπρόσωπος τῆς Ναυτεργατικῆς Ἐνώσεως Ἑλλάδος ἦταν ὁ Ἀλέκος Δανάλης. Στὸ Ρόττερταμ ἔκ μέρους τῆς Ν.Ε.Ε. πήγαινα στὰ καράβια γιὰ ὀργανωτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δουλειά. Ὁταν καὶ ὁ Δανάλης εἶδε τὴν δραστηριότητά μου, μὲ κάλεσε καὶ μοῦ ἐπρότεινε, ἂν ἤθελα, νὰ γίνω μέλος τοῦ Κ.Κ.Ε. Τὴν πρότασή του αὐτὴ τὴν δέχτηκα μὲ μεγάλη εὐχαρίστηση γιὰ τὴν πίστευα ὅτι τὸ Κ.Κ.Ε. ἦταν τὸ κόμμα πὸν τίμια ἀγωνιζότανε γιὰ τὰ δίκαια συμφέροντα τῆς ἐργατικῆς τάξης τῆς Ἑλλάδος. Ὁταν τέλειωσε ἡ συζήτησή μας καὶ δέχτηκα τὴν πρότασή του μοῦ εἶπε ὅτι θὰ ἔγραφε στὴ Μασσαλία στὸν Θανάση Καμπούρογλου, πὸν τότε ἦταν Γραμματέας τῆς Ν.Ε.Ε., γιὰ νὰ ἐκρίνει τὴν ἐγγραφὴ μου.

Τὸ Γενάρη τοῦ 1937 μπαράρισα μὲ τὸ α/π «Δ. Ἰγγλέση». Ἐπὸ τὸ Ρόττερταμ πήγαμε στὸ Κάρδιφ τῆς Ἀγγλίας γιὰ φόρτωση, ἐκεῖ πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸν Καμπούρογλου καὶ πὸν σ' αὐτὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι γίνομαι δεκτὸς στὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα. Τὸ γράμμα του τὸ ἔλαβα στὶς 16 τοῦ Γενάρη 1937.

Ἐπὸ τὶς 16 τοῦ Γενάρη τοῦ 37 ἀρχίζει ἡ δράση μου σὰν μέλος τοῦ Κ.Κ.Ε. Τὸ 1940, τὸν Αὐγούστο, ἀπὸ τὴν Καζαμπλάκαν τῆς Ἀφρικῆς μπαράρισα μὲ τὸ «Τουρκία» τοῦ Καλιμανοπούλου τὸ ὁποῖο πή-

γαινε για την Νέα Ύορκη. Στην Νέα Ύορκη φθάσαμε στις 16 Αύγουστου. Εκεί ο πλοίαρχος Στέλιος Μακρής στο Ίμιγκρέσιον με κατηγορήσε ότι είμαι κομμουνιστής και βάσει τής κατηγορίας αὐτῆς τὸ Ίμιγκρέσιον μου ἀπαγόρευε τὴν ἔξοδο. Παρ' ὅλα τὰ διαβήματά μου, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ μπορέσω νὰ ἐπικοινωνήσω ἐλεύθερος με τὸν ἔξω κόσμο. Ὄταν βεβαιώθηκα πὼς δὲν θὰ μπορούσα νὰ βγῶ ἔξω, σκέφθηκα τὶ ἄλλο μπορούσα νὰ κάνω. Σκέφθηκα νὰ ζητήσω τὴ συμβουλή τῆς Γραμματείας τῆς Ναυτεργατικῆς Ἐνώσεως Ἑλλάδος ποὺ μόλις τότε τὸ Κέντρο της τὸ εἶχε μεταφέρει στὴ Νέα Ύορκη. Κατώρθωσα με μεγάλες δυσκολίες νὰ ἔρθω σὲ ἐπαφὴ μαζί τους, τοὺς ἔκθεσα τὸ ζήτημά μου πὼς ἔστεκε καὶ αὐτοὶ με ἐσυμβούλεψαν νὰ δραπετεύσω. Πράγματι, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἡ μόνη μου σκέψη ἦταν τὸ πὼς νὰ δραπετεύσω.

Στὰ τέλη Αὐγούστου τὸ καράβι πῆγε στις δεξαμενὲς τοῦ Μπροῦκλιν νὰ καθαρισθεῖ. Εκεῖ ἓνα βράδυ κατώρθωσα νὰ ξεγελάσω τοὺς φύλακες καὶ νὰ τὸ σκάσω.

II

ΠΩΣ ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΑΘΩΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΛΕΣΧΗ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ : Δραπέτευσα στὴ Νέα Ύορκη τὰ τέλη Αὐγούστου τοῦ 1940 καὶ μετὰ τὴν κατάληψη τῆς Γαλλίας ἀπὸ τοὺς Γερμανούς. Τὸ Κέντρον τῆς Ναυτεργατικῆς Ἐνώσεως τῆς Ἑλλάδος μεταφέρθηκε στὴν Νέα Ύορκη. Σὰν Γραμματέας της τότε ἦταν ὁ Γρηγόριος Γρηγοριάδης καὶ Ταμίας ὁ Τάσος Βέργας. Μόλις δραπέτευσα, ἀμέσως ἦρθα σὲ ἐπαφὴ ματὶ τους καὶ ζήτησα νὰ μάθω νέα τῆς νευτεργατικῆς κατάστασης.

Ὁ Βέργας βρέθηκε πρόθυμος νὰ με κατατοπίσει. Στὴ συζήτησή μας αὐτὴ μου εἶπε ὅτι ὑπῆρχε ἓνας μεγάλος ἀριθμὸς ναυτεργατῶν ποὺ εἶναι τελείως ἀνοργάνωτος. Καὶ ὅτι σκέφθησαν, μιὰ καὶ νόμιμα σὰν Ν.Ε.Ε. δὲν μπορούσαν νὰ ἐμφανισθοῦν καὶ νὰ ὀργανώσουν τοὺς ναυτεργάτες, νὰ τὴν καμουφλάρουν, ιδρύοντας μιὰ **Ναυτεργατικὴ Λέσχη** ποὺ σὰν σκοπὸ θὰ εἶχε τὴν ὀργάνωση τῶν ναυτεργατῶν μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια. Τὴν Ν.Ε.Ε. δὲν μπορούσαν νὰ τὴν ἐμφανίσουν γιὰ δύο λόγους : α) Διότι δὲν ἦτο ἀνεγνωρισμένη ἀπὸ τὶς Ἀμερικανικὲς Ἀρχὲς καὶ β) Διότι ἡ Ναυτεργατικὴ ἦταν χαρακτηρισμένη σὰν κομμουνιστικὴ ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος καὶ ὁ κάθε Ναυτεργάτης φοβόταν νὰ γίνῃ μέλος της μὴ χαρακτηριθεῖ σὰν τέτοιος.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριο μῆνα ἡ Γραμματεία τῆς Ν. Ε. Ε. κάλεσε ἔκτακτη συνέλευση τῶν στελεχῶν της ποὺ βρισκότανε ἐκεῖ. Στὴ Συνέλευση αὐτὴ παρευρισκότανε οἱ Γρηγοριάδης, Βέργας, Βαλλιᾶνος Σπυρ. Βελιώτης Παν., Γερμανὸς Γεώργ., Γεωργάτος Σπῦρος, ἐγὼ καὶ μερικοὶ

ἄλλοι· ἐκ μέρους τῆς Κομμουνιστικῆς Ὀργανώσεως Ἑλληνοαμερικανῶν κάποιος ὀνόματι Γάσος Κοντογιάννης ὁ ὁποῖος ἦταν ὑπεύθυνος στὸν «Σπάρτακο». Στὴ συνεδρίαση αὐτὴ συζητήθηκε τὸ ζήτημα τῆς ἴδρουσης τῆς Λέσχης, συνάμα δὲ ἐπροτάθηκε καὶ σὰν πρόεδρος τῆς ὁ Ἀμπατιέλος Ἀντώνιος ὁ ὁποῖος ὅμως εὐρισκότανε ναυτολογημένος ἐπὶ τοῦ ἀ]π «Ρόκος Βεργωτῆς». Ἡ συνέλευση ἀπεφάσισε τὴν ἴδρουση τῆς Λέσχης ὡς ἐπίσης καὶ μόλις ὁ Ἀμπατιέλος φθάσει, νὰ εἰδοποιηθεῖ ἀμέσως νὰ ἀπολυθεῖ γιὰ νὰ ἀναλάβει τὴ Λέσχη. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτώβρη, στὸ Μπρόν Στρούτ, νοικιάσαμε γραφεῖα τῆς Λέσχης καὶ ἀμέσως ἄρχισαν οἱ ἐγγραφὲς μελῶν. Τὴν περίοδο αὐτὴ γιὰ τὴ Ν.Ε.Ε. ὁ πόλεμος ἦταν ἱμπεριαλιστικὸς καὶ ὄχι πόλεμος δημοκρατικὸς, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἔβαζε σὰν σύνθημά της ἡ Λέσχη κατώτατο ὄριο μισθοῦ θερμοαστοῦ 205 Δολ-
λάρια. Ὅμως ἂν μπορούσαν ἔπρεπε νὰ ζητᾶν τὰ πληρώματα καὶ δῶρο, ἂν τὸ ταξίδι τους ἦταν γιὰ τὴν Ἀγγλία. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ πολλὰ τότε καράβια κατέβαιναν στὰ διάφορα λιμάνια τοῦ Καναδά σὲ ἀπεργία ζητῶντας ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ καὶ ὑπέρογκα ποσὰ σὰν δῶρο. Ἄν πλοίαρχοι ἀρνιόντουσαν, οἱ ναυτεργάτες, παρωτρυνόντουσαν ἀπὸ τὰ στελέχη νὰ κατέβουν σὲ ἀπεργίες πὺν σὰν ἀποτέλεσμα εἶχαν πῶς, σὲ ὅποιο λιμάνι τοῦ Καναδά μὰ καὶ τῆς Ἀγγλίας ἂν πήγαινες, θὰ εὐρι-
σκες πενήντα ὡς ἑκατὸ Ἑλληνας ναυτεργάτες φυλακισμένους καὶ αὐτὸ διότι ὅσον οἱ Καναδικὲς ἄλλο τόσο καὶ οἱ Ἀγγλικὲς Ἀρχὲς ὅταν ἀπερ-
γοῦσαν καράβια ἐπέμβαιναν καὶ ἐξέταζαν τοὺς λόγους τῆς ἀπεργίας. Ἐβλεπαν ὅτι τὸ πλήρωμα εἶχε 50-51 λίρες μισθὸ τὴν ἴδια περίοδο πὺν οἱ Ἀγγλοὶ ναυτεργάτες εἶχαν μόνον 22.

Στὰ καράβια πὺν ταξίδευαν στὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς, ζητοῦσαν τὸ ποσὸν τῶν 205 Δολλαρίων καὶ ὄρους διαβίωσης τῶν Ἀμερικανικῶν πληρωμάτων.

Ἐκτὸς τῶν παραπάνω, σκοπὸς τῆς Λέσχης ἦταν νὰ κάνει μέλη ναυτεργάτες γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ οἰκονομικά, παράλληλα δὲ νὰ φτιάσει ὀργανώσεις μέσα στὰ καράβια.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἴδρουσης τῆς Λέσχης καθημερινὰ στὸ Λιμεναρ-
χεῖο κοὶ στὰ διάφορα γραφεῖα, δημιουργόντουσαν φασαρίες καὶ χωρὶς σοβαρὸ λόγο. Ὅσο ἐγὼ βρισκόμουν ἐκεῖ, δὲν εἶχε ἀναπτύξει ἡ Λέσχη σοβαρὴ δράση, γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι εἶχε νεοἰδρουθῆ καὶ δεύτερο γιὰτὶ οἱ ναυτεργάτες στὴν Ἀμερικὴ εὐρισκαν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι δουλειά. Ἐνας ἀπὸ τοὺς βασικότερους λόγους πὺν ἡ Λέσχη στὴν Ἀμερικὴ δὲν μούρρεσε νὰ ριζώσῃ στὸς ναυτεργάτες ἦταν ὁ παραπάνω.

Στὰ τέλη Ἰανουαρίου 1941 εἰδοποιήθηκα ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῆς Ν.Ε.Ε. ὅτι στὴν Ἀγγλία συνελήφθησαν οἱ συνάδελφοι Καραγιάν-
νης Ν., Ἀβραμίδης Ν, καὶ Μπαϊράμης Γ., πὺν ἔστεκαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀπεργίας τῆς Λίβερπουλ. Γι' αὐτὸ, μοῦ εἶπε, ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὰ στελέχη πὺν βρίσκονται στὴν Ν. Ὑόρκη νὰ μαρκάρουν καὶ νὰ πᾶν γιὰ τὴν Ἀγγλία. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ πὺν σκεφθήκαμε εἶσαι σύ, καὶ γι' αὐτὸ νὰ δηλώσεις στὸ ἐστιατόριο πὺν ἐργάζεσαι ὅτι θὰ φύγεις. Πράγματι

τὴν ἐπομένη παράτησα τὴ δουλειά μου καὶ κατέβηκα στὴ Λέσχη, Ἐκεῖ συνάντησα τὸν Ἀμπατιέλο ὁ ὁποῖος μου εἶπε νὰ πάω νὰ ναυτολογηθῶ μὲ τὸ «Ἐβρος» τοῦ Λιβανού. Ἐδῶ νομίζω πὼς πρέπει νὰ ἀνοίξω μιὰ παρένθεση. Οἱ ἐργατοπατέρες αὐτοί, ἐνῶ στὴν Ἀμερικὴ δὲν εἶχαν καμμιά δουλειὰ νὰ κάνουνε καὶ τοῦτο διότι ναυτεργάτες δὲν ὑπῆρχαν, δούλευαν στὰ πιάτα, δὲν συκωνόντουσαν νὰ πᾶν οἱ ἴδιοι νὰ δώσουν τὸ καλὸ παράδειγμα καὶ στὰ ὑπόλοιπα στελέχη. Εἶχαν δίκηο!! καὶ τοῦτο νὰ γιατί: Γιατὶ ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς ἦταν γεμάτος ἀπὸ Γερμανικὰ ὑποβρύχια πὺν σὲ περίμεναν, καὶ δεύτερον στὴν Ἀγγλία ὑπῆρχε ὁ μπαμπούλας τῆς φυλακῆς καὶ ἔτσι προτιμοῦσαν νὰ μένουν στὴν Ἀμερικὴ αὐτοὶ καὶ νὰ στέλνουν ἐμᾶς τοὺς «ἀνοιχτομάτες» νὰ βγάλομε τὸ φεῖδι ἀπὸ τὴν τρύπα.

Μὲ τὸ «Ἐβρος» δὲν ναυτολογήθηκα, διότι ὅπως μου εἶπε ὁ πλοίαρχός του, ὁ τρόπος πὺν τοῦ μιλῶ εἶνε τρόπος κομμουνιστῆ καὶ ἂν μὲ πάρει στὸ καράβι τοῦ **δὲν θὰ ἔκανε ταξίδι**. Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες μπαρκάρισα μὲ τὸ «Λιλή Πατέρα» τὸ ὁποῖο βρισκότονε στὴ Μποστόνη.

III

ΜΙΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΧΟΡΟ ΤΟ Κ. Κ. ΑΓΓΛΙΑΣ

Στὸ «Λιλή Πατέρα» ναυτολογήθηκα τὴν 1 Φεβρουαρίου 1941. Στὶς 20 τοῦ Μάρτη φθάσαμε στὸ Γκρέϊτζμάουθ τῆς Σκωτίας. Τότε τὸ ἐπίσημο κρατικὸ μισθολόγιο εἶχε γίνει 17 1/2 Λίρες Ἀγγλίας καὶ ἐμεῖς εἴμεθα ναυτολογημένοι μὲ 205 Δολλάρια ἤτοι 51 Λ. Ἀγγλίας. Μᾶς κάθεσε ὁ πλοίαρχος καὶ μᾶς ἀνήγγειλε τὸ γεγονὸς αὐτό. Ἐμεῖς ἀπαντήσαμε στὸν πλοίαρχο ὅτι θέλομε νὰ μᾶς ἐξοφλήσει ἕως τὴν ἡμέρα τῆς ἐκφόρτωσης μὲ τὸ μισθολόγιο πὺν εἴμεθα ναυτολογημένοι καὶ πέραν αὐτοῦ θὰ σκεφτοῦμε ἂν θὰ ἐξακολουθήσουμε τὸ ταξίδι. Τώρα ἦταν ἡ σειρά τοῦ πλοίαρχου νὰ ἀρνηθεῖ καὶ τοῦτο, διότι αὐτὲς τὶς ἐντολὲς εἶχε ἀπὸ τὸ Γεν. Προξενεῖο Λονδίνου καὶ ἀπὸ τὸ Γραφεῖο του. Μπροστὰ στὴν ἀρνηση τοῦ πλοίαρχου κατεβήκαμε σὲ ἀπεργία. Τὴν 14 ἡμέρα τῆς ἀπεργίας συλληφθήκαμε ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Ἀστυνομία καὶ μᾶς κατέβασε συνοδεία στὶς φυλακὲς Κάρδιφ ἐμένα καὶ 18 ἄλλους. Στὶς φυλακὲς Κάρδιφ καθήσαμε τρεῖς μέρες καὶ κατόπιν ἀποφυλακιστήκαμε. Ἀποφυλακιστήκαμε στὶς 7 Ἀπριλίου 1941.

Μόλις ἀποφυλακιστήκαμε ἡ πρώτη μου δουλειὰ ἦταν νὰ ρηθῶ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν τότε παράνομο ἀντιπρόσωπο τῆς Ν.Ε.Ε. κάποιον ὀνόματι Γ. Πεῦκο. Τὸ κέντρο πὺν ἐσύχναζε ἦτο κάποιον καφενεῖο μὲ τὴν ὀνομασία «Διεθνὲς» ἐπὶ τῆς Bute Street ἀριθ. 50. Ὄταν γνωριστήκαμε πήγαμε οἱ δύο μας καὶ συζητήσαμε πάνω στὴν κατάσταση. Προσπαθήσαμε νὰ βροῦμε τοὺς τρόπους ἐκείνους πὺν θὰ μπορούσαμε νὰ σπούσαμε τὴν ἠττοπάθεια τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου. Γεγονὸς πὼς στὴν περίοδο αὐτὴ μέσα στὶς φαρδειὲς ναυτεργατικὲς μᾶζες ὑπῆρχε σὲ ἀφάνταστο βαθμὸ ἡ ἠττοπάθεια καὶ αὐτὴ προερχόταν ἀπὸ τὴν δράση πὺν

εἶχε ἀναπτύξει ὁ λιμενικὸς ἀστυνόμος Ζαφ. Παπᾶς. Κάθε ἐπαναστα-
τικὴ ἐκδήλωση ποὺ παρουσίαζε τὸ πλήρωμα ἀμέσως τὴν κτυποῦσε
ἀμείλικτα, συλλαμβάνοντας, μὲ τὴν βοήθεια τῆς Ἀστυνομίας, τοὺς
πρωτοπόρους ναυτεργάτες, φυλακίζοντάς τους. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ οἱ
ναυτεργάτες δὲν τολμοῦσαν ν' ἀνοίξουν τὸ στόμα τους μὴ τυχὸν καὶ
φυλακιστοῦν.

Στὴν πρώτη μας συζήτηση μὲ τὸν Πεῦκο πήραμε τὶς ἑξῆς ἀπο-
φάσεις : α) Νὰ βγάλουμε μιὰ προκήρυξη καὶ μὲ αὐτὴν νὰ καλοῦμε
τοὺς ναυτεργάτες νὰ ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στὸ μισθολόγιο πείνας τῶν
17.50 λιρῶν καὶ νὰ ζητοῦν τῆς ἐφαρμογῆς τῶν 51. β) Ἀνάπτυξη τῆς
ἐφημερίδας «ΒΗΜΑ» τοῦ Λονδίνου ποὺ καταπιανότανε μὲ τὰ ναυτερ-
γατικὰ ζητήματα. γ) Νὰ πλησιάσουμε ὅλα τὰ πιὸ ζωηρὰ στοιχεῖα γιὰ
νὰ δουλέψουν πάνω σὲ αὐτὲς τὶς ἀποφάσεις καὶ δ) Νὰ ἀνοίξουμε
ἔρανο ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων ναυτεργατῶν.

Αὐτὴν τὴν συζήτησή μας καὶ τὶς ἀποφάσεις πήγαμε καὶ τὶς συζη-
τήσαμε καὶ μὲ τὴν περιφερειακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κ.Κ. Ἀγγλίας γιὰ
νὰ δοῦμε ἂν τὶς ἐγκρίνουν. Αὐτὸς ποὺ συζητήσαμε μαζὺ ἦταν ὁ Β'
Γραμματέας τῆς Ὄργάνωσης, ὁ Λέν. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς περιφε-
ρειακῆς τοῦ Κ.Κ.Α. συμφώνησε ἀπόλυτα μαζί μας, καὶ μάλιστα μᾶς
εἶπε ὅτι πρέπει νὰ βιαστοῦμε γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν ἀποφά-
σεων. Ἐκεῖ ὑπεύθυνα ἀνέλαβε ὁ Πεῦκος νὰ γράψει καὶ νὰ πολυγρα-
φήσει τὴν προκήρυξη καὶ ἐγὼ ἀνέλαβα νὰ πλησιάσω τὰ πιὸ μαχητικὰ
ναυτεργατικὰ στοιχεῖα. Ἡ προκήρυξη βγῆκε, μοιράστηκε φαρδεῖα μέσα
στὸν ναυτεργατικὸ κόσμον καὶ εἶχε μεγάλη ἀπήχηση γιὰ τὸν λόγο τοῦ
ὅτι ἐκεῖνο ποὺ συγκινοῦσε τὸν ναυτεργάτη περισσότερο ἀπὸ κάθε τι
ἄλλο, ἦταν ὁ μισθός. Γύρω ἀπὸ τὴν προκήρυξη αὐτὴ, πολλὲς μέρες
γινότανε συζήτηση, ὅπως τὴν πρώτη ἀκολούθησε καὶ δεύτερη καὶ
τρίτη. Αὐτὸ ἀνησύχησε τὸν ἀστυνόμον Ζ. Παπᾶ καὶ ἔβαλε ὠρισμένους
νὰ βροῦν ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ τὶς ἐκδίδει, μὰ καὶ αὐτὸς ποὺ τὶς κυ-
κλοφορεῖ. Πράγμα βέβαια ποὺ δὲν τὸ κατώρθωσε. Ὅπως ἀναφέρω
παραπάνω, ἐγὼ εἶχα ἀναλάβει νὰ βρῶ τὰ πιὸ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα
καὶ νὰ τοὺς σπρώξω μὲ τὴν δουλειά μου, τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς νὰ τὶς
πραγματοποιήσουν. Κατώρθωσα σὲ 2—3 μέρες νὰ βρῶ περὶ τοὺς 17,
τοὺς ὁποίους συνεδρίασα στὸ καφενεῖο «Διεθνές». Συζήτησα μαζί τους
τὶς ἀποφάσεις ἀναλυτικὰ καὶ κατόπιν πρακτικὰ τοὺς ὑπέδειξα πῶς
μποροῦν καὶ αὐτοὶ νὰ δουλέψουν μὲ τὴν σειρά τους μέσα στοὺς ναυ-
τεργάτες. Κατ' ἀρχὴν βάλουμε κάτω τὰ καράβια ποὺ βρισκότανε στὰ
κοντινὰ λιμάνια τοῦ Κάρδιφ. Παράλληλα καὶ ποιὸς ἀπὸ τὰ καράβια
γνωρίζει ὁ καθένας. Τὸ ἴδιο ἔγινε καὶ μὲ τοὺς «ξεμπάρκους». Ἐκεῖ
βγῆκε ὅτι οἱ 17 αὐτοὶ γνώριζαν καὶ εἶχαν φιλικὲς σχέσεις μὲ 150 πε-
ρίπου ναυτεργάτες. Ἀπὸ τοὺς 150, 30 ἦταν μαρκαρισμένοι στὰ ἑξῆς
καράβια : «Μάουντ Πήλιον», «Νέλλυ Μαργαρόνη» καὶ «Ἐμυ Βερ-
γωτῆ». Στὴν συνεδρίαση αὐτὴ ἀποφασίσαμε τὸ βάρος τῆς δουλειᾶς
μας νὰ τὸ ρίξουμε στὰ καράβια, καὶ αὐτὸ διότι ἐκεῖνο ποὺ θὰ ἀναγ-

καζε έφοπλιστές και Κράτος νά παραδεχθοῦν τὰς ἀξιώσεις μας, θὰ ἦταν τὰ καράβια.

Ἄκόμα καθωρίσαμε και ποιοὶ θὰ πᾶν στὸ κάθε καράβι νά ρθοῦν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς πιὸ μαχητικοὺς ναυτεργάτες. Ἡ δουλειὰ ἄρχισε τὴν ἐπομένη και κάθε ὁμάδα πῆγε στὸ καθωρισμένο γι' αὐτὴν καράβι.

IV

ΠΩΣ ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟΡΠΙΛΛΙΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ

Τὸ βράδυ οἱ ὁμάδες γύρισαν και μὲ βροῆκαν στὸ «Διεθνές». Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπισκέψεων τους ἐστέρθησαν ἀπὸ ἐπιτυχία, ὅπως μοῦ εἶπαν. Τὰ πληρώματα σανεφώνησαν νά κατέβουν σὲ ἀπεργία, ζητῶντας τὸν μισθὸ τῶν 51 λιρῶν Ἀγγλίας. Μὲ τὴν δουλειὰ μας αὐτὴ, κατεβάζαμε κατὰ τὶς 15 Μαΐου τὰ πρῶτα καράβια σὲ ἀπεργία (τὰ προαναφερόμενα) μὲ τὸ αἶτημα τῶν 51 Λιρῶν Ἀγγλίας. Ἀποτελέσματα τῆς ἀπεργίας αὐτῆς ἦταν νά ἐπέμβει ἡ Ἀστυνομία ἢ Ἀγγλικὴ και νά φυλακίσει τὰ δύο πληρώματα «Μάουντ Πήλιον» και «Νέλλυ Μαργαρώνη» και τὸ τρίτο νά ἀναγκασθεῖ νά πάει ταξίδι μὲ τὸ μισθὸ τῶν 17 1/2 λιρῶν. Ὅμως, παρ' ὅλο ὅτι ἐφυλακίσθησαν τὰ δύο πληρώματα, ἐμεῖς συνεχίζουμε και κατεβάζουμε τὸ «Μάουντ Ὀθρυσ» σὲ ἀπεργία. Παράλληλα καλοῦμε σὲ συγκέντρωση τοὺς ναυτεργάτες στὸ Προξενεῖο τοῦ Νιοῦ Πόρτ Ρότ. Τὰ συνθήματα τῆς προκήρυξης ἦταν δύο : α) Σπάσιμο μισθολογίου πείνας τῶν 17 1/2 λιρῶν, και β) Ἀποφυλάκιση τῶν ναυτεργατῶν. Ἡ συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε και σ' αὐτὴ πῆραν μέρος περίπου 450—500 ναυτεργάτες. Ἐκεῖ, ὅταν συγκεντρωθήκανε, βγῆκε Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τρεῖς ναυτεργάτες, δηλαδὴ ἐμένα, τὸν Δ. Σπύρη και τὸν Κ. Βιταξάκη, β' μηχανικό, πὺ στὸν Πρόξενο ἐκθέσαμε τοὺς σκοποὺς πὺ συγκεντρωθήκαμε. Ἡ συγκέντρωση αὐτὴ κράτησε ἔξω ἀπὸ τὸ Προξενεῖο ἀπὸ τὰς 4 ἕως τὰς 7 τὸ ἀπόγευμα. Ἡ συγκέντρωση διαλύθηκε ὅταν μᾶς ὑποσχέθηκαν ὅτι τὸ μισθολόγιο θὰ κανονισθεῖ σύντομα και οἱ ναυτεργάτες θὰ ἀποφυλακισθοῦν.

Στὸ προξενικὸ μέγαρο εὗρισκότανε και μιὰ σοβαρὴ ἀστυνομικὴ δύναμη, πὺ ὅμως ἔμεινε ὡς τὸ τέλος τῆς συγκέντρωσης σὰν θεατῆς. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς συγκέντρωσης αὐτῆς σταμάτησαν ἐκ μέρους τοῦ Λιμεναρχείου οἱ συλλήψεις τῶν ναυτεργατῶν και οἱ ναυτεργάτες νά ζητοῦν νά τοὺς δίδεται πάνω ἀπὸ τὸ μισθὸ και ἓνα δῶρον 25—30 Λ. Ἀγγλίας. Αὐτὲς οἱ κινήσεις μας, ὅπως τὰ πράγματα ἔδειξαν τότε, ἀνησύχησαν τὸν λιμ. ἀστυνόμο Παπᾶ, ὡς ἐπίσης και τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς Π. Ν. Ο. Εὐάγγελο Χριστοφοράτο. Μετ' ὀλίγες ἡμέρες κάλεσαν συγκέντρωση στὸ Προξενεῖο τοῦ Νιοῦ Πόρτ Ρότ. Ἄν θυμᾶμαι καλά, σκοπὸς τῆς συγκέντρωσης ἦταν νά συζητηθεῖ τὸ ζήτημα τῆς συλλογικῆς σύμβασης. Ὅταν τὸ πληροφορηθήκαμε συνήλθαμε ὁ Πεῦκος Γ.,

ἔγω καὶ ὁ Δ. Σπύρης νὰ δοῦμε ποιά θὰ εἶναι ἡ θέσις μας στὴν συγκέντρωσι αὐτῆ. Στὴ σύσκεψή μας αὐτὴ ἀποφασίσαμε νὰ πάρουμε μέρος στὴ συγκέντρωση, καὶ αὐτὸ διότι οἱ ναυτεργάτες θὰ πῆγαιναν ὅπως-δήποτε, καὶ τί θὰ κάναμε, διότι ἡ προκήρυξι μιλοῦσε γιὰ συλλογικὴ σύμβαση. Παράλληλα, ἀποφασίσαμε νὰ δουλέψουμε μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ νὰ ὑπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχὴ. Ἐπίσης ἀπεφασίσαμε τὰ συνθήματα, ποῦ θὰ ρίχναμε, νὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: «Προσοχή, ναυτεργάτες, γιατί ἡ Π.Ν.Ο. πάει νὰ σᾶς πουλήσει στοὺς ἐφοπλιστὰς Γιατὶ ἐνδιαφέρεται ὁ Παπᾶς, ἐνῶ ἐχθρὸς σᾶς φυλάκιζε;» Καὶ τρίτο νὰ βάλουμε ζήτημα ἀναγνώρισης τῆς Ναυτεργατικῆς Ἐνώσεως Ἑλλάδος. Ὅμως ἐκεῖνο ποὺ πρωταρχικὰ ἔμπαινε ἦταν νὰ δουλέψουμε μέσα στοὺς ναυτεργάτες ποὺ νὰ γινότανε κτῆμα τους τὰ συνθήματά μας καὶ ποὺ ἔτσι ἡ συγκέντρωση νὰ διαλυθεῖ χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸ τῆς: Ἡ δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γινότανε μέρα καὶ νύχτα. Πρωτοῦ φθάσει ἡ ἡμέρα τῆς συγκέντρωσης, θυμᾶμαι καλὰ ὅτι μὲ ἐπλησίασε ὁ Εὐάγγελος Χριστοφορᾶτος καὶ μοῦ ἐπρότεινε νὰ σταματήσουν οἱ διαμάχες μεταξύ μας καὶ νὰ συνεργασθῶ μαζί του γιατί, ὅπως μοῦ εἶπεν, ἂν δὲν ἔχουμε καὶ Κυβερνητικοὺς παράγοντες μαζί μας καὶ βασιζόμεθα ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν δύναμή μας, ποτὲ δὲν θὰ κατορθώσουμε κάτι τὸ καλὸ ὑπὲρ τῶν ναυτεργατῶν. Ἡ ἀπάντησις ἡ δική μου ἦταν ξερὴ καὶ ξεκομμένη: Μὲ προδότες τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου σὰν καὶ σένα δὲν συνεργάζομαι καὶ τράβα φεῦγα μὴν εὔρεις τὸν μπελᾶ σου. Ἔτσι τέλειωσε ἡ συζήτησή μας μὲ τὸ Χριστοφορᾶτο. Ἡ συγκέντρωσις ἔγινε τὴν ἡμέρα ποὺ καθώριζε ἡ προκήρυξις τῆς Π.Ν.Ο. Σὲ αὐτὴν πῆραν μέρος περίπου 500 ναυτεργάτες. Πρωτὸς ποὺ μίλησεν ἦτον ὁ Χριστοφορᾶτος ὁποῖος ἐξήγησε τοὺς σκοποὺς τῆς συγκέντρωσης, παράλληλα καὶ τοὺς ἀγῶνες ποὺ τὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. ἔχουν κάνει γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου. Δεύτερος μίλησε ὁ Λοβέρδος καὶ τρίτος ὁ Ἀστυνόμος Παπᾶς. Μόλις τέλειωσε ὁ Ἀστυνόμος ἀνθαίρετα πῆρα τὸν λόγο ἐγὼ καὶ μίλησα τοὺς ναυτεργάτες, ἀναποδογυρίζοντας ὅλα αὐτὰ ποὺ εἶχαν πεῖ οἱ προηγούμενοι. Ἰδιαίτερα στάθηκα στοὺς ἀγῶνες τῆς Π.Ν.Ο. ποὺ ἀνέφερε ὁ Χριστοφορᾶτος, ὡς ἐπίσης καὶ γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔδειξε ὁ Παπᾶς γιὰ νὰ ὀργανωθῇ ὁ ναυτεργατικὸς κόσμος. Κάθε τί ποὺ ἔλεγα, τὸ πιάνανε οἱ ναυτεργάτες ἐκεῖνοι ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴν παράταξι ποὺ εἶχαμε δημιουργήσει πρωτοῦ φθάσαμε στὴν ἡμέρα τῆς συγκέντρωσις, ποὺ ἀποτέλεσμα εἶχε κατόπιν νὰ τὸ πιάσουμε ὅλοι μαζί οἱ ναυτεργάτες καὶ νὰ συμφωνοῦν μὲ τὰ λόγια μου καὶ νὰ στέκωνται ἐνάντια στὴν Π.Ν.Ο. Ἡ συγκέντρωσις ἀπέρριψε τίς προτάσεις τῆς Π.Ν.Ο. καὶ οἱ ναυτεργάτες ἀπεχώρησαν, ἀφήνοντας τοὺς ἀντιπροσώπους μόνον μὲ ὠρισμένους στὸ Προξενεῖο.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΥΡΟΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ

“Υστερα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχία μας αὐτή, διαπιστώσαμε ὅτι ὁ ναυτεργατικὸς κόσμος εἶχε τὴν διάθεση γιὰ ἀγῶνα, καὶ ὅτι οἱ συνθῆκες ἦταν ἀπόλυτα ὥριμες γιὰ νὰ τραβήξουμε γιὰ δημιουργία ὀργάνωσης στὴν Ἀγγλία.

“Υστερα ἀπὸ τὴν συγκέντρωση αὐτὴ ξανασυνήλθαμε. Στὴν συνεδρίαση αὐτὴ πήραμε τὴν ἀπόφαση νὰ δημιουργήσουμε ὀργάνωση. Καταλήξαμε γιὰ τὴν ἴδρυση τμήματος τῆς Ν. Ε. Ε. στὴν Ἀγγλία τὸ ὁποῖον ὁμως νὰ λειτουργήσῃ νόμιμα. Τὴν ἀπόφασή μας αὐτὴ τὴν κάναμε γνωστὴ στὴν Κομμουνιστικὴ Ὄργάνωση Κάρδιφ ἢ ὁποία ἀνέλαβε νὰ συμβουλευθῇ τὸν δικηγόρο της. Μετὰ ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες μᾶς εἰδοποίησε ἡ Κ. Ο. Κ. καὶ μᾶς ἀνήγγειλε γιὰ τὶς ἐνέργειες τοῦ δικηγόρου. Μᾶς εἶπαν ὅτι τὸ Ἀγγλικὸν Ρέτζιστρο γιὰ κανένα λόγο δὲν ἀναγνωρίζει τὴν ὑπαρξὴ τμήματος τῆς Ν. Ε. Ε. γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι τὸ Κέντρο της εἶναι στὴ Νέα Ὑόρκη. Θὰ ἀναγνώριζε ὁμως ὀργάνωση ὅταν τὸ Κέντρο της θὰ βρῖσκεται στὴν ἴδια τὴν Ἀγγλία. Ἐπίσης τὸ Κ. Κ. Α. μᾶς εἶπε ὅτι θὰ χρειαστοῦμε νὰ συγκεντρώσουμε 40 ὑπογραφὲς ναυτεργατῶν τὶς ὁποῖες νὰ ὑποβάλουμε στὸ Ρέτζιστρο γιὰ ἀναγνώριση. Τὶς πληροφορίες αὐτὲς τὶς συζητήσαμε καὶ ἐκεῖ καταλήξαμε νὰ ἀντιστρέψουμε τὰ ἀρχικὰ ψηφία τῆς Ν. Ε. Ε. καὶ νὰ τὴν ὀνομάσουμε Ἐνωση Ἑλλήνων Ναυτεργατῶν Μεγάλης Βρετανίας (Ε.Ε.Ν.Μ.Β.). Μόλις τελειώσαμε ἀμέσως ἀρχίσαμε τὶς ἐνέργειες γιὰ τὴν συγκέντρωση τῶν ὀνομάτων ἐκείνων πού θὰ ὑποβάλαμε στὸ Ρέτζιστρο. Οἱ ὑπογραφὲς αὐτὲς συγκεντρώθηκαν αὐθημερόν καὶ ὄχι μόνον 40, ἀλλὰ περίπου 200 καὶ τὶς ὁποῖες ὑποβάλαμε στὸ Ρέτζιστρο. Μετὰ τὴν ὑποβολὴ τῶν 200 ὑπογραφῶν στὸ Ρέτζιστρο, πιάσαμε γραφεῖα στὴν Κιοῦστομ Χάους στρῆτ 21, καὶ ἀρχίσαμε ἀνοικτὰ πλέον νὰ κάνουμε μέλη στὴν Ὄργάνωση, γιὰτὶ ἀπὸ τὸ Ρέτζιστρο, μιὰ καὶ ὑποβάλαμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ὀνομάτων, εἶχαμε τὸ δικαίωμα νὰ κάνουμε μέλη.

Σ’ αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ πού γινόντανε οἱ ἐνέργειές μας γιὰ τὴν ἀναγνώριση, κήρυξε ἡ Γερμανία τὸν πόλεμο ἐνάντια στὴν Σοβιετικὴ Ἐνωση (22 Ἰουνίου 1941) καὶ τὸ γεγονός αὐτὸ ἔγινε αἰτία νὰ μπορούμε νὰ κινηθοῦμε πιὸ ἄνετα γιὰ τοὺς σκοπούς μας.

Πρὶν βγεῖ ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση στὸν πόλεμο, ὁ λιμενικὸς ἀστυνομὸς μου εἶχεν ἀποκλείσει τὸ δικαίωμα νὰ μπαρκόρω μὲ Ἑλληνικὸ καράβι καὶ ἔτσι ἀναγκαζόμουνα νὰ παραμένω ἀνεργὸς στὴν Ἀγγλία. Ὄταν ὁμως βγήκε ἡ Ε.Σ.Σ.Δ. στὸν πόλεμο μου ἐπέτρεψαν τὴν ναυτολόγηση. Γιὰ λόγους οικονομικοὺς ἀναγκάσθηκα νὰ μπαρκόρω μὲ τὸ α]π «Νέλλυ Μαργαρώνη». Φεύγοντας ἐγώ, ἦρθε ὁ Σ. Γεωργᾶτος ὁ ὁποῖος μὲ ἀντικατέστησε. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ πού ταξίδευα, στὸ Κάρδιφ

ἔφθασαν ἀκόμη ὁ Σπῦρος Βασιλόπουλος καὶ ὁ Φράγκος Στροῦτος, καὶ ἀποφυλακίσθησαν οἱ Καλογρίδης Γ., Σκόρδος Σ. καὶ Ἰωαννίδης Ι. καὶ οἱ ὅποιοι ἄρχισαν νὰ δουλεύουν μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Ὄταν ἐγὼ ἔλλειπα, οἱ Χριστοφοράτος καὶ Παπᾶς κινήθηκαν, γιατί βλέπανε πὼς ἡ κατάσταση ξεφεύγει ἀπὸ τὰ χέρια τους, μὲ σκοπὸ νὰ ἐμποδίσουν τὸν ναυτεργατικὸ κόσμον νὰ γίνουν μέλη τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β., ὅμως ὅλες οἱ προσπάθειές τους σκόνταψαν ἐπάνω στὴν ἀκούραστη δουλειὰ πὺν γινότανε ἀπὸ τοὺς προαναφερομένους. Οἱ ναυτεργάτες ὁμαδικὰ γινόντανε μέλη στὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β. μὴ δίνοντα σημασία σ' αὐτὰ πὺν ἔλεγαν. Καὶ αὐτὸ γινότανε διότι τὰ συνθήματα τὰ δικά μας εὔρισκαν ἀπήχηση μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Οἱ λόγοι πὺν τὰ συνθήματα εὔρισκαν ἀπήχηση μέσα στοὺς ναυτεργάτες ἦταν περίπου οἱ ἑξῆς :

«Μέχρι τὰ σήμερα ὁ λιμενικὸς ἀστυνόμος Ζ. Παπᾶς, κάθε φορὰ πὺν διαμαρτυρόσατε γιὰ τὸ σπάσιμο τοῦ μισθολογίου πείνας, σᾶς συλλάμβανε καὶ σᾶς ἔρριχνε στὶς φυλακὲς τῆς Ἀγγλίας. Πῶς σήμερα ἐνδιαφέρεται γιὰ νὰ ὀργανωθῆτε ;

«Τὸ ἐνδιαφέρον του εἶναι ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ ἀφεντικά του (ἐφοπλιστές)».

Καὶ δεύτερον :

«Ὁ Χριστοφοράτος προσπαθεῖ νὰ σᾶς πείσῃ νὰ μπῆτε στὴν Π.Ν.Ο. γιατί τάχα ἡ Ὄργάνωση πὺν δημιουργοῦμε εἶναι κομμουνιστική. Νὰ ὅμως ποιὸς εἶναι ὁ Χριστοφοράτος, πὺν τὸν γνωρίζετε. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος πὺν ποτὲ δὲν διαμαρτυρήθηκε οτὸ Κράτος καὶ οτὸν Παπᾶ ὅταν ἄδικα σᾶς συλλάμβανε καὶ σᾶς φυλάκιζε. Τὴν ἴδια περίοδο ὁ Χριστοφοράτος ἀπόλυτα συνεργαζότανε μὲ τὸν Παπᾶ γιὰ νὰ σᾶς κλείνουν στὶς φυλακὲς καὶ τὰ γραφεῖα τῆς ἀνύπαρκτης οτὸ ἐξωτερικὸ Ὄργάνωσῆς του τὰ μετέφερε οτὸ Λιμεναρχεῖο. Ὄταν ἐσεῖς ἀπὸ τὸν Παπᾶ ριχνόσαταν στὶς φυλακὲς, ὁ Χριστοφοράτος οτὰ καφενεῖα τῆς Μπιούτ Στροῦτ ἔπαιζε πόκα καὶ πόκερ ἀπὸ τὰ ἀργῦρια τῆς προδοσίας του πὺν τοῦ ἔδιναν οἱ ἀφέντες του ἐφοπλιστές. Ἐπίσης γύριζε οτὰ Μπάρ με τὴν κυρία του καὶ ἔπινε τὸ ὠραῖο σκωτσέζικο οὔϊσκυ. Καὶ σήμερα ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πὺν πάντοτε σᾶς πρόδωσε, θέλει νὰ σᾶς παρουσιασθεῖ σὰν ἡγέτης».

Τὸ ταξίδι μου κράτησε ἀπὸ τὸν Αὔγουστο τοῦ 41 ἕως τὸν Ἰανουάριο τοῦ 42 ὁπότε γύρισα οτὸ Λονδίνο. Μόλις ἔφθασα οτὸ Λονδίνο οἱ Ἀγγλικὲς Ἀρχὲς με ἔκλεισαν οτὸ Πάτριωτ Σκούλ ἕως τὶς 19 Ἰανουαρίου ὁπότε καὶ με ἄφησαν ἐλεύθερο. Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ ταξιδίου μου εἶχαν γίνει ἀρχαιορεσίες καὶ βγήκε τὸ ἑξῆς Δ. Συμβούλιο τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β.: Διευθύνων Σύμβουλος Γραμμ. Βασιλόπουλος Σ., Ταμίας, Γεωργᾶτος Σ. καὶ μέλη Καλογρίδης Γ., Φράγκος Στροῦτος, Σκόρδος Στ., Ἀντωνόπουλος Κ. καὶ Σπύρης Δ. Ἐπίσης κράτησαν τὸν Ἰωαννίδη στὴν Ὄργάνωση σὰν τεχνικὸ σύμβουλο καὶ ἀκόμα τὸ Κ.Κ.Α. μᾶς ἔστειλε κάποιον μαῦρο. τὸν Χάρου Κόρνεο, σὰν πολιτικὸ καθοδηγητή,

ΠΩΣ ΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΕΝΑΣ ΠΙΣΤΟΣ
ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ

Μόλις ἀφέθηκα ἐλεύθερος, ἀμέσως πῆρα τὸ τραῖνο καὶ κατέβηκα στὸ Κάρδιφ. Καὶ αὐτὸ διότι προτοῦ φύγω ἀπὸ τὸν Καναδᾶ, πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸ γραμματέα τῆς Ν.Ε.Ε. Γρηγόριο Γρηγοριάδη πὺ σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε, ὅτι ὁ Σπῦρος Βασιλόπουλος νὰ προσεχθεῖ γιατί ἔχει διαγραφῆ ἀπὸ τὸ Κόμμα. Ὅταν ἔφθασα στὸ Κάρδιφ πῆγα στὰ γραφεῖα. Ἐκεῖ συνάντησα τοὺς Βασιλόπουλο, Ἰωαννίδη καὶ Γεωργᾶτο. Μόλις μὲ εἶδε ὁ Βασιλόπουλος ἄρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὸ μαῦρο Κόρνεο, λέγοντας ὅτι τὴν ὀργάνωση τὴν θεωρεῖ τσιφλίκι του. Δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε τὴ γνώμη μας καὶ νὰ περάσει ὅσο σωστὴ καὶ ἂν εἶναι. Αὐτὴ ἡ πολεμικὴ πὺ ἔκανε ὁ Βασιλόπουλος ἐνάντια στὸν μαῦρο, ἐνίσχυσε μέσα μου τὶς κατηγορίες πὺ μοῦ ἔκανε ἐναντίον τοῦ ὁ Γρηγοριάδης. Καὶ αὐτό, διότι, κατ' ἐμέ, τότε ὁ μαῦρος ἦτον στέλεχος τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ παράλληλα τοποθετημένος ἀπ' αὐτὸ γιὰ νὰ μᾶς καθοδηγεῖ πολιτικὰ καὶ συνδικαλιστικὰ. Στάθηκα ἀμέσως ἐναντίον τοῦ Βασιλοπούλου καὶ τοῦ εἶπα : «Ἐσὺ δὲν μπορείς νὰ καταφέρεσαι ἐνάντια στὸν Μαῦρο, γιατί εἶναι στέλεχος τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ καταφερόμενος ἐναντίον τοῦ καταφέρεσαι καὶ ἐνάντια εἰς ὀλόκληρο τὸ κόμμα καὶ ἐνάντια σὲ μᾶς πὺ εἴμεθα μέλη. Ἐγὼ δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτρέψω νὰ συνεχισθεῖ μέσα στὴν ὀργάνωση μιὰ τέτοια κατάσταση ἐκ μέρους σου». Ἀπὸ τὴν μέρα αὐτὴ ἄρχισα νὰ παρακολουθῶ κάθε βῆμα τοῦ Βασιλόπουλου καὶ παράλληλα νὰ κάνω δουλειὰ μέσα στὰ ἄλλα στελέχη τὰ ναυτεργατικὰ ἐναντίον τοῦ. Σὲ κάποια συνεδρίαση τοῦ Δ. Συμβουλίου πὺ ἔπαιρνα μέρος σὰν παρατηρητῆς, προτάθηκα ἀπὸ ἓνα μέλος νὰ προσληφθῶ σὰν ἀναπληρωματικὸς Σύμβουλος. Ἡ πρόταση ἔγινε δεκτὴ καὶ τὴν ἔβαλαν καὶ σὲ συγκέντρωση πὺ συνῆλθε μετ' ὀλίγες ἡμέρες. Στὴ συγκέντρωση αὐτὴ ἡ πρόταση ἔγινε παμψηφεὶ δεκτὴ ἐκ μέρους τῆς συγκέντρωσης. Ἐκτοτε παρέμεινα σὰν ἀντιπρόσωπος στὴν Ἀγγλία. Τὸν Βασιλόπουλο κατωρθώσαμε χωρὶς συγκεκριμένα καὶ ἀτροάνταχτα στοιχεῖα, μὲ τὴν κατηγορία πὺς συνεργαζότανε μὲ τὸν Κατσουριᾶν (Ἄρμενη) ὁ ὁποῖος ἦτον στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέοβις, νὰ τὸν καθαιρέσουμε ἀπὸ Γραμματέα τῆς Ἐνωσης ὀποτε καὶ ἀνέλαβε Γραμματέας ὁ Ἰωαννίδης. Καὶ λέγω ὅτι ὁ Βασιλόπουλος καθαιρέθηκε χωρὶς συγκεκριμένα στοιχεῖα, διότι ἡ στάση του, ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς καθαιρέσεως μέχρι καὶ τελευταία, ἀπέδειξε πὺς δὲν ἦταν ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέοβις. Ἄν ἦταν ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέοβις, μὲ τὸν τρόπο πὺ ἔγινε ἡ καθαιρέσή του, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ βγεῖ ἀνοικτὰ ἐναντίον μας καὶ νὰ μᾶς καταπολεμήσει. Ὁ Βασιλόπουλος ὀμως δὲν ἔκανε αὐτό, ἀλλὰ μαρκάρισε καὶ ἔκτοτε δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς τῆς δουλειᾶς του. Αὐτὸ δείχνει ὅτι τὸ Κ.Κ. ἔτσι πληρώνει ὀλους τοὺς τίμιους ἀγωνιστῆς πὺ προσφέρονται ὀλοκαύτωμα γιὰ νὰ ἐξυπη-

ρετήσουν τούς σκοπούς του. Καὶ τὸ πρῶτο θῦμα μέσα στοὺς ναυτεργάτες ἦταν ὁ Βασιλόπουλος. Γιατὶ ὁ τρόπος πὺ ἐγινε ἡ καθαίρεση καὶ ἡ προπαγάνδα πὺ κάναμε ἐναντίον του ἦταν τέτοια πὺ ἐπέσε στὰ μάτια τῶν ναυτεργατῶν σὰν προδότης.

VII

ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΙ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ Π.Ν.Ο.—ΕΝΑΣ ΕΝΔΟΚΟΜΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΥΓΑΣ

Ὅταν βεβεωθήκαμε πιά ὅτι τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ναυτεργατῶν ἀκολουθοῦσε τὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β., σκεφτήκαμε σὲ Συνεδρίαση, ὅτι θὰ πρέπει τὰ ἀρχίσουμε νὰ κάνομε διαλυτικὴ δουλειὰ μέσα στὴν ἐθνικιστικὴ Ὀργάνωση Π.Ν.Ο. γιατί σὲ αὐτὴν ἀκόμα ἀνῆκαν οἱ Ὀργανώσεις τῶν Ἀξιωματικῶν, ἡ Ἐνωσις Μηχ. Ἐμπ. Ναυτικοῦ, ἡ Ἐνωσις Ναυτ. Ἀξιωματικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν. Στὴν Ἐνωση τῶν Ραδιοτηλεγραφητῶν ὑπῆρχε ὁ Σπῦρος Δαβέτης ὁ ὁποῖος ἦταν συμπαθῶν τοῦ Κ.Κ. καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰωαννίδης καθοδηγοῦσε νὰ κάνει διαλυτικὴ δουλειὰ μέσα στὴν Ὀργάνωσή του. Ὁ Δαβέτης τὰ κατάφερε καλὰ στὴ δουλειὰ αὐτή. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ἐνωση Μηχανικῶν ἦτον ὁ Βασ. Μπεκᾶκος μὲ τὸν ὁποῖον ἐρχότανε ὁ Ἰωαννίδης σὲ ἐπαφή καὶ πὺ καὶ αὐτὸν τὸν καθοδηγοῦσε γιὰ νὰ κάνει διαλυτικὴ δουλειὰ στὴν Ἐνωσή του.

Καὶ στίς δύο αὐτὲς ὀργανώσεις κατορθώσαμε μὲ τὴν δουλειὰ μας νὰ βάλουμε πόδι, μὰ καὶ ἂν μὲ τὴ δουλειὰ μας δὲν τὰ καταφέραμε, ὑπῆρχε καὶ ἡ μέθοδος τῆς ἀπειλῆς. Θυμᾶμαι πὺ στὴν Ἐνωση Μηχανικῶν, ἀρχὲς τοῦ 42, ἐπρόκειτο νὰ γίνεῖ συγκέντρωση μὲ σκοπὸ τὴν καθαίρεση τοῦ Καφούρου καὶ αὐτὸ διότι ὁ Καφούρος ἔστεκε ἐνάντια στὴν ἀποχώρηση τῆς ὀργάνωσής του ἀπὸ τὴν Π.Ν.Ο. καὶ συνεργασία μὲ τὴν Ἐνωση Ε.Ε.Ν.Μ.Β. γιατί ἦτον κομμουνιστικὴ. Ἐνας ἐξ αὐτῶν πὺ συμφωνοῦσε μὲ τὸν Καφούρο, ἦτον ὁ Ἰάκωβος Λοῖζος, Γ' Μηχανικός, ὁ ὁποῖος πάνω στὴν γραμμὴ πὺ καθώριζε ὁ Καφούρος ἐργαζότανε γυρίζοντας τὰ καφενεῖα τῆς Μπιούτ Στροῆτ καὶ συνιστῶντας στοὺς συναδέλφους του νὰ σταθοῦν ἐνάντια στὴν καθαίρεση Καφούρου. Αὐτὸ τὸ πληροφορηθήκαμε ἀπὸ τὸν Δαβέτη. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ὁ Ἰωαννίδης μὲ κάλεσε καὶ μοῦ ἀνεκοίνωσε τίς ἐνέργειες τοῦ Λοῖζου συνιστῶντας μου νὰ τὸ βάλω στὴ θέση του μὲ τὸν τρόπο πὺ γνωρίζω, δηλαδὴ νὰ τὸν δείρω. Μετὰ τὴν συζήτησή μας ἔφυγα καὶ ἐπῆγα στὸ καφενεῖο τῆς Φράγκο, πὺ ἐσύχναζε. Στὸ καφενεῖο δὲν τοῦ μίλησα, μόλις βγῆκε ἔξω τὸν παρακολούθησα καὶ μόλις νόμισα ὅτι ἡ ὥρα ἦταν κατάλληλη, τὸν ἄρπαξα ἀπὸ τὸν ὤμο καὶ τοῦ εἶπα αὐτὲς τίς λέξεις καὶ ἀπειλὲς συνάμα : «Λοῖζο, κάτσε καλὰ σταμάτησε νὰ συνιστᾷς στοὺς μηχανικοὺς νὰ ὑποστηρίξουν τὸν Καφούρο. Ἀκόμα κοίταξε ὅλους αὐτοὺς πὺ ἔχεις πιάσει ὡς τὰ τώρα νὰ τοὺς πῆς νὰ σταθοῦν ἐναντίον του. Ἄν δὲν τὸ κάνεις αὐτὸ πὺ σοῦ λέω θὰ σὲ στείλω γιὰ

6 μῆνες στὸ Νοσοκομεῖο». Ὁ Λοῖζος φοβηθεὶς, μοῦ τὸ ὑποσχέθη. Τὴν ἐνέργειά μου αὐτὴ ὅλο τὸ συμβούλιο τὴν ἐνέκρινε γιὰ σωστή, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Μαῦρος ποὺ ἦταν ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Α. στὴν ὁργάνωση.

Ἡ συγκέντρωση ἐγίνε, ὁ Καφοῦρος καθαιρέθηκε καὶ ἀνέλαβε ὁ Β. Μπεκᾶκος. Ἐκτοτε ἀρχίζει καὶ ἡ στενὴ συνεργασία μὲ τοὺς μηχανικούς. Ἐντὸς ὀλίγου πραγματοποιεῖται καὶ μὲ τὴν Ἑνωσὴ Ραδιοτηλεγραφετῶν ποὺ πρόεδρος τῆς ἦτον ὁ Α. Παλαιολόγος. Μὲ τὴν ὁργάνωση ποὺ δὲν συνεργαζόμεθα ἀκόμη ἦτον ἡ Ἑνωσις Ναυτίλων Ἀξιωματικῶν. Τὸ ζήτημα τῆς συνεργασίας τὸ ἀνέλαβαν οἱ δύο ἄλλες Ἑνώσεις τῶν Ἀξιῶν νὰ τὸ κανονίσουν. Πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ κατόρθωσαν σὲ πολὺ σύντομο χρονικὸ διάστημα. Παράλληλα καὶ οἱ τρεῖς ὁργανώσεις ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Μέγαρο ποὺ εἶχε νοικιασμένον τὸ Ναυτικὸ Ἀπομαχικὸ Ταμεῖο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μπιούτ καὶ ἐνοικίασαν γραφεῖα στὸ Σέμαρι Στροῦτ.

Ὅταν ἀρχισε ἡ στενὴ συνεργασία τῶν τεσσάρων ὁργανώσεων, σὲ μιὰ τῶν συνεδριάσεών των, ἀπεφασίσθη νὰ ζητήσουμε νὰ συζητηθεῖ ζήτημα σύμβασης μὲ τοὺς ἐφοπλιστές. Προτοῦ ὅμως ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις τῆς σύμβασης ἀρχισε ἡ δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ νὰ τὴν ὑποστηρίξουν.

Τὸ ἀρχικὸ σχέδιο τῆς σύμβασης ἦταν σχέδιο ποὺ ὑπέσχετο παρὰ πολλὰ στοὺς ναυτεργάτας. Τὸ ἀρχικὸ σχέδιο τῆς σύμβασης ἦτον περίπου τὰ ἑξῆς: Βασικὸς μισθὸς 15 λίρες Ἀγγλ., 2 ἡμέρες τὸν μῆνα ἄδεια μὲ πλήρεις ἀποδοχές. Τὸ 6μηνον δῶρο. Ταμεῖο Ἀνεργίας (ΠΟΥΛ) Μεταρρυθμίσεις στὰ καράβια, ἀμοιβὴ στὶς ἔξτρα δουλειές (ἀμπόργια, μπογιατίσμα ἀπ' ἔξω, μπογιατίσμα μηχανῆς κ.τ.λ.), ὑπερωρίες 3 σελ. καὶ 6 πέννες.

Αὐτὰ ὑποσχότανε οἱ συνεργαζόμενες τότε Ἑνώσεις στὸ ναυτεργατικὸ κόσμον καὶ αὐτὰ ἠλέκτριζαν τὸν κόσμον καὶ ἀκολουθοῦσε, μπορῶ νὰ πῶ, στὰ στραβὰ τὶς Ἑνώσεις. Προτοῦ φθάσουμε στὶς διαπραγματεύσεις δύο μῆνες γινότανε προπαρασκευαστικὴ δουλειὰ πάνω στὴν σύμβαση μέσα στοὺς ναυτεργάτες, ἐργαζομένους καὶ ἀνέργους.

Τὴν περίοδο αὐτὴ ποὺ γινότανε φαρδεῖα δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ τὴν σύμβαση, συνέβηκε καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός: Ἡ Ν.Ε.Ε. Ἑλλάδος, μὲ γράμμα τῆς ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐνοποίηση τῶν δύο ὁργανώσεων καὶ αὐτὸ διότι ὡς τὰ τότε ὑπῆρχαν δύο ὁργανώσεις: Ἡ Ν.Ε.Ε. μὲ κέντρο τὴν Νέα Ὑόρκη καὶ μὲ τμήματά της στὴν Ἀργεντινὴ, Μέση Ἀνατολὴ καὶ Ντουρμπάνς καὶ ἡ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. μὲ ἔδρα τὸ Κάροδιφ. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. δεχότανε τὸ ζήτημα τῆς ἐνοποίησης ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰωαννίδη. Αὐτὸς φοβότανε πὼς ὅταν κάποιος ἀπὸ τὴν Ν.Ε.Ε. μπεῖ μέσα στὸ Δ. Συμβούλιον μετὰ τὴν ἐνοποίηση, θὰ ἔκανε δουλειὰ γιὰ νὰ τὸν ἀπομακρύνει, καὶ τοῦτο, διότι ὁ Ἰωαννίδης, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ 1929 ἔκανε δήλωση μετανοίας. Ὁ Ἰωαννίδης ἀρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὴν Διοίκηση τῆς Ν.Ε.Ε. ὅτι «ἀντὶ

να καθότανε στην Ἀμερική, καλὰ θὰ ἔκαναν νὰ ἐρχότανε στην Ἀγγλία νὰ ἀγωνιζότανε καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς ναυτεργάτες μαζί καὶ ὄχι νὰ κάθονται στην Ν. Ὑόρκη καὶ νὰ θέλουν ἀφ' ὑψηλοῦ νὰ καθοδηγοῦν τοὺς ναυτεργάτες». Ἐπίσης γιὰ τὸν Ἀμπατιέλο εἰδικὰ ἔλεγε στὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου ὅτι εἶναι ὄργανο τοῦ Δημητράτου καὶ ὅτι συνεργάζεται μὲ τὸν Χριστοφοράτο, καὶ αὐτὴν τὴν πολεμικὴν τὴν ἔκανε ἐνάντια στην Ν.Ε.Ε. μὲ σκοπὸ νὰ πάρει μὲ τὸ μέρος του ὅλους μας καὶ νὰ μᾶς στρέψει ἐνάντια στὸν Ἀμπατιέλο, πράγμα πὺ κατώρθωσε. Κατώρθωσε ὁ Ἰωαννίδης νὰ κάνει τὸν Σπύρη καὶ τὸ Γεωργάτο νὰ πιστέψουν ὅτι ὁ Ἀμπατιέλος ἦταν ὄργανο τοῦ Δημητράτου καὶ οἱ ὑπόλοιποι φιλοτομαριστές. Ἐκεῖνο πὺ δὲν κατώρθωσε ὅμως ἦταν νὰ πείσει ἐμένα, καὶ πάντα σὲ κάθε συζήτηση πὺ ἀνοίγε ἐναντίο τους μὲ εὔρισκε ἀντιμέτωπο καὶ ἐνθερμο ὑποστηρικτὴ τῆς ἐνοποίησης. Ἀκριβῶς γι' αὐτό, ὅπως ἀργότερα ἀπεδείχθη, προσπαθοῦσε νὰ βρεῖ τὸν τρόπο γιὰ νὰ μὲ ξεφορτωθεῖ ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Καὶ τοῦτο διότι ἔβλεπε στὸ πρόσωπό μου ἕνα σοβαρὸ ἀντίπαλό του σὲ στιγμὴ πὺ κάποιος ἀπὸ τὴν Ἀμερική θὰ ἐρχότανε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό.

Νὰ μὲ ἀπομακρύνει ὀλοκληρωτικὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, ὅμως κατώρθωσε νὰ πείσει τὸ Δ. Συμβούλιο σὲ συνεδρίασή του νὰ μὲ στείλει στὸ Λίβερπουλ γιὰ νὰ συγκροτήσω τμήμα. Τὸ Δ. Συμβούλιο δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ τὰ βαθύτερα αἷτια τῆς πρότασης αὐτῆς τοῦ Ἰωαννίδη. Ἀποφασίσθηκε στίς 22 Ἀπριλίου τοῦ 42 νὰ βροῖσκουμαι στὸ Λίβερπουλ. Πράγματι στίς 22 ἔφυγα καὶ πῆγα εἰς τὸ Λίβερπουλ ἔπου καὶ ὠργάνωσα τὸ πρῶτο τμήμα τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β.

Μόλις ἔφθασα ἐκεῖ, πρώτη δουλειά μου ἦταν νὰ προσπαθῆσω νὰ δῶ ἂν ὑπῆρχαν κομμουνιστές καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχαν τέτοιοι, νὰ πλησιάσω τὰ πιὸ μαχητικὰ στοιχεῖα πὺ ὑπῆρχαν ἐκεῖ γιὰ νὰ βοηθήσουν νὰ συγκροτήσω τὸ τμήμα καὶ δεύτερο νὰ τοὺς ρίξω νὰ κάνουν δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Αὐτὸ πολὺ σύντομα τὸ κατώρθωσα στὸ Λίβερπουλ. Κομμουνιστές τότε ὑπῆρχαν ὁ Κουφόπουλος Κ. (ὁ ὁποῖος ἔχει διαγραφῆ) καὶ Βιταξάκης Κ. καὶ οἱ δύο μηχανικοὶ ἐξωκομματικοί, Τιοῆς Βασ., Ψαρρὸς Ι., Αὐγουστίνος Μῆτσος καὶ ἄλλοι. Ὅλους αὐτοὺς τοὺς κάλεσα σὲ μιὰ σύσκεψη καὶ τοὺς ἀνέπτυξα τοὺς σκοποὺς τῆς ἀπόφασης τοῦ Δ. Σ. τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. γιὰ τὴν συγκρότηση τοῦ τμήματος. Οἱ σκοποὶ τῆς συγκρότησης τοῦ τμήματος ἦταν :

α) Νὰ ὀργανώσουμε τοὺς ναυτολογημένους σὲ ἐπιτροπὲς μέσα στὰ καράβια γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζουν ὀργανωμένα τοὺς πλοιάρχους.

β) Ἐπιτροπὲς ἀνέργων πὺ σκοπὸ θὰ εἶχαν καθημερινὰ νὰ πηγαίνουν στὸ Προξενεῖο καὶ νὰ ἐξετάζουν ἂν ἡ σύνθεσις εἶναι κανονικὴ, ἂν ὑπάρχουν ξένοι καὶ ἂν ὑπάρχουν ναυτολογημένοι ναυτεργάτες σὲ θέσεις πὺ δὲν τοὺς ἀνήκουν, καὶ

γ) Νὰ διενεργοῦν ἐράνους ὑπὲρ τῆς Ἐνωσης καὶ νὰ κάνουν μέλη στὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἄρχισε νὰ γίνεται μιὰ βοβαρὴ δουλειὰ στοὺς ναυτεργάτες. Ἄρχισαν καθημερινὰ νὰ ἐπισκέπτονται τὸ Προξενεῖο ὁμαδικὰ καὶ νὰ ζητοῦν νὰ κάνουν ἔλεγχο στὰ ναυτολόγια τῶν καραβιῶν. Ἄν ἀρνιόντουσαν οἱ πλοίαρχοι, δημιουργότανε σοβαρὰ ἐπισόδεια καὶ πολλές φορές ἐρχότανε στὰ χέρια, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ πολλές φορές ὁ Πρόξενος ἀναγκαζότανε νὰ καλέσει τὴν Ἀγγλικὴ Ἀστυνομία νὰ ἐπέμβει καὶ νὰ βγάλει ἔξω αὐτοὺς ποὺ δημιουργοῦσαν τὰ ἐπισόδεια. Ἀπὸ τῆς Ἀρχῆς ποὺ ἰδρύθηκε τὸ τμήμα Λίβερπουλ καθημερινὰ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια καὶ μέσα στὰ καράβια δημιουργότανε ἐπισόδια διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: α) Οἱ πλοίαρχοι μέσα στὰ καράβια δὲν δεχότανε τὴν ὑπαρξὴ τῶν Ἐπιτροπῶν, καὶ β) Τὸ Προξενεῖο δὲν δεχότανε νὰ βρίσκονται ἀπὸ τὸ πρωῖ ὡς τὸ βράδυ μέσα οἱ ναυτεργάτες καὶ νὰ δημιουργοῦν χωρὶς λόγους φασαρίες.

VIII

ΤΟ Κ.Κ. ΑΓΓΛΙΑΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ ΑΜΠΑΤΙΕΛΟ

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 42 πῆρα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴ Γκλάσκωβ προερχόμενο ἀπὸ τὸν Α. Ἀμπατιέλο καὶ μὲ τὸ ὁποῖο μὲ πληροφοροῦσε γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ ἐρχομοῦ του. Σποπὸς τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Ἀμπατιέλου ἦταν ἡ ἐνοποίηση τῶν δύο ὀργανώσεων Ν.Ε.Ε. καὶ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. Ἀκόμα στὸ γράμμα του μοῦ ἔλεγε ὅτι θὰ μὲ κρατεῖ ἐνήμερο τῶν ἐνεργειῶν του. Στὸ γράμμα αὐτὸ δὲν ἀπῆντησα γιὰ τὸ λόγο ὅτι θὰ ἔφευγε γιὰ τὸ Κάρδιφ. Μόλις ἔφθασε εἰς τὸ Κάρδιφ μὲ πῆρε στὸ τηλέφωνο καὶ μοῦ εἶπε ὅτι στὸ Κάρδιφ, ὅταν πῆγε στὰ Γραφεῖα, τὸν ἐδέχθησαν ὄχι σὰν συνάδελφοι ἀλλὰ σὰν ἐχθροί. Τοῦ σύστησα νὰ κάνει ὑπομονὴ καὶ ὅλα θὰ διορθωθοῦν. Ἀκόμα τοῦ εἶπα ὅτι θὰ συζητήσουμε ὅταν θὰ συναντηθοῦμε. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐχθρική στάση τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου ὁ Ἀμπατιέλος ἔφυγε ἀπὸ τὸ Κάρδιφ καὶ ἐπῆγε στὸ Λονδίνο, ἐκεῖ ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Μπάμπη Παπαϊωάννου (Κύπριο) ὑπεύθυνο τοῦ «Α.Κ.Ε.Λ.» ὁποῖος τὸν ἔφερε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κ.Κ.Α. Μὲ αὐτὸν ποὺ ἤρθε σὲ ἐπαφὴ ἦταν ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΙΣΟΝ μέλος τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Α. Συζήτησε μαζί του γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ ἐρχομοῦ του στὴν Ἀγγλία, ἐπίσης τοῦ ἔκθεσε καὶ τὶς ἀπόψεις του γιὰ τὴν ἐνοποίηση. Ὁ Ἀλισον συμφώνησε μαζί του καὶ τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ βρεῖ ἀπόλυτη βοήθεια ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Α. γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας. Ἐπίσης τοῦ σύστησε νὰ προσπαθῆσει νὰ πείσει τὸ Δ.Σ. τῆς Ε.Ε.Ν.Β.Ε. γιὰ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεων τῆς Ν.Ε.Ε. πάνω στὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας. Στις 16-17 τοῦ Ἰούλη ὁ Ἰωαννίδης μὲ πῆρε στὸ τηλέφωνο καὶ μοῦ εἶπε νὰ πάω στὸ Κάρδιφ διότι θὰ ἔπρεπε δύο ἀπὸ τὴν Ἐνωσὴ μαζί μὲ τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἐνώσεων Ἀξικῶν νὰ πηγαιναν στὸ Λονδίνο γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς Συλλογικῆς Σύμβασης. Στις 18 πῆγα στὸ Κάρδιφ καὶ 19 τοῦ μηνὸς ὅλοι μαζί ξεκινήσαμε γιὰ τὸ Λονδίνο. Στὸ

τραϊνο ὁ Ἰωαννίδης ἄρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὸν Ἀμπατιέλο. Ὅταν φθάσαμε στὸ Λονδίνο πήγαμε στὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Ἀγγελοῦ Μπουκοῦ, ἐκεῖ συνάντησα τὸν Ἀμπατιέλο. Τὸ βραδάκι κατάφερα τὸν Ἰωαννίδη νὰ πᾶμε ἐγὼ, ὁ Ἀμπατιέλος καὶ αὐτὸς νὰ πιοῦμε καμμιὰ μπύρα καὶ νὰ συζητήσουμε, πράγμα τὸ ὁποῖο δέχτηκε. Ἀρχίσαμε τὴ συζήτηση, ὅμως δὲν μποροῦσαν νὰ συμφωνήσουν διότι εἶχαν διαφορὰ ἀντιλήψεων. Ὁ Ἰωαννίδης δεχότανε μὲν νὰ υπογράψει τὴ σύμβαση τῆς ἐνότητος μὲ μόνη τὴ διαφορὰ ὁ Ἀμπατιέλος νὰ γυρίσῃ στὴν Ἀμερικὴ πάλι. Ὁ δὲ Ἀμπατιέλος εἶχε τὴν ἀντίθετη γνώμη. Πάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ ἄρχισαν οἱ διαπληκτισμοί, ὁ Ἀμπατιέλος ἔλεγε τὸν Ἰωαννίδη Τροτσκιστὴ καὶ ὁ Ἰωαννίδης τὸν Ἀμπατιέλο ὄργανο τοῦ Δημοτράτου. Ὅταν εἶδα ὅτι τὰ πράγματα δυσκόλευαν, τοὺς πῆρα καὶ φύγαμε γιὰ τὸ ξενοδοχεῖο.

Ἡ συζήτηση συνεχίσθηκε καὶ στὸ δρόμο, μὲ μεγαλύτερη ὅμως ὀξύτητα συνεχίσθηκε στὸ ξενοδοχεῖο. Γιὰ νὰ ἀποσοβηθεῖ κανένα ποιοῦ σοβαρὸ ἐπεισόδιο, ἀναγκάσθηκα νὰ ἐπέμβω λέγοντάς τους ὅτι ἡ συζήτηση κατὰ τὸν τρόπο πὺ διεξάγεται δὲν εἶναι συζήτηση δύο ἀνθρώπων πὺ πιστεύουν σὲ μιὰ καὶ τὴν αὐτὴν ἰδεολογία. Ἀκόμα τοὺς εἶπα νὰ σταματίσει κάθε συζήτηση πάνω στὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος γιατί εἴτε τὸ θέλετε εἴτε δὲν τὸ θέλετε οἱ νευτεργάτες θὰ τὴν υπογράψουν. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐπέμβασή μου αὐτὴ ἡ συζήτηση σταμάτησε. Σὲ λίγο μὲ τὸν Ἀμπατιέλο φύγαμε καὶ πήγαμε στὸ δωμάτιό του. Ἐκεῖ συζητήσαμε ἐπάνω στὸ ζήτημα ποῦ μᾶς ἐνδιέφερε. Μὲ τὶς ἀπόψεις τοῦ Ἀμπατιέλου συνεφώνησα. Ἀκόμη μείναμε σύμφωνοι ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πάρῃ μέρος στὶς διαπραγματεύσεις τῆς Συλ. Σύμβουσης σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς Ν.Ε.Ε.

Τὴν ἐπομένη ἔπρεπε νὰ συναντηθοῦμε στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐνωσῆς Ἐφοπλιστῶν μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ μὲ τὸν κ. Ζάρα ἀντιπρόσωπο τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Οἱ Ἀξιωματικοὶ καὶ ἐγὼ εἶπαμε ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πάρῃ μέρος καὶ ὁ Ἀμπατιέλος. Στὸ ἄκουσμα τοῦ ὀνόματος, ὁ Ἰωαννίδης λύσσαξε καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει λέγοντας ὅτι καὶ σεῖς μαζί μὲ τὸν Κουφουδάκη συμφωνᾶτε νὰ πάρῃ τὸ ὄργανο τοῦ Δημοτράτου μέρος στὴν σύμβαση. Προχωρῶντας ἀκόμη εἶπε ὅτι ὅταν οἱ ναυτεργάτες τῆς Ἀμερικῆς μάθουν ὅτι ὁ Ἀμπατιέλος παίρνει μέρος σὲ σύμβαση θὰ μᾶς λυντσάρουν γιατί ὁ Ἀμπατιέλος ἐπανελημένα ἐκεῖ τοὺς πρόδωσε. Δὲν ἀπήντησα σὲ ὅλα αὐτὰ γιὰ τὸ λόγο ὅτι ἐπέκειτο ἡ πρώτη συνάντησή μας μὲ τοὺς ἐφοπλιστὲς καὶ θὰ ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ πραγματοποιηθεῖ. Στὴν συνάντησή μας αὐτὴ μὲ τοὺς ἐφοπλιστὲς δὲν καταλήξαμε πούθενά καὶ ἔτσι γυρίσαμε στὸ Κάρδιφ μὲ σκοπὸ νὰ ξαναγυρίσουμε ἀργότερα καὶ πάλι. Στὸ Κάρδιφ πὺ πήγαμε ἦλθε μαζί καὶ ὁ Ἀμπατιέλος. Μόλις φθάσαμε, πήγαμε ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῆς Περιφ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.Α καὶ ἐκεῖ συναντήσαμε τὸ Β' Γραμματέα Λέν, μὲ τὸν ὁποῖο συζητήσαμε γιὰ τὴν στάση τοῦ Ἰωαννίδη.

Ὁ Γραμματέας μᾶς σύστησε νὰ προσπαθήσουμε νὰ καλέσουμε

μία σύσκεψη ἀπὸ τοὺς Ἰωαννίδη, Σπύρη, Γεωργᾶτο, ἔμένα, τὸν Μαῦρο καὶ τὸν Ἀμπατιέλο καὶ αὐτὴ νὰ τὴν κάνουμε στὰ Γραφεῖα τῆς Κομ. Ὁργαν. Κάρδιφ, μὲ παρουσία κάποιου μέλους τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Α. πὺ θὰ ἐρχότανε ἀπὸ τὸ Λονδίνο. Τὴν σύσκεψη αὐτὴ τὴν πραγματοποιήσαμε κατὰ τὸ τέλος Ἰουλίου καὶ τὴν παρακολούθησε ἐκ μέρους τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Α. κάποιος ὀνόματι Κέριγκαν, πὺ μαζί του διερμηνεᾶ ἔφερε τὸν Μπάμπη Παπαϊωάννου.

Στὴν σύσκεψη αὐτὴ δὲν καταλήξαμε πουθενὰ καὶ αὐτὸ διότι ὁ Ἰωαννίδης μὲ τοὺς Σπύρη καὶ Γεωργᾶτο ἐπέμεναν νὰ ἔφευγε ὁ Ἀμπατιέλος ἅμα ὑπογράφαμε τὴν ἐνότητα. Τὴν ἄλλη μέρα πάλι ξαναπήγαμε καὶ συναντήσαμε τὸν Κέριγκαν, μὲ τὸν ὁποῖον σκεφτήκαμε ποιὸς θὰ ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος πὺ θὰ ἀντιμετωπίζαμε τὴν κατάσταση. Ὁ Κέριγκαν μᾶς συμβούλεψε νὰ κάνουμε τὰ ἑξῆς: α) Νὰ πιάσουμε καὶ νὰ κάνουμε διαφωτιστικὴ δουλειὰ στὰ μέλη τοῦ κόμματος ἀναφορικὰ μὲ τὴν ὀρθότητα τῶν ἀπόψεών μας πάνω στὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας. β) Νὰ προσπαθήσουμε νὰ πείσουμε τὰ μέλη τοῦ Διοικ. Συμβουλίου Σπύρη καὶ Γεωργᾶτο ὅτι ἡ πολιτικὴ τοῦ Ἰωαννίδη εἶναι τροτσκιστικὴ καὶ γ) Νὰ πλησιάσουμε τὰ πιὸ μαχητικὰ στοιχεῖα τῶν ξεμπάρκων ναυτεργατῶν καὶ νὰ τοὺς στέλνουμε νὰ πηγαίνουν νὰ ζητοῦν ἀπὸ τὸν Ἰωαννίδη νὰ καλέσει συγκέντρωση γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας καὶ τῆς σύμβασης. Τὶς συστάσεις τοῦ Κέριγκαν τὶς πραγματοποιήσαμε, καὶ ἐντὸς ὀλίγου κατορθώσαμε νὰ πείσουμε τοὺς κομμουνιστὲς ναυτεργάτας ὅτι ὁ Ἰωαννίδης εἶναι τροτσκιτσή. Παράλληλα πείσαμε τὸν Σπύρη καὶ Γεωργᾶτο νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν Ἰωαννίδη, ὡς ἐπίσης ἔγινε καὶ ἡ ζύμωση μέσα στοὺς ναυτεργάτας πὺ καθημερινὰ πῆγαιναν καὶ γινότανε φόρτωμα στὸν Ἰωαννίδη. Ὅμως γιὰ νὰ γίνει ὅλη αὐτὴ ἡ δουλειὰ πέρασε 1 1/2 μῆνας.

Στὶς 14 Σεπτεμβρίου 1942 καλέσαμε συγκέντρωση τῶν ναυτεργατῶν μὲ ἀποκλειστικὸ θέμα τὴν ἐνότητα. Προτοῦ ὅμως πᾶμε στὴν συγκέντρωση καὶ πάλι πήγαμε στὸ κόμμα καὶ συζητήσαμε ποῖα θὰ εἶναι ἡ θέση μας ἐναντι τοῦ Ἰωαννίδη, θὰ τὸν καθαιρούσαμε ἢ θὰ τὸν ἀφήναμε σὰν Γραμματέα. Γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ἦρθε ὁ Κέριγκαν ἀπὸ τὸν Λονδίνο, καὶ τοῦτο διότι τὸ Κ.Κ.Α. ἔδινε μεγάλη σημασία γιὰ τὴν ὀργάνωση τὴν δική μας. Τὴ θεωροῦσε σὰν κάτι τὸ δικό του. Αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ πραγματικότητα.

Μὲ τὴν καθαίρεση τοῦ Ἰωαννίδη ἀπὸ τὴ θέση τοῦ Γενικοῦ Γραμματέα τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. τὸ Κ.Κ.Α. ἀπομάκρυνε καὶ τὸ Χάρου Κόρνεο (Μαῦρο) ἀπὸ πολιτικὸ καὶ συνδικαλιστικὸ καθοδηγητὴ γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι ἦταν ὁ ἐνθεομότερος ὑπερασπιστὴς τῶν ἀπόψεών του. Ἐκτοτε, τὴν καθοδήγηση ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Α. τὴν παίρναμε μέσφ τῆς Μπέττυ Μάρτλετ, συζύγου τοῦ Ἀντωνίου Ἀμπατιέλου, καὶ ἡ ὁποία ἐτύγγανε μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ ὀργανώτρια τῆς Περιφερειακῆς Ἐπιτροπῆς Κάρδιφ.

Στὴ σύσκεψη αὐτὴ ἀποφασίστηκε: α) Καθαίρεση τοῦ Ἰωαννίδη

μὲ ἀντικαταστάτῃ του ἐμένα. β) Καθαίρεση τοῦ Βασιλοπούλου ἀπὸ μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ ἀντικατάστασή του ἀπὸ τὸν Α. Ἀμπατιέλο καὶ γ) Ὑπογραφή τῆς ἐνότητος.

Στὴ συγκέντρωση πῆραν μέρος 50—60. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, αὐτὰ πού ζητήσαμε πραγματοποιήθηκαν· ὁ Ἰωαννίδης καθαιρέθηκε καὶ ἐγὼ ἀνέλαβα Γραμματέας τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β., ὁ Ἀμπατιέλος προσελήφθηκε σὰν μέλος τοῦ Δ. Σ. καὶ ἡ ἐνότητα ὑπεγράφη.

ΙΧ

Η ΒΙΑΙΑ ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ Π. Ν. Ο.

Ἡ καθαίρεση τοῦ Ἰωαννίδη καὶ ἡ πρόσληψη τοῦ Ἀμπατιέλου σὰν μέλους τοῦ Δ. Σ. εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα, ἡ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. νὰ ἀρχίσει τὸ κάθε ζήτημα νὰ τὸ μελετᾷ καὶ κατόπιν νὰ τὸ βάζει στὴν πράξη. Γεγονὸς πὼς ὁ Ἀμπατιέλος συγκέντρωνε ἀρκετὲς ἱκανότητες συνδικαλιστικὰ καὶ κομματικὰ.

Πρώτη καὶ βασικὴ δουλειὰ πού εἶδε πὼς πρέπει νὰ κάνει, ἦταν νὰ δώσει ζωντάνια στὴν ὀργάνωση. Σὲ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου πρότεινε νὰ γίνονται ἐβδομαδιαῖες συγκεντρώσεις πού αὐτὲς σὰν σκοπὸ εἶχαν: α) Τὰ μέλη τοῦ Δ. Σ. νὰ εἶναι ἐνήμερα γιὰ τὰ ζητήματα καὶ τὰ προβλήματα πού ἀπασχολοῦν τοὺς ναυτεργάτες καὶ β) Αὐτὲς οἱ συνεδριάσεις θὰ ἦτο κάτι πού θὰ βοηθοῦσε νὰ ἐξελιχθοῦν σὲ καλοὺς συνδικαλιστικά.

Ἀκόμα, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ἀμπατιέλου συστήθηκε ὁ πρώτος κομμουνιστικὸς πυρῆνας πού σὰν σκοπὸ εἶχε νὰ γίνονται τακτικὲς κομμουνιστικὲς συνεδριάσεις μὲ θέματα κομματικὰ καὶ συνδικαλιστικά. Προτοῦ φθάσουμε ὅμως στὴν πραγματοποίηση τῆς ἐνότητος, θὰ ἔπρεπε νὰ ξεκαθαρίσουμε ἓνα σοβαρὸ ἐμπόδιο πού ἔμπαινε μπροστά μας. Καὶ τὸ ἐμπόδιο αὐτὸ ἦταν ἡ ἐθνικιστικὴ Ὀμοσπονδία Π. Ν. Ο. πού ἐξακολουθοῦσε ἀκόμα νὰ δοῦ καὶ νὰ ἐπηρεάζει ἓναν ἀριθμὸ ναυτεργατῶν.

Στὸ τέλος τοῦ Ἀπριλίη τοῦ 1942 τὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. ἔστειλε περίπου 40 ναυτεργάτες μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Σπύρο Γεωργᾶτο εἰς τὰ ἐπὶ τῆς Μπιούτ στοῦ 240 Γραφεῖα τῆς Π.Ν.Ο. νὰ πᾶν νὰ βγάλουν τὴν ταμπέλα της, νὰ πάρουν τὰ ἐπιπλα καὶ ἂν κανένα ἀπὸ τὰ στελέχη της ἔφερνε ἀντίρρηση, νὰ τὸν ἐπιαναν στὸ ξύλο. Οἱ ναυτεργάτες μὲ τὸν Γεωργᾶτο πῆγαν παλληκαριάτικα, ἔβγαλαν τὴν ταμπέλα, πῆραν τὰ ἐπιπλα καὶ παράλληλα, ὅπως καυχότανε ὁ Γεωργᾶτος, ὅταν πῆγε νὰ διαμαρτυρηθεῖ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Π. Ν. Ο. Διονύσιος Λοβέρδος, τὸν κτύπησε. Ἐπεμβάσει τοῦ Ἑλληνοσ Προξένου κ. Μπαΐζου καὶ τῆς Ἀστυνομίας, τὰ ἐπιπλα δὲν μπόρεσαν νὰ τὰ πάρουν. Οἱ κακοποιήσεις καὶ οἱ δαρμοὶ ἐνάντια στὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. ἦταν τακτικὰ ἐκ μέρους κομμουνιστῶν ναυτεργατῶν. Εἶχαν κακοποιηθῆ ὁ Διονύσιος

Λοβέροδος και Καράβολος Στέφανος και αυτό γιατί στεκόντανε ενάντια στις κομμουνιστικές αρχές της Ε. Ε. Ν. Μ. Β. και αυτό θεωρείτο έγκλημα. Αυτοί που κακοποίησαν τους προαναφερομένους ήταν ο Μανώλης Χούμης και Σπύρος Γεωργιάτος.

Μετά τὸ κλείσιμο τῆς Π.Ν.Ο. και τὴν πραγματοποίηση τῆς ἐνότητας, ὁ δρόμος γιὰ τὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β. ἀνοίξε ὁλότελα, γι' αὐτὸ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Α. Ἀμπατιέλο ἀρχισε πῖο δραστήρια ζύμωση μέσα στις Ἑνώσεις Ἀξιωματικῶν γιὰ στενότερη συνεργασία. Οἱ ἐπαφές μὲ τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἀξιωματικῶν συνεχιζόντανε πολὺ πῖο συχνὰ ἀπὸ πρῶτα και αὐτὸ ὀφειλότανε στὸν Α. Ἀμπατιέλο ὁ ὁποῖος εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ τοὺς πείθει γιὰ κάθε ζήτημα.

Τέλος τοῦ 1942 σὲ σύσκεψη πού εἶχαμε στὰ γραφεῖα τῆς Κομμουν. Ὁργάνωσης Κάρδιφ, πήραμε τὴν ἀπόφαση νὰ ἐκλέξουμε ἀνώτατο κομματικὸ ὄργανο πού θὰ καθοδηγοῦσε κομματικὰ και συνδικαλιστικὰ τὶς Ἑνώσεις. Ἐπίσης πήραμε τὴν ἀπόφαση νὰ ἀρχίσουμε τὴ στρατολογία κομματικῶν μελῶν μέσα στοὺς ναυτεργάτες και τοὺς Ἀξιωματικούς.

Τὸ Γραφεῖο συγκροτήθηκε κατὰ τὶς ἀρχές τοῦ 1943 και τὸ ἀπαρτίζανε οἱ Ἀντών. Ἀμπατιέλος, Κουφουδάκης Γ., και Σάββας Λατουσάκης (ψευδώνυμά του: Παλὲς ἢ Σγουρός). Ἐπίσης εἶχαν γίνει στὸ ἀναμεταξὺ μέλη τοῦ Κ. Κ. και οἱ Μπεκάκος Β., Κολιὸς Δ. και Παιολόγος Α. και ἓνας ἀρκετὰ σοβαρὸς ἀριθμὸς Ναυτεργατῶν,

×

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ Ο.Ε.Ν.Ο. (ΜΑΡΤΙΟΣ 1943)—ΤΟ ΣΑΜΠΟ-ΤΑΡΙΣΜΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

Στὴν πρώτη συνεδρίασή του τὸ Κομ. Γραφεῖο Ναυτεργατῶν πῆρε τὶς ἐξῆς ἀποφάσεις: α) Νὰ γίνει δουλειὰ μέσα στοὺς Ἀξιωματικούς γιὰ τὴν συγκρότηση ἀνωτέρου συνδικαλιστικοῦ ὄργανου (Ὁμοσπονδίας) β) νὰ δουλέψουμε ἐντατικὰ γιὰ τὴν δημιουργία ἐπιτροπῶν καραβιῶν και γ) Συγκρότηση Κ. Ο. Β. ξεμπάρκων. Πάνω στις ἀποφάσεις αὐτὲς ἀρχισαν νὰ γίνονται τακτικὲς συζητήσεις. Ἀνετέθη στοὺς κομματικούς πῖα ὑπευθύνους τῶν ἀξιωματικῶν σὰν καθῆκον νὰ πείσουν τὰ μέλη τῶν Ἑνώσεών τους ὅτι πρέπει νὰ συνεργασθοῦμε μὲ τὰ πληρώματα πῖο στενά, ὅμως γιὰ νὰ συνεργασθοῦμε χρειάζεται νὰ δημιουργήσουμε μιὰ Ὁμοσπονδία και παράλληλα νὰ στεγασθοῦμε σὲ ἓνα κτήριο γιὰ νὰ εὐρισκόμεθα σὲ πῖο στενὴ ἐπαφή. Ἐπίσης στοὺς κομμουνιστὲς πού μαρκάριζαν, ἐπιτακτικὰ μπῆκε, στὰ καράβια ὅπου θὰ πήγαιναν νὰ ὀργανώνουν τὶς ἐπιτροπὲς καραβιῶν και τὶς ὁποῖες νὰ τὶς συνεδριάζουν κάθε ἑβδομάδα γιὰ νὰ δημιουργοῦμε μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ καινούργια στελέχη τῆς ὀργάνωσης μὰ και παράλληλα νέους ὀπαδοὺς τοῦ Κ.Κ. Ἀκόμη δέ, δημιουργήσαμε και τὶς κόβες τῶν ξεμπάρκων πού

καὶ αὐτὲς συνεδρίαζαν τακτικά. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1943 μὲ τὴν δουλειὰ πὺ εἶχαν κάνει οἱ Ἀξιωματικοὶ στὰ στελέχη τῶν ὀργανώσεων τους καὶ στὰ Δ. Συμβούλια, κατωρθώθη νὰ συνέλθουν ὅλα τὰ Δ. Συμβούλια σὲ σύσκεψη πὺ ἐκεῖ τὸ κυριώτερο θέμα ἦταν ἡ συγκρότηση τῆς Ὀμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Ναυτογατικῶν Ὀργανώσεων (Ο.Ε.Ν.Ο.). Παράλληλα καὶ ἡ Ἐκτελεστικὴ τῆς Ἐπιτροπῆ μὲ τὴν Γραμματεία.

Γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ κάθε παρεξήγηση μεταξὺ Ἀξιωματικῶν καὶ κατωτέρων πληρωμάτων, ὁ Ἀμπατιέλος πρότεινε ἡ Γραμματεία νὰ εἶναι δυαδικὴ καὶ ἔτσι ἀποφασίστηκε νὰ τοποθετηθοῦν δύο Γραμματεῖς, ἓνας τῶν κατωτέρων πληρωμάτων καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἀξιωματικούς καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι, ἐκ μέρους τῶν κατωτέρων πληρωμάτων, ὁ Ἀντώνιος Ἀμπατιέλος καί, ἐκ μέρους τῶν Ἀξιωματικῶν, ὁ Δ. Κολιός. Ταμίας τοποθετήθηκε ὁ πρόεδρος τῶν Ραδιοτηλεγραφητῶν, καὶ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ Μπεκᾶκος Βασίλειος, Α. Ρούπεσης, Μηχανικοὶ. Δεμερτζῆς Τ., ἀσυρματιστής, Τατάκος Δ. Ν. Ἀξιωματικός, Γ. Κουφουδάκης, Σάββας Λατουσάκης, Φράγκος Σ., Σμπύρης Δ. καὶ Γεωργᾶτος Σ., ἐκ μέρους τῶν κατωτέρων πληρωμάτων. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς συγκρότησης ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἄρχισε αὐτὴ πια σὰν ἀνώτερο συνδικαλιστικὸ ὄργανο νὰ ἐμφανίζεται παντοῦ καὶ νὰ χειρίζεται ὅλα τὰ ζητήματα πὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν Ἐνωση Μηχανικῶν, Ραδιοτηλεγραφητῶν, Ν. Ἀξιωματικῶν καὶ κατωτέρων πληρωμάτων.

Ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1943 μὲ τὴν συγκρότηση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἀρχίζει πια ἐντατικὴ δράση γιὰ τὴ συγκρότηση τῶν Ἐπιτροπῶν καραβιῶν. Κάθε καράβι πὺ φθάνει σὲ λιμάνι τῆς Ἀγγλίας τὸ ἐπισκέπτονται δύο ἀντιπρόσωποι. Ἐνας Ἀξιωματικὸς καὶ ἓνας τῶν κατωτέρων πληρωμάτων μὲ σκοπὸ νὰ δοῦν ἂν ὑπάρχει ὀργάνωση καραβιοῦ καὶ ἂν δὲν ὑπάρχει τέτοια, νὰ καλέσουν τὸ πλήρωμα σὲ συνέλευση καὶ νὰ τὴν συγκροτήσουν. Σκοπὸς τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. μὲ τὴν δημιουργία τῶν Ἐπιτροπῶν Καραβιῶν ἦταν νὰ ξεσηκώσουν τὰ πληρώματα ἐνάντια στοὺς πλοιάρχους δῆθεν γιὰ νὰ τοὺς καλύτερεύσουν τοὺς ὅρους ζωῆς μέσα στὸ καράβι.

Παράλληλα στελνότανε καὶ τηλεγραφήματα στὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν ὑπογραφή τῆς Συλ. Σύμβασης. Κάθε ἐνέργεια ὅμως τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καθοδηγότανε ἀπὸ τὸ Τριμελὲς Κομματικὸ Γραφεῖο. Κάθε ζήτημα μικρὸ ἢ μεγάλο ἔπρεπε νὰ συζητηθεῖ ἐκεῖ καὶ κατόπιν νὰ μπεῖ στὶς συνεδριάσεις τῶν Κ.Ο.Β. καὶ τελευταῖα στὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.

Ἐπομένως, καμμιὰ ἀπόφαση δὲν μπορούσε νὰ πάρει ἡ Ἐκτελεστικὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ἂν προηγουμένως δὲν τὸ ἐνέκρινε τὸ τριμελὲς Κομματικὸ Γραφεῖο. Ἐνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα συνθήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἦταν τὸ σύνθημα ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ αὐτὸ ἦταν «ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ», ὅμως στὴν πραγματικότητα δὲν τηρήθηκε καὶ τοῦτο, γιὰ τὸ γεγονὸς τοῦ ὅτι τὸ τμήμα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. πὺ κέντρο του εἶχε τὸ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας τὸ σύνθημα αὐτὸ τὸ

ἀντέστρεψε «ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΕΝ ΑΚΙΝΗΣΙΑ». Κάθε καράβι πὸν ταξείδευε κεῖ, ὅτιδήποτε ζήτημα καὶ ἂν παρουσιαζότανε μικρὸ εἴτε μεγάλο, ὁ ἀντιπρόσωπος τὸ κατέβαζε σὲ ἀπεργία ἀλλὰ καὶ πολλές φορές, μὲ τὴν δουλειά του μέσῳ τοῦ Κ. Κ. Αὐστραλίας κατέβαζε σὲ ἀπεργία καὶ τὰ ἐργουστάσια. Τὸ τμήμα ἐκεῖ εὗρισκε τὴν ἀπόλυτη ὑποστήριξη τοῦ Κ. Κ. Αὐστραλίας.

Ἐνῶ τὸ σύνθημά μας ἦταν «κρατεῖτε τὰ πλοῖα ἐν κινήσει» καὶ ἐνῶ τὸ Τμήμα Αὐστραλίας τὸ ἀντέστρεψε μὲ τὴν δράση του, ποτὲ καὶ σὲ καμμιά περίπτωση δὲν καθήσαμε νὰ ἐξετάσουμε αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ νὰ πάρουμε ἀκόμα καὶ μέτρα ἐνάντια στὸν ἀντιπρόσωπο. Ἀντίθετα σιωπηρὰ ὑποθάλαμε τὴν στάση αὐτή, πὸν σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε νὰ μπαίνει τὸ τμήμα ἐμπόδιο στὴν διεξαγωγή τοῦ πολέμου, ἐνῶ ἐμεῖς λέγαμε πὸς ἦταν ἀντιφασιστικὸς καὶ ὅτι μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις θὰ ἔπρεπε νὰ δουλέψουμε γιὰ τὴν πιὸ σύντομη μεταφορὰ πολεμικοῦ ὑλικοῦ καὶ ἐμπορευμάτων. Ἀκόμη τὶς ἀπεργίες αὐτὲς τὲς ἐκμεταλλεύονταν ἡ προπαγάνδα ἢ Γερμανική, καὶ ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τοῦ Βερολίνου καλοῦσε στὶς ἐκπομπὲς τοὺς ναυτεργάτες νὰ ἀκολουθήσουν τὸ «ἥρωικὸ» παράδειγμα τῶν ναυτεργατῶν Αὐστραλίας κατεβάζοντας τὰ καράβια σὲ ἀπεργία.

ΧΙ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΓΓΛΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΙ ΙΔΡΥΟΥΝ ΤΟ Ε. Α. Μ. ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1943 γιὰ πρώτη φορὰ μαθαίνουμε ὅτι στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἀντάρτικο καὶ ὁ Πολιτικὸς Ὄργανισμὸς τοῦ Ε. Α. Μ. πὸν δὲν ἀναγνωρίζονταν ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση. Σὲ συνεδρίαση τοῦ Κομματικοῦ Γραφείου Ναυτεργατῶν συζητήσαμε αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ πήραμε ἀπόφαση νὰ καλέσουμε τὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο. Ε. Ν. Ο. καὶ νὰ κάνουμε τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Κυβέρνηση καὶ νὰ ζητοῦμε ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ Ε. Α. Μ. Ἀκόμα πήραμε καὶ τὶς ἑξῆς ἀποφάσεις.

α) Νὰ δημιουργήσουμε Πολιτικὸ Ὄργανισμὸ στὸ Λονδίνο πὸν σκοπὸ θὰ εἶχε νὰ κάνει προπαγάνδα ὑπὲρ τοῦ Ε. Α. Μ. Ἐκεῖ ἀκόμα συζητήθηκε καὶ ποῖοι θὰ πρέπη νὰ ἀποτελοῦν τὸν ὄργανισμὸ αὐτόν. Αὐτοὶ ἦσαν ὁ γνωστὸς διανοούμενος Φωτιάδης, ὁ ἔμπορος ταπήτων Ἀθανασόγλου, ὁ Ἀμπατιέλος καὶ ὁ Κολιός. Παράλληλα θὰ ἀποτεινόμεθα καὶ στὸ Κ. Κ. Α. γιὰ νὰ μᾶς δώσει ἀνθρώπους του. Τοῦ ὄργανισμοῦ αὐτοῦ θὰ τοῦ δίναμε τὴν ὄνομασία «Γραφεῖον Ἐθνικῆς Ἐνότητος».

β) Νὰ ἀνοίξουμε ἔρανο μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό. Τὸ ποσὸν πὸν καθωρίσαμε ἦτον 20.000 λίρ. καὶ αὐτοὶ πὸν θὰ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὸν ἔρανο νὰ ἦταν στελέχη τῆς Ο. Ε. Ν. Ο.

Τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς ἀρχίσαμε ἀμέσως νὰ τὶς πραγματοποιοῦμε.

Συνήλθε ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ ἔκανε τὸ τηλεγράφημα πρὸς τὴν Κυβέρνηση. Τὸν ἔρανο καὶ τὸν σκοπὸ του τὸν ἀναγγείλαμε στοὺς ναυτεργάτες στὴν ἔφημερίδα πού ἔκδιδε ἡ Ο. Ε. Ν. Ο. «Ἐλεύθερος Ἕλληνας». Ἐπίσης στὴν ἔφημερίδα βάλουμε καὶ στήλη πού ἀναφερότανε ἀνομαστικὰ οἱ ναυτεργάτες πού προσέφεραν γιὰ τὸν ἔρανο καὶ τὸ ποσό. Γιὰ τὴ δημιουργία τοῦ Γραφείου στὸ Λονδίνο πῆγαν οἱ Ἀμπατιέλος καὶ Κολιός, πού, προτοῦ προχωρήσουν γιὰ τὸ Γραφεῖο, πῆγαν νὰ συζητήσουν μὲ τὴν Κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Κ. Κ. Ἀγγλίας. Ἦρθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Τζώρτζ Ἀλισον ὁ ὁποῖος συμφώνησε γιὰ τὸ ἀνοιγμα Γραφείου. Ἐπίσης συμφώνησε νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τοὺς ἀνθρώπους πού χρειαζόμαστε. Αὐτοὶ πού μᾶς ἔδωσε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἦτον ὁ δημοσιογράφος Πάτ Σλόαν, ἡ Ντιάνα Πύμ, μέλος τῆς Κομμ. Ὁργάνωσης Λονδίνου καί, ἐκ μέρους τῆς Κ.Ε. τοῦ Ἀγγλικοῦ Κ.Κ., τὸν ὑπεύθυνο τῶν ἐξωτερικῶν Πολιτικῶν Ὑποθέσεων.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν συζήτησή τους αὐτὴ πῆγαν καὶ βροῆκαν τὸν Φωτιάδη καὶ Ἀθανασόγλου οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν. Μετὰ τὶς συζητήσεις τράβηξαν γιὰ βροῦν σὲ κατάλληλο μέρος Γραφεῖο. Τὸ Γραφεῖο πιάστηκε καὶ ἄρχισε τὴν δουλειά του. Σκοποὶ τοῦ Γραφείου Ἐθνικῆς Ἐνότητος ἦτανε οἱ ἑξῆς: Νὰ πλησιάζει Βουλευτές, Καθηγητές, Ἐφημερίδες καὶ τὶς συνδικαλιστικὰς Ὁργανώσεις. Νὰ καλεῖ συγκεντρώσεις κ. ἄ. Παράλληλα ἔβγαζε κατὰ χιλιάδες τὶς προκηρῦξεις τὶς ὁποῖες κυκλοφοροῦσε. Μέσα στὰ συνδικάτα ἔβγαζε καὶ κυκλοφοροῦσε βιβλιάρια καὶ ἄλλο ἐντυπο ὑλικό. Γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ ἔράνου ἄρχισε μιὰ πλατεῖα δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Κάθε καράβι πού ἔφτανε στὴν Ἀγγλία τὸ ἐπισκεπτόμεθα καὶ καλούσαμε τὰ πληρώματα σὲ συνέλευση καὶ μέσα ἐκεῖ ἀναπτύσσαμε τὸν σκοπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἔράνου. Στοὺς κομμουνιστὰς ἐπιτακτικὰ ἔμπαινε νὰ δώσουν ἓνα ὀλόκληρο μισθὸ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ὡς ἐπίσης καὶ στοὺς συμπαθοῦντες. Μὲ τὴ δουλειὰ αὐτὴ ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνονται σοβαρὰ ποσά. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν πρῶτο μῆνα συγκεντρώθηκε τὸ ποσὸ τῶν 5.500 λιρῶν.

Στὸν ἔρανο αὐτὸ ἐκτὸς τῶν ναυτεργατῶν ἔδωσε τὸ Κ. Κ. Α., ἀνθυμοῦμαι καλά, ἓνα τσέκ ἀπὸ 500 λίρες, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ Κ. Κ. Αὐστραλίας, πού ὅμως τὸ ποσὸ δὲν τὸ θυμᾶμαι.

Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀκόμα κατώρθωσε νὰ μπεῖ καὶ σὲ ὅλους τοὺς Κυβερνητικοὺς ὀργανισμοὺς Ν. Ἐπιτροπὴ, Ν. Α. Ταμεῖο, Α.Ο.Κ. Πολεμ. καὶ στὴν Α. Ἀποταμιευτικὴ. Κατώρθωσε νὰ πείσει τὸ Δ. Συμβούλιο νὰ ἐγκρίνει ἓνα ποσὸ γιὰ τὸ ἀνοιγμα Λέσχης Ναυτεργατῶν στὸ Κάρδιφ. Τὸ ποσὸ πού ἐγκρίνει τὸ Συμβούλιο ἦτον 500 Λίρες. Παράλληλα πρόσφερε καὶ ἡ Ἐνωση Ἐφοπλιστῶν 500 Λίρες. Μὲ τὰ ποσὰ αὐτὰ ἀνοίχθηκε ἡ Λέσχη στὸ μέγαρο πού εἶχε ἐνοικιάσει τὸ Ναυτικὸ Ἀπομαχικὸ Ταμεῖο. Ἡ Λέσχη αὐτὴ ἔγινε γιὰ νὰ ἔχει ὁ Ναυτεργατικὸς κόσμος ἓνα σπίτι δικό του νὰ πηγαίνει καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὰ καταγώγια τῆς Μπιούτ Στροῦτ.

Τελικὰ ὅμως ἡ Λέσχη κατέληξε νὰ γίνεῖ τὸ Κέντρο τοῦ Ε.Α.Μ. στὸ Κάροδιφ. Οἱ τοῖχοι τῆς γέμισαν μὲ τὰ συνθήματα τοῦ Ε.Α.Μ. τῆς Ε.Π.Ο.Ν. κ.λ.π. Γινότανε τακτικὲς πολιτικὲς συγκεντρώσεις μὲ θέμα πάντα γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. (Ε.Α.Μ.).

XII

Η Ο.Ε.Ν.Ο ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Ἐκτὸς τοῦ Γραφείου Ἐθνικῆς Ἐνότητος δημιουργήσαμε καὶ τὸ τμήμα τῆς Ο. Ε. Ν. Ο. Μ. Ἀνατολῆς μὲ Γραμ. τὸν Ν. Καραγιάννη πὺν ἔπαιξε ἓνα ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ρόλους στὴν ὀργάνωση τῶν Ναυτῶν μέσα στὸ Πολεμικὸ Ναυτικὸ. Τὰ στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. πὺν βρισκόντανε μέσα στὰ πολεμικὰ καθοδηγόντανε ἄμεσα ἀπὸ τὸν Καραγιάννη. Στὸ κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς πρωτεύοντα ρόλο ἔπαιξε ὁ Καραγιάννης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κίνημα τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ἔοριξαν καὶ σύνθημα ἀπεργίας καὶ στὰ καράβια τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ πὺν σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε ἔκτὸς τῆς ἐξέγερσης τοῦ πολεμικοῦ, νὰ ἀκινητήσουν καὶ ὅλα τὰ καράβια. Καὶ ἔδω τὸ σύνθημα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. «Κρατεῖτε τὰ καράβια ἐν κινήσει», τὸ στείλαμε νὰ πάει νὰ βρεῖ τὸν Ἀδόλφο Χίτλερ, νὰ τοῦ δώσει τοὺς ἐγκάρδιους χαιρετισμούς μας καὶ νὰ τοῦ πεῖ : «ἐμεῖς, θεῖε, στὰ λόγια σὲ πολεμᾶμε, μὰ στὰ ἔργα σὲ βοηθοῦμε». Περισσότερα γιὰ τὰ γνωστὰ αὐτὰ γεγονότα δὲν γράφω γιὰτὶ ἔχουν ὡς τὰ σήμερα γραφτῆ πάρα πολλά.

Τὸ Γραφεῖο Ἐθνικῆς Ἐνότητος συνέχισε τὴν προπαγανδιστικὴ του δράση ἔως ὅτου συγκροτήθηκε στὸν Λίβανο ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος. Τότε τὸ Κομματικὸ Γραφεῖο Ναυτεργατῶν, σὲ συνεδριάσή του ἀπεφάσισε τὴν αὐτοδιαλύσή του γιὰτὶ μιὰ καὶ ἔγινε Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος τέλειωσε καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ Γραφείου.

Ἀπὸ τὸν ἔρανο πὺν διενεργήσαμε εἶχε μείνει ἓνα σοβαρὸ ποσὸ πὺν τὸ Γραφεῖο ἀπεφάσισε νὰ τὸ στείλει στὴ Γραμματεία τοῦ Ε.Α.Μ. Πρᾶγμα ὅμως πὺν δὲν ἔγινε καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἐξηγήσω παρακάτω.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα πὺν πραγματοποιήθηκε ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος, ἀρχίσαμε καὶ στὴν Ἀγγλία γιὰ κάθε ζήτημα νὰ κατεβάζουμε τὰ καράβια σὲ ἀπεργία παρ' ὅλο πὺν ἀκόμα τὸν πόλεμο ἐνάντια στὴ Γερμανία οἱ σύμμαχοι τὸν συνεχίζανε. Μιὰ σειρά καράβια κατεβάσαμε σὲ ἀπεργία : «Μάουντ Ροδόπη», «Μαρία Α.», «Μαργαρίτα Χανδροῆ», «Σπυρίδων Δεύτερος» καὶ «Ν. Ροσόλυμος». Ὅταν ξέσπασε τὸ κίνημα τοῦ Δεκέμβρη ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. στάθηκε ἀνεπιφύλακτα στὸ πλευρὸ τοῦ Ε.Α.Μ. Ὁ «Ἐλεύθερος Ἕλληνας» ἔγινε πιά καθαρὸ ὄργανο τοῦ Ε.Α.Μ. Ἡ ἀρθογραφία του στεκότανε ἐνάντια στοὺς Ἀγγλους καὶ τὴν Κυβέρνηση. Ὅταν ἀκόμα συνεχιζόντανε οἱ μάχες στὴν Ἀθήνα, συνῆλθε

τὸ Κομ. Γρ. Ναυτεργατῶν καὶ πῆρε ἀπόφαση τὴν ἀνασύστασιν γραφείου στὸ Λονδίνο.

Εὐθὺς ἀμέσως ἔφυγαν ἀντιπρόσωποι γιὰ τὸ Λονδίνο γιὰ νὰ πᾶν νὰ τὸ συγκροτήσουν. Τῆ φορὰ αὐτὴ ὅμως τὸ Γραφεῖο δὲν θὰ εἶχε τὴν ἴδια ὀνομασία, ἀλλὰ θὰ ὀνομαζότανε «Πρακτορεῖο Διαφώτισης τοῦ E.A.M.». τὸ Γραφεῖο σὲ λίγες μέρες ἄρχισε τὴν λειτουργία του καὶ τοῦτο διότι τὸ κεφάλαιο πού εἶχε μείνει ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἐθνικῆς Ἐνότητος διατέθηκε ἀμέσως γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ νέου Γραφείου. Αὐτὸ τὸ Γραφεῖο πὺ ἰδρῦσαμε τότε ἐξακολουθεῖ νὰ λειτουργεῖ καὶ μέχρι σήμερα μὲ μόνη τὴν διαφορὰ ὅτι ἄλλαξε ὄνομα καὶ πρόσωπο. Σήμερα ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου αὐτοῦ εἶναι ὁ γνωστὸς δημοσιογράφος Θεόδωρος Δογάνης. Ὅμως καὶ τὸ Γραφεῖο αὐτὸ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸ ἐνισχύει ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. μὲ τὸ ποσὸ τῶν 40 λιρῶν μηνιαίως.

XIII

Η Ο.Ε.Ν.Ο. ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ Η ΑΓΚΙΤΑΤΣΙΑ

Κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιο 1945 μὲ ἀπόφαση πὺ πῆρε τὸ Κομματικὸ Γραφεῖο Ναυτεργατῶν καὶ κατοπιν οἱ ἡγέτες τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ἔπρεπε νὰ φύγουν γιὰ τὴν Ἑλλάδα οἱ Ἀμπατιέλος Α., Κολιὸς Δ. καὶ Βασιλείος Μπεκᾶκος μὲ σκοπὸ νὰ πᾶνε στὸν Πειραιᾶ νὰ ἐνεργήσουν γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. σὰν Ὁμοσπονδίας Ἑλληνικῆς, καὶ τοῦτο διότι στὴν Ἀγγλία λειτουργοῦσε σὰν Τρέϊντ Γιούνιον Ἀγγλικό. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Κ. Γραφείου πραγματοποιήθηκε στὶς 5 Μαΐου 1945 καὶ οἱ τρεῖς προαναφερθέντες ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Κάρδιφ γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Οἱ προσπάθειές τους, ἂν δὲν ἀπατῶμαι πραγματοποιήθηκαν τὸν Αὐγούστο τοῦ 45, ὅποτε καὶ ἀναγνωρίζεται ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο Πειραιῶς. Πρωτοῦ ὅμως πραγματοποιεῖται ἡ ἀναγνώριση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο, οἱ Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφετῶν τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. κατώρθωσαν μὲ τὶς Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφετῶν πὺ ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα νὰ ρυθῶν σὲ διαπραγματεύσεις, πὺ κατέληξαν σὲ συμφωνία, καὶ μὲ τὴν συμφωνία αὐτὴ πραγματοποιήσαν τὴν ἐνότητά τους. Ἐδῶ πρέπει νὰ δώσω μιὰ ἐξήγηση γιὰ νὰ μπορέσω νὰ γίνω κατανοητός. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου στὸ Ἐξωτερικὸ ἰδρῦθηκαν οἱ Ἐνώσεις τῶν Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφετῶν πὺ ἀνήκαν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο., ἐνῶ καὶ στὴν κατεχομένη Ἑλλάδα ὑπῆρχαν Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφετῶν πὺ αὐτὲς ἀνήκαν στὴν Π.Ν.Ο.

Αὐτὲς λοιπὸν οἱ Ἐνώσεις τοῦ Ἐξωτερικοῦ καὶ Ἐσωτερικοῦ πραγματοποιήσαν τὴν ἐνότητα. Πραγματοποιῶντας ὅμως τὴν ἐνότητα δὲν μποροῦσαν νὰ ἀνήκουν καὶ στὶς δύο Ὁμοσπονδίες. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγον αὐτόν, ὅταν πραγματοποιήσαν τὴν ἐνοποίηση, ἔγιναν αὐτο-

ματα μέλη τῆς Π.Ν.Ο. καὶ ἔτσι ἀποχώρησαν ἀπὸ τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. οἱ δύο ὀργανώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν. Μὲ αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ πεῖ ὅτι ἔπαψαν οἱ ὑπεύθυνοι, δηλαδὴ Μπεκᾶκος καὶ Δεμερτζῆς, νὰ βρίσκονται κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Κ.Κ.Ε. Ὅταν οἱ δύο αὐτὲς Ἐνώσεις πραγματοποιοῖσαν τὴν ἐνότητά τους καὶ ἀναγνωρίσθηκε ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο, ἔμειναν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. δύο ὀργανώσεις ἡ Ἐνωση Κατωτέρων Πληρωμάτων Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ (ΕΚΠΝ) καὶ ἡ Ε. Ν. Ἀξιωματικῶν. Ἡ Ἐνωση Ἀξιωματικῶν εἶχε 250 μέλη, πὺ ἐξ αὐτῶν εἶναι ζήτημα ἂν ἦταν τὰ 30 οἰκονομικὰ ἐν τάξει καὶ ἡ Ε.Κ.Π.Ε.Ν. 4.500 μέλη πὺ ἐξ αὐτῶν ἦταν 2.500 περίπου οἰκονομικὰ ἐν τάξει.

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 45 ὁ Ἀμπατιέλος μὲ γράμμα του μὲ καλοῦσε νὰ κατέβω στὸν Πειραιᾶ. Ὅταν τὸ γράμμα αὐτὸ ἔφθασε στὸ Κάρδιφ ἡ προσωρινὴ Γραμματεία, πὺ ἀντικατέστησε τοὺς Ἀμπατιέλο καὶ Κολιὸ καὶ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς Σάββαν Λατουσάκη καὶ Παλαιολόγου, μὲ κάλεσαν νὰ συζητήσουμε ἐπάνω στὸ γράμμα τοῦ Ἀμπατιέλου, ἂν θὰ πρέπει δηλαδὴ νὰ φύγω γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Στὴ συζήτηση αὐτὴ οἱ δύο ἐπέμειναν ὅτι γιὰ κανένα λόγο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ πραγματοποιήσουμε αὐτὸ πὺ ἔλεγε ὁ Πειραιᾶς, δηλαδὴ τὸ Κόμμα. (Γιατὶ ὁ Ἀμπατιέλος τὸ γράμμα αὐτὸ τὸ ἔστειλε καὶ μὲ καλοῦσε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ πὺ πῆρε ἀπὸ τὸ Κ.Κ.Ε.), ἐγὼ ὅμως εἶχα ἀντίθετη γνώμη, ἐπέμεινα πὺς θὰ ἔπρεπε νὰ φύγω γιὰ τὸν Πειραιᾶ καὶ ὅσο τὸ δυνατό πὺ σύντομα. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἄρχισα νὰ ζητῶ τὸν τρόπο πὺ θὰ κατέβαινα στὸν Πειραιᾶ

Στις 29 τοῦ Ὀκτώβρη κατώρθωσα νὰ ναυτολογηθῶ μὲ τὸ Κυβερνητικὸ ἄ|π «Βόλος» καὶ στὶς 30 τοῦ ἰδίου μηνὸς νὰ πάγω μέσα στὸ καράβι πὺ εὐρισκότανε σὲ κάποιο λιμανάκι πλησίον τοῦ Νιοῦ Κάστελ, ὀνομαζόμενο Σίμι Χάμ.

Ἀπὸ τὴν Ἀγγλία ἀναχωρήσαμε στὶς 3 τοῦ Νοέμβρη. Στὸν Πειραιᾶ φθάσαμε στὶς 26 τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ στὶς 27 ξεμπαρκάρισα. Μόλις βγῆκα ἔξω ἀμέσως πῆγα στὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., πὺ εὐρισκότανε στὴν ὁδὸ Β. Κωνσταντίνου 73. Ἐκεῖ συνάντησα τὸν Παναγιώτη Σκευοφύλακα πὺ προσωρινὰ ἀντικαθιστοῦσε τὸν Ἀμπατιέλο, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Κολιοῦ εὐρισκότανε στὴν Σουηδία στὸ Συνέδριο τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου ἔργασίας.

Ὁ Σκευοφύλακας μὲ σύστησε στὸν Δ. Γαλάτη, ὁ ὁποῖος ἦταν τότε Γραμματέας τῆς 7ης Ἀχτίδας Ναυτεργατῶν. Μὲ τὸν Γαλάτη συζητήσαμε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Ἀγγλίας καὶ μετὰ μπῆκαμε στὰ ζητήματα πὺ ἀπασχολοῦσαν τὸν Πειραιᾶ. Σὲ αὐτὴν τὴν συνάντηση δὲν μπορούσαμε νὰ συζητήσουμε πολὺ γιὰ τὸ λόγο τοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ πάγω στὸ καράβι νὰ βγάλω τὰ πράγματά μου καὶ νὰ πάγω ἔπειτα νὰ ἀπολυθῶ.

Ὅταν ἀπολύθηκα, ἦρθα καὶ πάλι σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Β' Γραμματέα τῆς 7ης Ἀχτίδας Δ. Γαλάτη, μὲ τὸν ὁποῖο συζήτησα καὶ μοῦ ἀνέ-

θεσε τὴν παρακολούθησιν ἀπὸ ὀργανωτικῆς πλευρᾶς τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἀκτοπλοϊκῶν καραβιῶν.

Τὴν περίοδο αὐτὴν ποὺ ἔφθασα στὸν Πειραιᾶ τὸ Κ. Κόμμα, σὰν ἐπιτακτικὸν καθῆκον εἶχε βάλει στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. νὰ μπορέσει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐνότητα μὲ τὴν Π.Ν.Ο. καὶ αὐτὸ φυσικὰ γιὰ νὰ μπορέσουμε μὲ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐνότητος σιγὰ-σιγὰ νὰ πετάξουμε ὅλα τὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. μέσα ἀπ' τὸ συνδικαλιστικὸ Ναυτεργατικὸ κίνημα.

Ὅταν ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἔπιασε βάσεις στὸν Πειραιᾶ τὰ συνθήματά της τὰ βασικὰ ἦσαν τέσσαρα :

- 1) Ἐνοποίηση τοῦ Ναυτεργατικοῦ κινήματος.
- 2) Κατὰ σειρὰν ναυτολόγησις.
- 3) Συμμετοχὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. στοὺς διαφόρους Ναυτεργατικοὺς ὀργανισμοὺς, καὶ
- 4) Ἐπίδομα ἀνεργίας.

Καὶ τὰ τέσσαρα αὐτὰ συνθήματα ἦσαν συνθήματα ποὺ πιάνανε μέσα στὸν Ναυτεργατικὸ κόσμον, γιὰτὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐξαριώτανε τὰ ἴδια τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντά τους.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος, ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. μέσα στὶς συνελεύσεις καὶ συγκεντρώσεις τὸ ἔβαζε πάντα καὶ μὲ τὴν μεγαλύτερη ὀξύτητα. Γιὰτὶ σ' αὐτὴν ἔβλεπαν τὴν ἐπίλυσιν ὅλων τῶν ναυτεργατικῶν ζητημάτων. Στὶς συγκεντρώσεις μας, στοὺς ναυτεργάτες λέγαμε ὅτι μοναδικὸς τρόπος ἐπίλησιν εἶναι ἡ πραγματοποίησιν τῆς ἐνότητος τῶν δύο Ὀμοσπονδιῶν. Ὅταν κατορθώσουμε τὸ τόσον σοβαρὸ αὐτὸ ζήτημα καὶ τὴν πραγματοποιήσουμε καὶ ἀποκτήσῃ ὁ ναυτεργατικὸς κόσμος ἐνιαίαν καθοδήγησιν, δὲν θὰ μποροῦν οἱ ἐφοπλιστῆς, μὰ οὔτε καὶ τὸ Κράτος νὰ προσπαθοῦν νὰ μᾶς περικόψουν τὰ δικαιώματα ποὺ μὲ θυσίες καὶ ἀγῶνες κατορθώσαμε νὰ κερδίσουμε κατὰ τὴν περίοδο τοῦ πολέμου. Ὅμως ἐκεῖνοι, λέγαμε, ποὺ δὲν θέλουν τὴν πραγματοποίησίν της εἶναι τὰ ὄργανα τῶν ἐφοπλιστῶν καὶ τοῦ Κράτους, οἱ Μελέτης, Κοκλάδα καὶ Κροκίδης. Καὶ δὲν θέλουν τὴν ἐνότητα γιὰτὶ σ' αὐτὴ βλέπουν τὴν ἴδιαν τὴν χρεωκοπίαν τους, σὰν ἡγέτες ποὺ θέλουν νὰ παρουσιάζονται. Καὶ φοβοῦνται γιὰτὶ τὶς συζητήσεις τους μὲ τοὺς ἐφοπλιστῆς καὶ τὸ Κράτος δὲν θὰ μποροῦν νὰ τὶς κάνουν στὰ παρασκήνια καὶ παράλληλα νὰ μὴ δίνουν λόγον σὲ κανένα. Τότε θὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι τὶς συζητήσεις νὰ τὶς κάνουν ἀνοικτὰ, μὰ καὶ νὰ δίνουν λόγον στοὺς ναυτεργάτες.

Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο., προσθέταμε, ἔχει ὅλη τὴν καλὴν διάθεσιν γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου ἀκόμα νὰ κἀνῃ καὶ σοβαρὸς παραχωρήσεις παρ' ὅλο ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν συντριπτικὴν πλειοψηφίαν τῶν ναυτεργατῶν. Μιὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι δὲν θέλουν τὴν ἐνότητα ἡμεῖς πρέπει νὰ σταματήσουμε τὶς προσπάθειες; Κάθε ἄλλο παρὰ τὸ τὶς σταματήσουμε. Ἡ ἀρνήσιν τους πρέπει νὰ μᾶς δυναμώνει τὴν

θέληση καὶ νὰ ἀγωνισθοῦμε νὰ τὴν πραγματοποιήσουμε καὶ χωρὶς τὴν θέλησή τους. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴν δύναμη νὰ τὴν πραγματοποιήσουν εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ναυτεργάτες ποὺ ἀνήκουν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ στὴν Π.Ν.Ο. Καὶ τοῦτο διότι αὐτονῶν τὰ συμφέροντα κτυπιοῦνται. Καὶ κτυπιοῦνται γιὰ τὸ ἐφοπλιστικὸ κεφάλαιο μᾶς βρῖσκει διασπασμένους καὶ κάνει τὴν δουλειά του πιὸ εὐκόλα. Ὅταν πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐνότητα αὐτόματα πραγματοποιοῦμε καὶ τὴν «κατὰ σειρὰν ἔργασία», μπαίνουμε καὶ μέσα στοὺς διαφόρους ὀργανισμούς, καὶ σταματοῦμε τὸ κακὸ ποὺ γίνεται εἰς βάρος μας ἐκεῖ μέσα.

XIV

ΤΟ Κ.Κ.Ε. ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΗΝ Ο.Ε.Ν.Ο. ΠΛΗΡΗΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Μέσα στὰ ἴδια Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. στεγαζότανε καὶ τὰ Γραφεῖα τῆς 7ης Ἀχτίδας Ναυτεργατῶν. Καὶ αὐτὴν τὴν ἀπάρτιζαν οἱ Δ. Κολιαράκης Α' Γραμματέας, Β' Γραμματέας Δ. Γαλάτης, Συνδικαλιστής, Κ. Κατσούνης ὄχι ναυτεργάτης καὶ μέλη Α. Ἀμπατιέλος καὶ Α. Ἀρτέμης. Ἡ 7η Ἀχτίδα κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησή της εἶχε τὶς ἑξῆς Κόβες :

1) Λιμενεργατῶν, 2) Φορτοεκφορτωτῶν ξηρᾶς, 3) Φυματικῶν, 4) Ἀξιωματικῶν, 5) Ναυτοθερμαστῶν, 6) Καμαρώτων καὶ 7) Ἴστιοφόρων καὶ Βενζινοκινήτων.

Γιὰ κάθε ζήτημα ποὺ ἀπασχολοῦσε ὅλες αὐτὲς τὶς ὀργανώσεις, τὸ κεντρικὸ ὄργανο ποὺ θὰ συζητοῦσε καὶ θὰ ἔπερνε ἀπόφαση κατὰ ποῖο τρόπο θὰ πρέπει νὰ πιαστεῖ, ἦταν τὸ Γραφεῖο τῆς 7ης Ἀχτίδας. Μετὰ θὰ ἔμπενε στὶς Κόβες καὶ τελευταῖα θὰ ἔμπαινε πρὸς συζήτηση στὸ Δ. Συμβούλιο τῆς ὀργάνωσης.

Ἐπομένως σὲ κάθε ζήτημα ποὺ ἀπασχολοῦσε τὴν Ο.Ε.Ν.Ο., εἴτε ζήτημα ἐνότητας ἦτον, εἴτε ζήτημα οἰκονομικόν, θὰ ἔπρεπε νὰ συζητηθεῖ στὴν Ἀχτίδα καὶ κατόπιν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. Μέσα στὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. γινότανε ὅλες οἱ συνεδριάσεις τῶν προαναφερομένων Κ.Ο.Β. καὶ μέσα στὰ γραφεῖα γινότανε κάθε κομματικὴ δουλειά. Τὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. εἶχαν ἀκόμη μεγαλύτερη κίνηση ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς Κομ. Ὀργάνωσης Πειραιᾶ.

Σὲ κάθε συνεδρίαση τῆς 7ης Ἀχτίδας ἔπαιρνε μέρος ὁ Μῆτσος Βλαντᾶς, ὁ σημερινὸς ψευτοῦπουργὸς τῶν Σιρατιωτικῶν τῆς «Κυβέρνησης» τοῦ Βουνοῦ. Πρῶτοῦ ὅμως καὶ ἡ Ἀχτίδα συνεδριάζει γιὰ ὅποιοδήποτε ζήτημα θὰ ἔπρεπε πρωταρχικὰ νὰ γίνει συνεργασία μεταξὺ Βλαντᾶ καὶ τοῦ Γραμ. τῆς Ἀχτίδας. Στὴ συνεργασία αὐτὴ καθοριζότανε καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπίλυσης τοῦ κάθε ζητήματος. Ὁ Γραμματέας τῆς Ἀχτίδας στὶς συνεδριάσεις ἐρχότανε μὲ τὴν εἰσήγησή του ἐτοίμη γιὰ τὸ θέμα ποὺ εἶχαμε πρὸς συζήτηση καὶ ποὺ αὐτὸ τὸ εἶχαν

ρίσει στην συνεργασία με τον Βλαντά. Πάνω στην εισήγηση του Γραμματέα, και αν ακόμα όλα τα υπόλοιπα μέλη διαφωνούσαν με αυτήν, τελευταία ήταν υποχρεωμένοι να την δεχθούν πως αυτή ήταν σωστή. Και παράλληλα ήταν υποχρεωμένοι να δουλέψουν για την πραγματοποίησή της. Τον Απρίλιο του 46 μου ανέτεθη από τον Γραμματέα της Κομ. Οργανώσης του Πειραιά η επαγρύπνηση της 7ης Αχτίδας και μετ' ολίγον ανέλαβαινα και Β' Γραμματέας.

Σαν Β' Γραμματέας θα έπρεπε να δουλέψω μέσα στα κομματικά μέλη για να πραγματοποιήσουμε μέσα στα καράβια τις Κ.Ο.Β. και τα συνδικαλιστικά όργανα με αντικειμενικό σκοπό να ξεσηκώσουμε τους ναυτεργάτες σε απεργίες, στάσεις και ακόμη ομαδικές διαμαρτυρίες προς το Υπουργείο Έμπ. Ναυτιλίας για τα ζητήματά τους. Ακόμα θα έπρεπε από τους ξεμπάρκους κομμουνιστές και τους πιο πλησίον σε μας ναυτεργάτες που ήταν μέλη της Ο.Ε.Ν.Ο. να δημιουργήσω τις παρατάξεις που αυτές σκοπό θα είχαν να παρουσιάζονται στις διοικήσεις των οργανώσεών τους, να τις πιέζουν να συνεργασθούν με την Ο.Ε.Ν.Ο. πάνω σε ένα κοινό πρόγραμμα και να παρουσιάζονται από κοινού στο Υ.Ε.Ν. και στο Γ.Ε.Ν.Ε. Παράλληλα οι παρατάξεις αυτές θα έπρεπε να παροτρύνουν τους ναυτεργάτες να πηγαίνουν στο Υ.Ε.Ν. σαν επιτροπές και να θέτουν στον Υπουργό τα ίδια ζητήματα που έβαζαν και οι Επιτροπές της Ο.Ε.Ν.Ο. Το 46 ήταν δύο τα βασικά ζητήματα που αποσχολούσαν τους ναυτεργάτες: α) Ναυτολογήσεις και β) Επίδομα. Αυτά τα ζητήματα σε κάθε συνεδρίαση της Αχτίδας και κατόπιν στην Ο.Ε.Ν.Ο. μπαίνανε τακτικά. Σε κάθε συνέλευση ή Ο.Ε.Ν.Ο. οτιδήποτε άλλο θέμα και αν είχε, τα ζητήματα αυτά τα συνέδεε για να μπορεί να κρατεί τους ναυτεργάτες σε συνεχή επαναστατική κίνηση. Καθημερινά προς την κατεύθυνση του Υ.Ε.Ν. επήγαιναν ναυτεργάτες της Ο.Ε.Ν.Ο. Όμως δεν σταματούσαμε μέχρις εδώ και πολλές φορές πηγαίναμε ομαδικά 150 — 300 ναυτεργάτες.

Στις ομαδικές αυτές ανόδους, πολλές φορές επέμβηκε η Αστυνομία που αναγκάστηκε για να μας διαλύσει να κτυπήσει μερικούς και άλλους να συλλάβει, και αυτό διότι μας έλεγαν να διαλυθούμε και εμείς επιμέναμε να παραμένουμε έξω από το Υ.Ε.Ν. ρίχνοντας ώρισμα συνθήματα.

«Πεινούμε, δώστε μας επίδομα, θέλουμε δουλειά κλπ.»

Επίσης στα μέλη του Κόμματος που ταξίδευαν με καράβια βάζαμε να συγκεντρώνουν πληροφορίες διάφορες π.χ. πόσους στρατιώτες είχαν στο καράβι όταν πήγαιναν για το Βόλο, πόσους Άξ)κους Έλληνες, πόσους Άγγλους, αν μετέφεραν πολεμικό υλικό. Το ίδιο έμπαινε και στους Λιμενεργάτες, να φέρουν πληροφορίες από τον τομέα τους, τι καράβια ελληνικά ή ξένα ερχότανε και τι φορτίο έφεραν. Εκείνο που ζητούσαμε από τους κομματικούς ήτανε όπουδήποτε και αν βρισκότανε να συγκεντρώνουν και να μας φέρουν από την πιο μικρή έως την πιο μεγάλη πληροφορία. Αυτές τις συγκεντρώναμε

καὶ τὶς δὶναμε σὲ κάποιο μέλος τῆς Κ.Ο. Πόλης Πειραιᾶ, ὀνομαζόμενο Γ. Οἰκονόμου πού ἦτον ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν γενικὰ σὲ ὅλον τὸν Πειραιᾶ. Ἀκόμα σὲ κάθε πολιτικὴ κινητοποίηση ἢ Ο.Ε.Ν.Ο στὸν Πειραιᾶ ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλο. Τότε τὰ Γραφεῖα τῆς πραγματικὰ γινότανε γραφεῖα τῆς Κ.Ο.Α. Σὲ ὅλα τὰ δωμάτια γινότανε κομμουνιστικὲς συνεδριάσεις καὶ σὲ αὐτὲς ἔμπαινε τὸ ζήτημα τῆς κινητοποίησης καὶ παράλληλα δινότανε δουλειὰ στὸν καθένα. Σὲ κάθε κινητοποίηση τὰ μέλη τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἦταν ἐκεῖνα πού κατὰ χιλιάδες κυκλοφοροῦσαν τὰ τρὶκ καὶ τὶς προκηρῦξεις, τοιχοκολλοῦσαν ἀφίσες καὶ ἔγραφαν συνθήματα στοὺς τοίχους.

XV

ΠΩΣ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΓΝΩΜΗ

Παραπάνω λέγω ὅτι γιὰ κάθε ζήτημα πού ἦταν νὰ συζητηθεῖ θὰ ἔπρεπε προτοῦ μπεῖ στὴν Ἀχτίδα καὶ κατόπιν στὴν Κ.Ε.Ν. νὰ γίνεи συνεργασία μὲ τὸν Βλαντᾶ γιὰ νὰ καθορισθεῖ καὶ ὁ τρόπος πού θὰ προσπαθούσαμε νὰ τοῦ δώσουμε λύση. Πάνω στὴν λύση πού πρότεινε (δῆθεν) ὁ Γραμματέας τῆς Κ.Ε.Ν. δὲν θὰ ἔπρεπε κανένας νὰ ἔχει ἀντίρρηση. Ἐπρεπε νὰ συμφωνήσῃ γιὰτὶ αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ «σωστή». Ἐνα ἀπὸ τὰ μέλη τῆς πού εἶχε τὴν τόλμη πάντα νὰ ἐκφράζει τὴν γνώμη του ἦτον ὁ Ν. Καραγιάννης καὶ ἂν ἡ πρόταση δὲν τοῦ φαινόταν σωστὴ διαφωνοῦσε μὲ τὸν εἰσηγητὴ καὶ πρότεινε λύση δική του. Αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ πῆσει ὁ Καραγιάννης στὴν δυσμένεια τοῦ Κ.Κ.Ε. Προτοῦ μᾶ στα μέτρα πού πάρθηκαν ἐνάντια στὸν Καραγιάννη νομίζω σωστὸ μὲ λίγα λόγια νὰ πῶ ποιά εἶναι ἡ ἱστορία του. Ὁ Νίκος Καραγιάννης ἔγινε, ἐὰν δὲν ἀπατῶμαι, μέλος τοῦ Κ.Κ.Ε. τὸ 1931. Ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτὴ ὅλες του τὶς δυνάμεις τὶς διέθεσε γιὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ Κ.Κ.Ε. ξεχνῶντας τὴν οἰκογένειά του καὶ τὸν ἑαυτό του. Πάντα καὶ σὲ ὅποιο καράβι ἔμπαινε εἴτε σὲ λιμάνι πήγαινε, ἡ δουλειά του ἦτον νὰ κάνει κομμουνιστικὴ δουλειὰ προσπαθῶντας νὰ ὀργανώσει τὸ πλήρωμα ἢ τοὺς ξεμπάρκους στα λιμάνια πού εὔρισκε. Μέχρι τὸ 1936 εἶχε ἀναπτύξει μιὰ πλούσια δράση μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια. Τὸ 1936 μὲ τὴν Ἰσπανικὴ ἐπανάσταση πῆγε καὶ κατετάχθηκε σὰν ἐθελοντὴς μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. γιὰ νὰ πολεμήσῃ ἐνάντια στὸν Φράγκο. Καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς ἐπανάστασης τῆς Ἰσπανίας ὁ Καραγιάννης πολέμησε μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι. Σὲ μάχη τραυματίσθηκε στὸ δεξιὸ χέρι, πού ἀπὸ τότε ἔμεινε ἀτροφικό. Μὲ τὴν καταστολὴ τῆς ἐπανάστασης πέρασε στὴν Γαλλία καὶ ἐκεῖ τὸν ἔκλεισαν ἐπὶ 1 1/2 χρόνο σὲ στρατόπεδο συγκέντρωσης στα Πυρηναῖα. Τὸ 1939 κατώρθωσε νὰ δραπετεύσει καὶ νὰ κατέβῃ στὴ Μασσαλία. Ἡ κήρυξη τοῦ πολέμου τὸν βρῆκε ναυτολογημένο ἐπὶ τοῦ ἀ]π «Ζέφυρος». Μὲ τὸ βαπόρι αὐτὸ ἔφθασε στὴν Ἀγγλία, στὸ Λίβερπουλ. Ὅταν

ἔφθασε στὴν Ἀγγλία εἶχε κηρυχθῆ ὁ πόλεμος. Στὸ Λίβερπουλ ὠργάνωσε τὴν ἀπεργία τοῦ 40. Γιὰ τὴν δράση του αὐτὴ συνελήφθη καὶ ἐστάλη μὲ τὸ αἰπ «Νεμέα» γιὰ τὸν Πειραιᾶ γιὰ νὰ δικασθῆ. Ὄταν ἔφθασε στὴν Μέση Ἀνατολὴ ἢ Ἑλλάδα εἶχε πέσει καὶ ἔτσι φυλακίσθηκε ἐκεῖ περίπου ἓνα χρόνο. Μόλις πάλι ἀπεφυλακίσθη ἄρχισε νὰ ἐνεργεῖ γιὰ νὰ ἀναγνωρισθῆ τμῆμα τῆς Ν.Ε.Ε. στὴν Μέση Ἀνατολή. Μέχρι τοῦ 44 ἦταν Γραμμ. τοῦ Τμήματος Μέσης Ἀνατολῆς. Παράλληλα ἀπὸ τὴ συνδικαλιστικὴ του δουλειά, ἦτον καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους καθοδηγητὲς τῶν ὀργανώσεων τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καὶ τοῦ Πεζικοῦ. Στὸ κίνημα Μ. Ἀνατολῆς τοῦ Π. Ν. ἔπαιξε πρωτεύοντὰ ρόλο. Γιὰ τὴν δράση του αὐτὴ τὸ 44 συνελήφθη καὶ ἐφυλακίσθη. Τὸ 45 ἀπεφυλακίσθη καὶ ἦρθε στὴν Ἑλλάδα. Τὸ 47 καὶ πάλι γιὰ τὴν δράση του σὰν γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. Πειραιῶς καὶ στὴν ὀργάνωσή του συλλαμβάνεται καὶ στέλλεται γιὰ τὴν Ἰκαρία. Ὄταν τὸν πῆγαιναν γιὰ τὴν Ἰκαρίαν κατορθώνει καὶ δραπετεύει. Μὲ λίγα λόγια αὐτὸς εἶναι ὁ Καραγιάννης. Ὅμως διότι εἶχε τὴν τόλμη πάντοτε νὰ λέγει τὴν γνώμη του ἐλεύθερα, ἔπεσε στὴν δυσμένεια τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ κάθε του κίνηση παρακολουθεῖτο ἄγρυπνα ἀπὸ τὴν ἐπαγρύπνηση, διότι ἐθεωρεῖτο σὰν ἐχθρὸς τοῦ Κόμματος καὶ σὰν ἄνθρωπος τῆς Ἀσφάλειας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρακολούθηση ποὺ τοῦ γίνεται, παίρνεται ἐν κλειστῷ καὶ ἡ ἀπόφαση νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες. Καὶ τὸν τρόπο τὸν βρίσκουν. Τὸν εἰδοποιοῦν ν' ἀναλάβει γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. Σὰν πιστὸς στρατιώτης τοῦ Κ.Κ.Ε. τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τὴν πραγματοποιεῖ. Σὰν γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. δὲν ἦταν πλέον ναυτεργάτης. Ἐν τούτοις παρακολουθοῦσε τὰ ναυτεργατικὰ ζητήματα. Αὐτὸ ἦταν τὸ δεύτερο ἔγκλημά του καὶ γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῆ.

Σὲ συνεργασία ποὺ εἶχαμε μὲ τὸν Βλαντᾶ μᾶς εἶπεν ὅτι αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο πρέπει νὰ τὸν ξεφορτωθοῦμε γιὰ τὴν ὅλες του οἱ ἐνεργειες δείχνουν πὼς εἶναι ὄργανο τῆς Ἀσφάλειας. Ἀκόμα μᾶς ἔβαλε νὰ τὸ θέσουμε στὴν συνεδρίαση τῆς Κ.Ε.Ν. σὰν θέμα καὶ νὰ πάρουμε ἀπόφαση νὰ τὸν στείλουμε στὴν Ἀργεντινὴ ὡς ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ποὺ ὅμως δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀνακατευθῆ καθόλου σὲ κομματικὴ δουλειά. Τὸ βάλουμε σὲ συνεδρίαση καὶ πάρθηκε ἡ ἀπόφαση ὅπως τὴν ἠθέλε ὁ Βλαντᾶς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἠθικὴ ἱκανοποίηση ποὺ τὸ Κ.Κ.Ε. δίνει στὰ μέλη του ποὺ θυσιάζονται γιὰ τὸ Κ.Κ. Τὸ ἴδιο συνέβη καὶ μὲ τὸν Ἀμπατιέλο. Αὐτὸς πάλι εἶναι «καταχραστής» καὶ γι' αὐτὸ τὸν λόγο τὸν καθαιρέσαν ἀπὸ μέλος τῆς Κ.Ε.Ν., καὶ τὸν ἄφησαν σὰν ἀπλὸ μέλος τοῦ Κόμματος καὶ ὁ Ἀμπατιέλος δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνακατεύεται μὲ κομματικὲς δουλειές. Θεωρήθηκε καταχραστής ἐνῶ ξέρω ὅτι στὸ σπίτι του λιμοχτονοῦσαν. Τὰ χνῶτα τους βρωμοῦσαν ἀπὸ τὴν πείνα. Ἀπὸ ὅ,τι ξέρω, τὸ σπίτι τοῦ Ἀμπατιέλου μόνο τὸ μεσημέρι ἔβαζε τσουκάλι στὴ φωτιὰ καὶ τὸ βραδυνὸ τὸ φαγητό τους ἦταν τσαΐ. ΕΠΕΤΕΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

«καταχραστής». Ὁ καταχραστής ὅμως αὐτὸς γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ Κ. Κ. Ε. ἔχει καταδικασθεῖ σὲ θάνατο καὶ ἀκόμα ἐπιμένει νὰ τὸ ἀκολουθεῖ σὰν πιστὸς ὁπαδὸς του. Ὁ Κολιὸς εἶναι «ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις» καὶ αὐτὸ διότι ἡ γυναῖκα ποὺ παντρεύτηκε ἔχει πατέρα Ἀστυνομικὸ Ἀγγλο. Καὶ αὐτουνοῦ τοῦ ἔχουν πάρει κάθε διοικητικὴ ἐξουσία μέσα στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ τὸν ἔχουν ὑποβιβάσει σὲ ἀπλὸν γραμματέα τῆς ὀργάνωσής του μὲ τὰ τριάντα μέλη. Τώρα τὸν καλοῦν στὸ βουνὸ γιὰ τὸν θέλουν κοντά τους γιὰ νὰ τὸν προστατεύσουν, σὰν τὸν Καραγιάννη. Ἔτσι τὸ Κ. Κ. Ε. πληρώνει τοὺς ἀνθρώπους ποὺ ὅλες τους τὶς δυνάμεις τὶς διέθεσαν γιὰ τοὺς πραγματικὰ σκοτεινοὺς σκοποὺς του.

XVI

ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ «ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ»

ΣΤΗ ΜΑΣΣΑΛΙΑ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1947)

Τὸ 47 κατὰ τὸν Ἰούνιο μόνον, ἡ Κ.Ε.Ν. παρουσία καὶ τοῦ Βλαντᾶ συζήτησε τρία ζητήματα καὶ αὐτὸ γιὰ τὸ Κράτος ἄρχισε νὰ παίρνει πιὸ ὀριστικὰ μέτρα ἐναντίον τοῦ Κ.Κ.Ε. Φοβούμενοι μὴ τυχὸν γίνουν συλλήψεις καὶ πιαστοῦμε ὅλοι καὶ μείνει ἀκέφαλο τὸ ναυτεργατικὸ κίνημα, ἔφεραν τὰ ἑξῆς ζητήματα πρὸς συζήτηση :

α) Τὰ μέλη τῆς Κ.Ε.Ν. θὰ ἔπρεπε νὰ πάρουν ὅλα τὰ μέτρα τὰ συνωματικὰ ποὺ χρειάζονται γιὰ τὴν μὴ σύλληψή τους σὲ τυχὸν μπλόκα τῆς Ἀσφάλειας. Ἐὰν δὲν πάρουν μέτρα ἐπαγρύπνησης καὶ συλληφθοῦν, ἀπὸ πάνω θὰ ἐρχότανε τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ θὰ τοὺς τιμωροῦσε. β) Στὸ ἐξωτερικὸ θὰ ἔπρεπε γρήγορα νὰ φύγει ἓνας ἀπὸ τὴν Κ.Ε.Ν. μὲ σκοπὸ νὰ πάει νὰ ὀργανώσει Κομματικὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ καὶ Συνδικαλιστικὸ Γραφεῖο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ σὲ τυχὸν σύλληψη τῶν στελεχῶν ἐδῶ νὰ ἀναλάβει τὴν καθοδήγηση τοῦ ναυτεργατικοῦ κινήματος αὐτὸς καὶ γ) Ἡ Κ.Ο.Π. νὰ μᾶς ἔδινε ἓνα στέλεχος ποὺ παράνομα θὰ εὔρισκότανε κοντά μας καὶ ποὺ αὐτὸς ἂν γινότανε συλλήψεις, νὰ ἀναλάμβανε Γραμματέας Κ.Ε.Ν.

Πάνω στὰ ζητήματα αὐτὰ συμφωνήσαμε :

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἀποφασίστηκε νὰ ἔφευγα ἐγώ, καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἡ Κ.Ο.Π. θὰ μᾶς ἔδινε θὰ ἦταν ὁ Γαλάτης.

Στις 9 τοῦ Ἰούλη τοῦ 1947 ποὺ ἔγιναν οἱ μαζικὲς συλλήψεις στὸν Πειραιᾶ καὶ στὴν Ἀθήνα συνελήφθησαν καὶ ὠρισμένοι ναυτεργάτες καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ οἱ Κλαουδάτος, Τατάκης καὶ Μπεκᾶκος. Ἡ Κ.Ε.Ν. συνῆλθε, καὶ ἐκεῖ ἀπεφάσισε τὴν καθαίρεση τοῦ Κλαουδάτου γιὰ τὸν δὲν πῆρε μέτρα καὶ δεύτερο ἀπεφασίσθη ἐγὼ νὰ συντομέψω τὴν ἀναχώρησή μου γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ τρίτο, ὁ Γαλάτης νὰ ἀναλάβει Γραμματέας. Ἐπίσης ἐξετάσαμε καὶ ποιοὶ ἀπὸ τὰ στελέχη ποὺ

θὰ ἔμεναν στὸν Πειραιᾶ, θὰ μπορούσαν νὰ παίξουν τὸν ρόλο τους ἂν τοὺς βάζαμε στὴν Κ.Ε.Ν. Ἐκεῖνοι πὺν προτάθησαν ἦσαν ὁ Γ. Φράγκος καὶ ὁ Η. Πετροπουλαῖος. Πάνω σὲ αὐτὰ συμφωνήσαμε καὶ θὰ ἔπρεπε ἰδιαίτερα ἐγὼ νὰ βρῶ τὸν τρόπο πὺν θὰ ἔφευγα. Ὁ τρόπος πὺν διαλέξαμε ἦταν ὁ παράνομος, γιὰ τὸν λόγο ὅτι φοβόμαστε μὴν συλληφθῶ ὅταν θὰ πῆγαινα νὰ περάσω ἀπὸ τὴν Ἀσφάλεια. Ἐκανα ἀρκετὲς προσπάθειες μόνος ἕως τὸν Αὐγούστο τοῦ 47, μὰ πὺν ὅλες ἀποτύγχαναν. Μὲ τὴν βοήθεια κάποιου Δασκαλόπουλου καὶ τοῦ Χ. Παντελῆ κατώρθωσα στὶς 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 47 νὰ μπῶ παράνομα μέσα στὸ «Κυρηνεῖα» καὶ στὶς 17 νὰ ἀποβιβασθῶ στὴν Μασσαλία.

Μόλις ἀπεβιβάσθηκα ἀμέσως ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν τότε ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ Κ.Κ.Ε.Ν. Ἀβραμίδη. Στὴν πρώτη μας συζήτηση τοῦ ἐξέθεσα τοὺς σκοποὺς γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ Κ.Κ. πῆρε τὴν ἀπόφαση νὰ βγῶ ἔξω. Ἐπίσης ὁ Ἀβραμίδης μὲ ἐνημέρωσε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Μασσαλίας. Στὶς 22 Σεπτεμβρίου ἐγὼ καὶ ὁ Ἀβραμίδης καθήσαμε καὶ συζητήσαμε τὴν κατάσταση πὺν ἐπικρατοῦσε στὸ ἐξωτερικό. Στὴ συζήτηση αὐτὴ τοῦ ἐξέθεσα τοὺς τρόπους πὺν θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσουμε γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ ὀργανώσουμε τοὺς ναυτεργάτες καλύτερα, μέσα μὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια. Στὴν συνεδρίασή μας αὐτὴ πήραμε τὶς ἐξῆς ἀποφάσεις (ἄς τὶς ποῦμε δικές μας γιὰ νὰ παρηγορούμεθα). 1) Συγκρότηση Κομματικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ. Τὸ Κ.Γ.Ε. θὰ ἦταν τὸ ἀνώτερο ὄργανο τοῦ ἐξωτερικοῦ πὺν ἀμεσα θὰ ἐρχότανε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἐσωτερικό καὶ θὰ ἐπαιρνε τὴν καθοδήγηση καὶ πὺν μέσῳ αὐτουνοῦ θὰ διοχετευότανε σὲ ὅλα τὰ λιμάνια πὺν ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Μέλη τοῦ Γραφείου θὰ ἦταν οἱ Κουφουδάκης Γ., Ἀβραμίδης Νικόλαος καὶ Ἀντώνιος Ἀρτέμης. Ὁ τελευταῖος τὴν περίοδο αὐτὴ βρισκότανε σὰν κομματικὸς καθοδηγητὴς στὴν Ν. Ὑόρκη.

2) Στὰ διάφορα λιμάνια, πὺν ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. δίπλα στὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη θὰ τοποθετούσαμε κομματικοὺς ὑπευθύνους καὶ πὺν αὐτοὶ θὰ ἦσαν οἱ ἐξῆς: Ν. Ὑόρκη Ε. Πυθαρούλης, Ἀγγλία Γ. Μπόλιας, Ἀμβέρσα Ι. Μαυροῆς, Ἀργεντῖνα Θ. Σαραντίδης καὶ Μασσαλία Ν. Ἀβραμίδης. Οἱ Κομματικοὶ ὑπεύθυνοι θὰ ἦσαν ἐκεῖνοι πὺν γιὰ κάθε ζήτημα τοῦ Τομέα τους θὰ ἔδιναν λόγο στὸ Κ.Γ.Ε. Ἀκόμα αὐτοὶ, ἔλεγε ἡ ἀπόφαση, θὰ ἔπρεπε νὰ συγκροτήσουν Γραφεῖα Κόμματος στὸν τομέα τους. Τίποτα δὲν θὰ ἔκαναν ἂν κατ' ἀρχὴν δὲν τὸ ἐνέκρινε τὸ Κομ. Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ, δηλαδὴ ὁ Γραμματέας του.

Τὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη θὰ ἦσαν: Ν. Ὑόρκη Ν. Καλούδης, Ἀγγλία Κανέλλος Κ., Ἀμβέρσα Παλές, Ἀργεντινὴ Σαραντίδης καὶ Μασσαλία Ν. Ἀβραμίδης.

3) Τοποθετήσεις 30 ὀργανωτικῶν στελεχῶν μέσα στὰ καράβια, πὺν αὐτουνοῶν σκοπὸς θὰ ἦταν στὸ βαπόρι πὺν ἐργάζονται νὰ συγκροτήσουν τὴν Κ.Ο.Β. Καραβιοῦ ἀπὸ κομματικὰ μέλη, ἂν ὑπῆρχαν, πὺν θὰ

ἐπιλαμβανότανε ὅλων τῶν ζητημάτων. Στὰ λιμάνια πού θὰ ἔφθαναν θὰ ἔπρεπε ἀκόμα τὰ στελέχη αὐτά, ἂν ὑπῆρχαν καράβια, νὰ τὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ ἂν εἶχαν Κομ. Ὁργ. Βάσης νὰ τὶς καλέσουν σὲ συνεδρίαση καὶ νὰ δοῦν ἂν δουλεύουν καλά. Ἄν ὄχι, νὰ τοὺς δώσουν τὴν σωστὴ κομματικὴ κατεύθυνση. Παράλληλα θὰ ἔπρεπε νὰ συγκροτήσουν συνδικαλιστικὰ γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ νὰ τοποθετοῦν σ' αὐτὰ τὰ καλύτερα ἐξωκομματικὰ μέλη. Σὲ αὐτὸ τὸ «Συνδικαλιστικὸ» Γραφεῖο πάντα θὰ ἔπρεπε νὰ μετέχει ἓνα μέλος τῆς Κ.Ο.Β. πού θὰ μετέφερε τὶς κομματικὲς ἀποφάσεις πού ἐκάστοτε θὰ ἔπερναν. Στὰ λιμάνια πού κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ ξεμπαρκάριζε, ἂν δὲν ὑπῆρχε ἀντιπρόσωπος, αὐτὸς πρωτοβουλιακὰ θὰ ἀναλάμβανε, σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.

4) Δημιουργία ἐράνου γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὁ ἔρανος αὐτὸς σκοπὸ θὰ εἶχε τὴν ἀγορὰ καϊκιοῦ γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν στρατολογουμένων στοὺς ἀντάρτες. Ὁ ἔρανος αὐτὸς θὰ διεξαγότανε μέσα στὰ κομματικὰ μέλη καὶ στοὺς ναυτεργάτες πού βρισκότανε ἰδεολογικὰ πολὺ κοντὰ σὲ ἐμᾶς. Στὰ κομμουνιστικὰ μέλη ἔμπαινε ἐπιτακτικὰ νὰ δώσουν ἓνα ὁλόκληρο μισθὸ καὶ οἱ ἐξωκομματικοὶ ὅ,τι μποροῦν.

5) Δημιουργία Συνδικαλιστικοῦ Γραφείου Ο.Ε.Ν.Ο. Ἐξωτερικοῦ. Αὐτουνοῦ θὰ ἦταν ὁ Γ. Κουφουδάκης Γραμματέας καὶ μέλη οἱ Κολιός, Κανέλλος, Ν. Ἀβραμίδης, Ο. Σαραντίδης, Πυθαρούλης, Ν. Καλούδης, Σαβ. Λατουσάκης, Καραγιάννης. Τὸ Γραφεῖο θὰ συγκροτοῦσε καὶ τὴν συνδικαλιστικὴ ὀργάνωση στὰ καράβια.

6) Δημιουργία ἐράνου γιὰ τὴν ἐφημερίδα «Ναυτεργατικὴ Φωνή», ὃ ὁποῖος θὰ γινότανε ἀνοικτὰ μέσα σὲ ὅλους τοὺς ναυτεργάτες.

XVII

ΤΟ Κ.Κ.Ε. ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ

Αὐτὲς ἦταν οἱ ἀποφάσεις πού πῆρε τὸ Κ.Γ.Ε. καὶ τὶς ὁποῖες μὲ γράμματα τὶς ἀνεκοίνωσε στοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. γιὰ νὰ τὶς πραγματοποιήσουν. Μόλις πῆραν τὰ γράμματα τοῦ Κ.Γ.Ε. τὰ τμήματα ἀμέσως ἄρχισαν τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀποφάσεων. Σὲ ἀρκετὰ καράβια πού ὑπῆρχαν κομματικὰ μέλη ἄρχισε νὰ ὀργανώνωνται οἱ Κ.Ο.Β. Ἐπίσης καὶ ἐκεῖ πού δὲν ὑπῆρχαν, τὰ συνδικαλιστικὰ ὄργανα, ἰδιαίτερα στὴν Μασσαλία, ἄρχισαν στοὺς μπαρκαρισμένους καὶ ξεμπάρκους τὶς συνεδριάσεις.

Τὸ Προξενεῖο ὡς τὴν ἡμέρα πού συγκροτήθηκε τὸ Κ.Γ.Ε. ἦταν ἥσυχο. Ὅμως ἀφ' ὅτου δημιουργήθηκε τὸ Κ.Γ.Ε. καθημερινὰ στὸ Λιμεναρχεῖο πηγαίνανε ἐπιτροπὲς καὶ ζητοῦσαν ἀπὸ τὸν Λιμενάρχη νὰ τοὺς δώσει δουλειὰ σὲ καράβια. Ἐπίσης τὰ καράβια τὰ κατεβάσαμε σὲ

στάσεις και ἀπεργίες για τὰ διάφορα ζητήματα ἢ τὰ βάζαμε και κά-
νανε τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Κυβέρνηση.

Τὸν Ὀκτώβριο, κατ' ἐντολὴ τοῦ Κ. Κ. Ε. ἔφυγα ἀπὸ τὴν Μασσα-
λία γιὰ τὴν Ἀμβέρσα. Ὁ σκοπὸς πού πῆγα στὴν Ἀμβέρσα ἦταν νὰ
ἔρθω σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐκεῖ ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. και μαζί του
νὰ συζητήσω πάνω στὶς ἀποφάσεις τοῦ Κομματικοῦ Γραφείου Ἐξω-
τερικοῦ.

Στὴν Ἀμβέρσα ἔφθασα στὶς 5 Ὀκτωβρίου. Ἐκεῖ ἦρθα σὲ ἐπαφὴ
μὲ τὸν ἀντιπρόσωπο, μὲ τὸν ὁποῖον συζήτησα πάνω στὸν καινούργιο
τρόπο πού θὰ ἔπρεπε νὰ κάνει ὀργανωτικὴ δουλειά. Ἐκεῖ ἀπὸ τὸν
ἴδιο τὸν ἀντιπρόσωπο πληροφορήθηκα ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος πού
τὸ Κ.Κ.Ε. ἔχει σὰν ἀντιπρόσωπό του μέσα στοὺς ναυνεργάτες εἶχε δη-
μιουργήσει ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ κάποια πού στὴν περίοδο τῆς κατοχῆς
ἦταν ὄργανο τῶν Ἑς—Ἑς και πού εἶχε δημιουργήσει ἄρκετὰ εἰς
βάρος τοῦ λαοῦ τῆς Ἀμβέρσας. Αὐτὴ εἶναι Ἑλληνίδα και ὀνομάζεται
Σοφία Ψευταλέκου. Ἀκόμα ὁ ἀντιπρόσωπος μοῦ εἶπεν ὅτι αὐτὴ ἢ
γυναῖκα εἶχε και σχέσεις μὲ τὴν Ἀσφάλεια τὴν Βελγικὴ. Τὶς ἐρωτικὲς
σχέσεις αὐτὲς τὶς εἶχαν πληροφορηθεῖ ὅλοι οἱ ξέμπαρκοι και οἱ Ἑλ-
ληνες πού μένουν μόνιμα στὴν Ἀμβέρσα, και σὲ ὅλα τὰ Ἑλληνικὰ
καφενεῖα γινότανε συζήτηση. Τὶς πληροφορίες αὐτὲς τὶς ἔστειλα στὸν
Πειραιᾶ γιὰ νὰ εἶναι ἐνήμεροι. Στὴν Ἀμβέρσα κάθησα τρεῖς ἡμέ-
ρες ὁπότε γιὰ νὰ πάω στὸ Κάρδιφ Ἀγγλίας μπαράκησα μὲ τὸ «Ν.
Τρικόγλου» πού πῆγαινε νὰ φορτώσει παληὰ σίδερα ἀπὸ τὸ Ἀμ-
βοῦργο τῆς Γερμανίας. Στὶς 31 τοῦ Ὀκτώβρη ἔφθασα στὸ Κάρδιφ.
Ἐκεῖ ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους και μαζί τους συζήτησα
τοὺς τρόπους τῆς νέας ὀργάνωσης πού θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν
γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων. Γιὰ τὸν ἔρανο τοῦ Δ.Σ.Ε. εἶχαν
ἤδη συγκεντρώσει 600 λίρες Ἀγγλίας. Στὸ Κάρδιφ μόλις τελείωσα τὶς
συζητήσεις μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους ἐτοιμαζόμουν νὰ γυρίσω στὴν Μασ-
σαλία. Προτοῦ φύγω πῆρα ἓνα γράμμα πού σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγαν ὅτι
και μεῖς ἀπὸ τὴν πλευρὰ μας θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσουμε τὴν στρατολο-
γία μέσα στοὺς ναυτεργάτες και μάλιστα καθώριζε και πόσοι θὰ
πρέπη νὰ πᾶν. Ἀπὸ τὰ κατώτερα πληρώματα θὰ ἔπρεπε νὰ πᾶν γιὰ
τὸ βουνὸ τὰ 80 οἱ τῶν Κομμουνιστῶν, και ὅλοι οἱ Ἀξ]κοὶ και αὐτὸ
γιατὶ εἶχαν ἄμεση ἀνάγκη ἀπὸ τεχνικούς. Ἀκόμα στὸ γράμμα αὐτὸ
μοῦ ἔλεγαν νὰ πάω στὸ Παρίσι νὰ συναντήσω τὸν Ζερμπίνη και μαζί
του νὰ κανονίσω τὸ ζήτημα τοῦ δρομολογίου πού θὰ ἀκολουθοῦσαν
οἱ στρατολογούμενοι ναυτεργάτες.

XVIII

Η ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ Κ.Κ. ΓΑΛΛΙΑΣ

Στὶς 10 Νοεμβρίου ἔφθασα στὸ Παρίσι. Ἐκεῖ ἀμέσως ἦρθα
σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Ζερμπίνη ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπεν ὅτι δὲν μπορεῖ συγκε-

κοιμένα να μου δώσει απάντηση για τον λόγο του ότι αυτός δεν είχε καμία εντολή από την Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε. Μου είπε ότι μόλις πάρει εντολή θα με ειδοποιήσει.

Ο Στρατής Ζερμίνης είναι Έλληνας Μεγαλοβιομήχανος της Αιγύπτου και Νομικός. Στο κίνημα της Μέσης Ανατολής έπαιξε βασικό καθοδηγητικό ρόλο. Για την δράση που είχε αναπτύξει συνελήφθη από τις Αιγυπτιακές αρχές και φυλακίσθη. Μετά την αποφυλάκισή του, τον απήλασαν και έκτοτε εγκατεστάθη στο Παρίσι. Στο Παρίσι συνέχισε την δράση του προς όφελος του Κ.Κ.Ε. Για την δράση, που ανέπτυξε, το Κ.Κ.Ε. τον τοποθέτησε ως αντιπρόσωπο της Κ.Ε. του στο Παρίσι. Ο Ζερμίνης, ως αντιπρόσωπος του Κ.Κ.Ε. έρχεται σε επαφή με τα Κ. Κόμματα Γαλλίας, Ιταλίας, Βελγίου και Ολλανδίας, καθώς επίσης και με τις Πρεσβείες των Κυβερνήσεων Τσεχοσλοβακίας, Ουγγαρίας και Γιουγκοσλαβίας.

Πήγα στην Μασσαλία περιμένοντας εκεί να με ειδοποιήσει για να τους στείλω μερικούς κομμουνιστές που ήθελαν να πάν στο βουνό.

Όταν επέστρεψα στην Μασσαλία προσπάθησα να έρθω σε επαφή με τους Γάλλους κομμουνιστές.

Με τον πρώτο που ήρθα σε επαφή ήταν ο Μολινό μέλος της Κ.Ε. του Κ.Κ.Γ. και Γραμμ. του Έργατικού Κέντρου Μασσαλίας. Στην συζήτησή μας αυτή του ζήτησα να μάς βοηθούν συνδικαλιστικά σε ό,τι τους ζητάμε. Κομματικά δεν δέχθηκε να συζητήσω μαζί μου για τον λόγο ότι δεν με γνώριζε ποιος είμαι. «Τότε μόνο, μου είπε, θα συζητήσουμε, όταν ειδοποιηθώ για την προέλευσή σου». Συνδικαλιστικά, μου είπε, ό,τι βοήθεια του ζητήσουμε θα μάς την δώσει πρόθυμα. Πράγματι εκ μέρους τους βοήθαμε πάντοτε προθύμως τους κομμουνιστές να μάς βοηθήσουν. Η βοήθεια που μάς έδιναν συνίστατο στο να στέλνουν επιτροπές συνδικαλιστών στο Προξενείο το Έλληνικό και να διαμαρτύρωνται έντονα στον Πρόξενο για τον τρόπο που μάς μεταχειρίζοντο. Απαιτούσαν από τον Πρόξενο να δώσει δουλειά στους ανέργους ναυτεργάτες. Επίσης έστελναν επιτροπές στον Νομάρχη και έκθεταν την κατάσταση των Ελλήνων Ναυτεργατών. Πολλές φορές δε απειλούσαν το Προξενείο και τις Γαλλικές Αρχές της Μασσαλίας πως θα κατεβάσουν σε απεργία την εργατική τάξη της Μασσαλίας αν εξακολουθούν να μάς διώκουν. Εκεί που πήσαν με όλες τις δυνάμεις μέρος και μάς βοήθησαν, ήταν η 17ήμερη απεργία του απ «Αεροπόρος Βασιλειάδης». Από την ημέρα που κηρύχτηκε η απεργία έβαλαν στην διάθεσή μας κάποιο στέλεχος της Ναυτικής Οργάνωσης Γάλλων για να παρακολουθεί την απεργία του πληρώματος «Βασιλειάδη» και να τους κρατεί ενημέρους, για την εξέλιξή της.

Αρκετές φορές με την απεργία αυτή είχαν πάει επιτροπές Γάλλων στο Προξενείο και έκαναν έντονες διαμαρτυρίες για την υπόθεση «Βασιλειάδη». Επίσης απείλησαν τις Γαλλικές Αρχές ότι αν εξα-

νάρχη και νά στέλνουν τήν Ἀστυνομία νά βγάξει βίαια τὸ πλήρωμα ἔξω, θὰ ἀναγκαζόντανε νά κατεβάσουν ὀλόκληρη τήν ἐργατικὴ τάξη τῆς Μασσαλίας σὲ ἀπεργία. Αὐτὸς ἦτον και ὁ σοβαρώτερος λόγος πού ἡ Ἀστυνομία ἢ Γαλλικὴ δὲν πῆρε πιὸ ἀποφασιστικὴ θέση γιὰ νά βγάλει τὸ πλήρωμα ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι. Ἡ Ἀστυνομία περιορίσθηκε μόνο νά φρουρεῖ τὸ καράβι και νά μὴν ἐπιτρέπει τὴν ἔξοδο τοῦ πληρώματος και τὴν εἴσοδο κανενὸς μέσα στὸ καράβι. Τὴν 15ην ἡμέρα, πλοιοκτῆτης και πλοίαρχος ἀναγκάσθηκαν γιὰ νά ξεκινήσει τὸ καράβι νά συμφωνήσουν μὲ τὸ πλήρωμα νά μείνουν ὅλοι μέσα και νά κάνουν ταξίδι. Ὅταν ἀποφασίστηκε νά μείνουν μέσα σὰν πλήρωμα, οἱ Στέφανος και Δαφέρης Γ. ἔπιασαν τὸν ἀντιπρόσωπο τῶν Γάλλων ναυτεργατῶν πού ἐκ μέρους τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας και τοῦ ἐργατικοῦ Κέντρου Μασσαλίας παρακολουθοῦσε τὴν ἀπεργία και τοῦ εἶπαν ὅτι ὁ πλοίαρχος και ὁ πρῶτος μηχανικὸς μέσα στὸ καράβι ὀπλοφοροῦσαν, γι' αὐτὸ τοῦ ἐζήτησαν νά τοὺς προμηθεύσει ἓνα ὄπλο γιὰ νά εἶναι και αὐτοὶ και τὸ πλήρωμα ἀσφαλισμένοι. Ὁ Βερανζερ (ἔτσι λεγόταν ὁ ἀντιπρόσωπος) συμφώνησε μαζί τους, μιὰ ὅμως πού δὲν μποροῦσε νά τοὺς δώσει θετικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀπάντηση, τοὺς ὑπέσχεθη ὅτι θὰ πῆγαινε και θὰ ἔκανε γνωστὴ τὴν παράκλησή τους στὸ Κ.Κ.Γ. Πράγματι ὁ Βερανζερ πῆγε στοὺς Γάλλους Κομμουνιστές, τοὺς ἔκθεσε αὐτὰ πού οἱ προαναφερόμενοι τοῦ εἶπαν, και αὐτοὶ συγκατετέθησαν και ἔστειλαν στὸ πλήρωμα ἓνα ὀπλοπολυβόλο μὲ 300 φυσίγγια. Αὐτὴ σὲ γενικὲς γραμμὲς ἦταν ἡ βοήθεια πού τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα Γαλλίας ἔδινε στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. στὴν Γαλλία, ξεχωριστὰ ἀπὸ τὶς διαμαρτυρίες τὶς καθημερινὲς πού ἔκανε γιὰ τὶς συλλήψεις τῶν στελεχῶν τοῦ Κ.Ε.Ν. και Ο.Ε.Ν.Ο.

Ἀρχὲς Ἰανουαρίου 1948 πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸν Ζερμπίνη ὁποῖος σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι μόλις τὴν ἡμέρα πού μοῦ ἔγραφε πῆρε τὴν ἐγκριση γιὰ τὴν στρατολογία ναυτεργατῶν. Ἀκόμα μοῦ ἔλεγε νά τοῦ στείλω ἓνα ναυτεργάτη γιὰ νά τὸν προωθήσει στὸν Δ.Σ. Τὴν ἐπομένη τοῦ ἔστειλα τὸν Μανώλη Χούμη. Ὁ πρῶτος πού πέρασε στὸ βουνὸ ἐκ μέρους τῶν ναυτεργατῶν ἦτο αὐτὸς ὁ ναυτεργάτης.

Τὸν ἴδιο μῆνα πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ πού σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι πρέπει νά ἀρχίσουμε και ἐμεῖς νά δημιουργήσουμε τὴν ἴδια κατάσταση στοὺς «μοναρχοφασίστες» στὸ Ἐξωτερικό. Δηλαδή τὴν ἴδια κατάσταση πού αὐτοὶ ἔχουν δημιουργήσει εἰς βάρος τοῦ «Δημοκρατικοῦ Λαοῦ».

Προχωρῶντας τὸ γράμμα ἔλεγε πῶς δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νά καθόμαστε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια τὴν ὥρα πού τὰ Θανατοδικεῖα τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης και τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, στήνουν τὰ ἀδέρφια μας μπροστὰ στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα «Και σεῖς αὐτοῦ πρέπει νά δημιουργῆτε τὴν ἴδια κατάσταση ἀρχίζοντας νά κάνετε σαμποτάζ σὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ καράβια πού μεταφέρουν ὅ,τιδήποτε ὑλικά στὴν μοναρχοφασιστικὴ Ἑλλάδα». Ἀκόμα τὸ γράμμα ἔλεγε ὅτι

«περιοριζόμεθα στὸ γραφειοκρατικὸ σύστημα δουλειᾶς καὶ ὄχι τὸ μπολσεβίκικο. Ἐπομένως, μᾶς ἔλεγε, πρέπει νὰ κρατήσετε στὴν μπάντα τὴν γραφειοκρατία καὶ νὰ μπῆτε στὴν πράξη στέλνοντας ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους στὸ βουνό, προσπαθῶντας καὶ μόνοι σας νὰ βρῆτε καινούργιο δρόμο γιὰ τὴν συντομωτέρα προώθησή τους. Ἐμεῖς ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ σᾶς ὑποδείξαμε, ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι ἡ ἀγορὰ καραβιοῦ, ἐσεῖς ὅμως δὲν ξέρουμε τί κάνατε πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, τὸ βάλατε τὸ ζήτημα αὐτὸ ἔμπρὸς ἢ ὄχι, ἂν δὲν τὸ βάλατε, κοιτᾶτε στὸ πιὸ σύντομο χρονικὸ διάστημα νὰ γίνει ἡ ἀγορὰ καὶ ἄς εἶναι καὶ βάρκα, φτάνει αὐτὴ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὸ σκοπὸ μας». Τὸ ζήτημα τῆς στρατολογίας καθυστεροῦσε γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ σταλοῦν τὰ ὀνόματα τῶν στρατολογουμένων στὸ Παρίσι, καὶ τὸ Παρίσι νὰ τὰ στείλει στὸ βουνό γιὰ νὰ ἐγκριθοῦν. Ἔως ὅτου ἐγκριθοῦν περνοῦσαν τοῦλάχιστον δύο μῆνες. Ἀκριβῶς γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς πέρασαν δυὸ μῆνες γιὰ νὰ φύγουν οἱ Ἀβραμίδης Ν., Καρακατσάνης Ε. καὶ Γεντεκίδης Τάσος.

XIX

Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1948 στὴν Μασσαλία ἔφθασε ὁ Α. Ἀρτέμης τὸν ὁποῖον ἔστειλα στὸ Παρίσι νὰ πάει νὰ συναντήσῃ τὸν Ζερμπίνη γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ στείλουμε αὐτοὺς πού ἤθελαν νὰ πᾶνε γιὰ τὸ βουνό. Ὁ Ἀρτέμης πῆγε καὶ βρῆκε τὸν Ζερμπίνη μὲ τὸν ὁποῖον κανόνισαν νὰ στείλουν ἓνα γράμμα ἀναλυτικὸ πρὸς τὸ Π. Γ. τοῦ Κ. Κ. Ε. καὶ νὰ τοῦ ζητοῦν νὰ ἀφήσουν αὐτὴν τὴν διαδικασία τῆς ἐγκρισης τῶν ὀνομάτων, γιὰ νὰ μποροῦμε πιὸ σύντομα νὰ διοχετεύουμε τοὺς στρατολογουμένους. Ὄταν γύρισε ὁ Ἀρτέμης ἀπὸ τὸ Παρίσι κάναμε συζήτηση γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἀγορᾶς τοῦ καϊκιοῦ καὶ ἐκεῖ συμφωνήσαμε νὰ φύγει γιὰ τὴ Γένοβα καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Κ.Κ. Ἰταλίας νὰ μπορέσει νὰ βρεῖ ἓνα μπενζινοκίνητο μέχρι 20 τόννων πού νὰ ἀναπτύσσει ταχύτητα μέχρι 14 μίλια.

Παράλληλα ἐκεῖ πού θὰ πήγαινε, μέσω τοῦ Κ.Κ.Ι., νὰ προσπαθοῦσε νὰ ἀνοίγε καινούργιο δρόμο πρὸς τὸ Βουνό. Ὁ Ἀρτέμης πῆγε στὴ Γένοβα καὶ ἄρχισε τὶς ἐνέργειες γιὰ τὴν ἀγορὰ τοῦ καϊκιοῦ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς κομμουνιστές. Βρῆκε ἓνα καϊκι πού ἀνέπτυσε ταχύτητα 16 μιλίων καὶ χωρητικότητος 25 κόρων, μὰ πού ὅμως τοῦ ξητοῦσαν 30 χιλ. δολλάρια, ποσὸ δηλαδή, πού στὰ χέρια μας δὲν κρατούσαμε. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ τὸ καϊκι δὲν ἀγοράστηκε. Ὄταν πῆγε στὴ Ρώμη ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ κάποιον μέλος τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Ι. καὶ συζήτησε γιὰ τὸ ἀνοίγμα δρόμου πρὸς τὸ Βουνό μέσω Ἰταλίας. Τὸ μέλος αὐτὸ δέχτηκε καὶ ὑποσχέθηκε στὸν Ἀρτέμη ὅτι ὁ δρόμος σύντομα θὰ ἀνοίγονταν καὶ οἱ στρατολογούμενοι θὰ στελόντανε μὲ ἔξοδα τοῦ Ἰταλικοῦ Κ.Κ. Παρ' ὅλες ὅμως τὶς ὑποσχέσεις, τὸν δρόμο

δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν ἀνοίξουν οἱ Ἴταλοί. Τὸ μόνο πὺ εἶπαν στὸν Ἀρτέμη ἦτον ὅτι ὑπάρχουν ἀνυπέρβλητες δυσκολίες πὺ δὲν μποροῦν νὰ τὶς ξεπεράσουν γιὰ νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὸν δρόμο. Ὅμως τὶς δυσκολίες δὲν τοὺς τὶς εἶπαν.

Ἔτσι καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὸ Βουνὸ ἀπὸ τὴν Ἰταλία δὲν ἀνοίχθηκε καὶ ἔμεινε μόνο τοῦ Παρισιοῦ. Τὸ Ἰταλικὸ Κ.Κ. βρέθηκε πρόθυμο νὰ δώσει ἐκρηκτικὲς ὕλες γιὰ σαμποτάζ μὲ μόνη τὴν διαφορὰ ὅτι αὐτὰ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνονται μέσα σὲ λιμάνι Ἰταλικό, ἀλλὰ σὲ ἀνοικτὸ πέλαγος, μὴν κατηγορηθοῦν αὐτοὶ πὺς βοηθοῦν τοὺς Ἕλληνες ναυτεργάτες νὰ κάνουν σαμποτάζ. Μείνανε σύμφωνοι ὅταν χρειασθῆ ὕλικὸ νὰ τοῦ δώσουν. Ἀκόμα τὸ Κ.Κ.Ι. βοηθοῦσε καὶ στὸ συδικαλιστικὸ κίνημα τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. σὲ κάθε ζήτημα πὺ τοῦ ἔβαζαν. Π.χ. ὅταν ἐπεμβῆκε στὴ Μεσσήνα ἡ Ἰταλικὴ Ἀστυνομία καὶ ἔβγαλε βίαια τοὺς 9 κομμουνιστὲς τοῦ πληρώματος «Ν. Τρικόγλου» τὸ Κ.Κ.Ι. ξεσήκωσε ὁλόκληρη τὴν ἐργατικὴ τάξη τῆς Γένοβας νὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὰ τρομοκρατικὰ μέτρα πὺ ἐφαρμόζει ἡ Ἰταλικὴ Ἀστυνομία ἐναντία στοὺς Ἕλληνες ναυτεργάτες. Ὅταν τοὺς 9 τοὺς ἄφησαν στὴν Γένοβα, ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἰταλίας κατέθεσε 9 ἑκατομμύρια λιρέτες ὡς ἐγγύηση καὶ ἀποφυλακίστηκαν. Καὶ ὅταν ἡ Κυβέρνηση τῆς Ἀργεντινῆς ἀπέλασε τοὺς 33 καὶ τοὺς ἔστειλε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, πάλι τὸ Κ.Κ.Ι. καὶ ἡ Γ.Σ.Ι. ξεσήκωσαν τὴν ἐργατικὴ τάξη τῆς Ἰταλίας καὶ παράλληλα οἱ Κομμουνιστὲς Βουλευτὲς τῆς Ἰταλικῆς Βουλῆς φέρανε τὸ ζήτημα στὴν Βουλὴ καὶ ζητοῦσαν οἱ 33 αὐτοὶ νὰ μὴν παραδοθοῦν στὴν Κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδας ἀλλὰ νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι στὴν Ἰταλία, πράγμα πὺ ἔγινε.

Μόλις βγῆκαν στὴν Ἰταλία τοὺς πῆρε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ Γιουγκοσλαβικῆ Κυβέρνηση καὶ ἐστάλησαν στὸ Μπουλκες.

XX

Η ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟΝ

Στὴν ἐπιστολὴ πὺ ὁ Ἀρτέμης μὲ τὸν Ζερμπίνη ἔστειλαν στὸ Κ.Κ.Ε, ἦρθε ἀπάντηση καὶ μᾶς ἄφηναν νὰ κανονίσουμε ἑμεῖς τὰ τῆς ἀποστολῆς καὶ νὰ στέλνουμε ὅσους θέλουμε καὶ ὅπως ἑμεῖς νομίζουμε.

Ἔτσι ἀπὸ τότε ἀρχίζει ἡ πιὸ σύντομη ἀποστολὴ τῶν ναυτεργατῶν στὸ Βουνό. Γράψαμε ἀμέσως γράμματα στὰ Τμήματα καὶ τοὺς λέγαμε νὰ στρατολογοῦν καὶ νὰ τοὺς στέλνουν στὴ Γαλλία. Ἡ στρατολογία γινότανε σὲ ὅλα τὰ λιμάνια τοῦ Ἐξωτερικοῦ πὺ ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο. Ε. Ν. Ο. Τοὺς στρατολογουμένους τοὺς στέλνανε στὴν Μασσαλία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἑμεῖς τοὺς στέλναμε στὸ Παρίσι δίνοντάς τους γιὰ ἔξοδά τους μέχρι τὴν Πράγα 70 δολλάρια καὶ 10 χιλ. φράγκα

γαλλικά. Ὁ Ζερμπίνης μέσω τῶν Πρεσβειῶν Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας καὶ Γιουγκοσλαβίας κανόνιζε νὰ πάρει τὶς θεωρήσεις. Τὶς θεωρήσεις οἱ παραπάνω Πρεσβεῖες τὶς δίνανε χωρὶς συζητήσεις. Στους ναυτεργάτες ποὺ πηγαίνανε γιὰ τὸ Βουνό, λέγαμε ἂν τοὺς ῥωτήσῃ ἢ Ἀστυνομία ἢ Γαλλικὴ ποῦ πηγαίνουν, νὰ λέν πῶς πᾶνε νὰ δουλέψουν στὰ ποταμόπλοια τοῦ Δουνάβεως. Ἔως τὸ Μάη τοῦ 48 τὶς θεωρήσεις τὶς πέραμε ἀπὸ τὸ Παρίσι ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἄδεια ἐξόδου τῆς Γαλλικῆς Ἀστυνομίας. Κατὰ τὶς ἀρχὲς ὅμως τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ἢ Γαλλικὴ Ἀστυνομία ἔπαυσε νὰ δίνει ἔδοδο ἀπὸ τὸ Παρίσι γι' αὐτοὺς ποὺ ἔμεναν σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Γαλλίας. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ μοῦ ἔγραφε ὁ Ζερμπίνης νὰ κανονίσω τὶς ἐξόδους τῶν ναυτεργατῶν νὰ τὶς πέρνω ἀπὸ τὴν Μασσαλία γιὰ νὰ μὴν παρουσιάζεται καθυστέρηση τῶν στρατολογουμένων. Ἐπίσης μοῦ ἔλεγε νὰ τοῦ στείλω τὰ ὀνόματα αὐτουνῶν ποὺ ἦταν ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρηση, γιὰ νὰ τὰ πάγῃ στὴν Πρεσβεῖα τὴν Τσεχοσλοβακικὴ νὰ τὰ ἐγκρίνει ὁ Πρεσβευτὴς καὶ νὰ τὰ στείλῃ στὸν Πρόξενο τῆς Μασσαλίας γιὰ νὰ δώσει τὴν θεώρηση. Στὰς 5 Μαΐου οἱ πέντε πρῶτοι θὰ φεύγανε παίροντας ἔξοδο τῆς Ἀστυνομίας ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Ἡ Ἀστυνομία ἀρνήθηκε νὰ τὴν δώσει λέγοντας στοὺς ναυτεργάτες «δὲν σᾶς δίνουμε ἔξοδο γιὰ νὰ πᾶτε στὴν κομμουνιστικὴ Τσεχοσλοβακία». Στὴν ἀρνησὴ αὐτὴ τῆς Ἀστυνομίας καταφύγαμε στοὺς Γάλλους κομμουνιστὲς οἱ ὁποῖοι πῆγαν καὶ τὰ κανόνισαν μὲ τοὺς δικηγόρους τους καὶ τὴν ἐπομένη ἔδωσαν οἱ Γαλλικὲς Ἀρχὲς τὴν ἔξοδο στοὺς ναυτεργάτες. Ἐκτοτε οἱ νεοστρατολογούμενοι, τὴν θεώρηση καὶ τὴν ἔξοδο τὴν παίρνουν ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες τυχαίνει νὰ μὴν ἔχουν διαβατήριον καὶ φυλλάδιον γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι δημιουργοῦν στὴν Ἀμβέρσα μέσα στὰ καράβια ἐπισόδια. Ἐχοντας ὅμως τὸν φόβον τῆς Ἀστυνομίας τῆς Βελγικῆς μὴν τοὺς στείλῃ στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὰ καράβια ποὺ ἐργάζονται τὸ σκᾶν καὶ τὰ παρατᾶν μέσα. Ἔτσι αὐτοὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Βελγικοῦ Κ. Κ. περνοῦν παράνομα τὰ Βελγικὰ σύνορα καὶ ἔρχονται στὴν Μασσαλία. Αὐτοὶ ὅμως θέλουν νὰ περάσουν στὸ Βουνό. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ὁ Ἀρτέμης ἔφτιασε σφραγίδες καὶ ἔτσι καταφέρνει νὰ τοὺς περάσῃ πρὸς τὸ Βουνό. Τὰ διαβατήρια καὶ τὰ φυλλάδια τὰ προμηθεύονται κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπο. Καθὼς εἶναι γνωστὸ οἱ ναυτεργάτες ἐκτὸς τοῦ ναυτικοῦ φυλλαδίου τους ἔχουν καὶ τὸ ἐπαγγελματικὸν τους δίπλωμα καὶ διαβατήριον. Αὐτοὶ ποὺ διοχετεύει στὸ Βουνὸ χρησιμοποιοῦν τὸ φυλλάδιόν τους ἢ τὸ διαβατήριον. Τὰ δύο ἄλλα ὁ Ἀρτέμης τὰ κρατᾶ καὶ ἀπὸ αὐτὰ προμηθεύει αὐτοὺς ποὺ δὲν ἔχουν. Ὁ τρόπος ποὺ κανόνιζε τὰ φυλλάδια ποὺ φέρουν ξένα ὀνόματα εἶναι ὁ ἑξῆς: Ὅπως εἶναι γνωστό, τὰ ναυτικὰ φυλλάδια ἢ διαβατήρια στὸ μέρος ποὺ φέρουν τὴν φωτογραφία, στὶς κάτω γωνίες τῆς μπαίνει καὶ ἡ σφραγιδα. Βγάζει τὴν φωτογραφία τοῦ κατόχου καὶ προσθέτει τὴν φωτογραφία αὐτοῦ ποὺ θὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ καὶ κατὰ τὸν τρόπο αὐτὸν κατορθώνεται ἢ διοχέτευση. Ὡς τὰ σήμερα σὲ ἀρκετοὺς ἔχει ἐξασφαλίσῃ τέτοια

φυλλάδια και διαβατήρια και οι όποιοι έχουν περάσει στο Βουνό. Έξ αυτών είναι και οι εξείς : Γ. Κουφουδάκης με το διαβατήριο του Κακλαμάνη Ι., Ζορμπάς Χαράλαμπος με το φυλλάδιο του Ανδρέα Γαβριελάτου και ο Βλαβιανός Μάρκος με κάποιο που δεν έμαθα το όνομά του. Εκτός αυτών έχουν προμηθευτή και πολλοί άλλοι. Το «διαφωτιστικό υλικό» στο εξωτερικό έρχεται δια μέσου της Τσεχοσλοβακίας στους Ζερμπίνη στο Παρίσι και Δογάνη στο Λονδίνο. Αυτοί δέ το διοχετεύουν στους αντιπροσώπους της Ο.Ε.Ν.Ο.

Ο έρανος που άνοιξαμε στο Έξωτερικό για την ενίσχυση του Δ.Σ.Ε. συγκέντρωσε τα εξής ποσά : 800 λίρες Αγγλίας, 30.000 περίπου δολλάρια και 7 εκατομμύρια φράγκα γαλλικά. Έξ αυτών οι 20.000 δολλάρια και οι 800 λίρες προέρχονται από τον έρανο μέσα στους ναυτεργάτες. Τις 10.000 δολλάρια τις έδωσε σαν ενίσχυση το Κ.Κ. Αμερικνης για την αγορά του καϊκιού και το ποσόν των 7.000.000 φράγκων από λαθρεμπόριο που έκανε το πλήρωμα ενός άπ του έφοπλιστού Π. Παντελή, που πλοίαρχος ήταν ο Μάρκος Βλαβιανός.

Στα ποσά αυτά που αναφέρονται πάρα πάνω δεν συμπεριλαμβάνεται το ποσό που ξοδεύτηκε για τους 180 που διοχετεύθηκαν στο βουνό και που αυτό άνέρχεται περίπου σε 12 χιλ. δολλάρια. Στο κάθε άτομο που στέλλεται διατίθεται το ποσό των 70 δολλαρίων και 10 χιλιάδες φράγκα γαλλικά. Από τα παραπάνω ποσά η Ο.Ε.Ν.Ο. έστειλε στο βουνό το ποσόν των 10.000 δολλαρίων στο Π.Γ. της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε. και το ανήγγειλε το γεγονός αυτό ο Ραδιοφωνικός Σταθμός κατά τον Δεκέμβριο. Παραπάνω λέγω ότι το ποσό των 7 εκατομμυρίων φράγκων γαλλικών Προέρχεται από λαθρεμπόριο (μαύρη αγορά).

Η Κομ. Οργάνωση ναυτεργατών μέσω της Ο.Ε.Ν.Ο. με την καθημερινή διαφωτιστική δουλειά της προσπαθούσε να πείσει τους ναυτεργάτες να σταματήσουν το εμπόριο γιατί αυτό ήταν ανήθικο και από την άλλη πάντα δεν άγωνιζότανε για την αύξηση του μισθού τους. Πάνω στο ζήτημα του λαθρεμπορίου η Ο.Ε.Ν.Ο. ξόδεψε αρκετό μελάνι και χαρτί για να πείσει τους ναυτεργάτες. Ακόμα δέ σε κάθε κομματική και συνδικαλιστική συνεδρίαση το έθετε στην πρώτη γραμμή των συζητήσεων και τουτο διότι το θεωρούσε σαν το σαράκι που εμποδίζει τους ναυτεργάτες να δούν ποιό είναι το «πραγματικό τους συμφέρον». Για τους ναυτεργάτες το λαθρεμπόριο ήταν ανήθικο, για το Κ.Κ.Ε. όμως είναι ηθικό και για τον λόγο αυτό ακριβώς είχεν εξουσιοδοτήσει τα στελέχη του να κάνουν λαθρεμπόριο.

Έως τον Ιούλιο του 1948 σαν Γ. του Κ.Γ.Ε. και της Ο.Ε.Ν.Ο. μπορούσα και δρούσα νόμιμα, όμως ύστερα από το γεγονός που μια ομάδα ναυτεργατών από τον Μόσχο Σ., τον Μάτσο Ι., τον Ντάτσιο Γ. και τον Σταμάτιο Καγιαάβα εκτύπησε κάποιον της Λιμενικής Αστυνομίας, θεωρήθηκα ότι εγώ ήμουν εκείνος που παρώτρυνε αυτούς τους ναυτικούς. Για τον λόγο αυτό μου υπέβαλαν μήνυση, όμως τον μηνυτή δεν τον έμαθα. Μόλις υπεβλήθη η μήνυση, η Γαλλική Αστυ-

νομία άρχισε νά με αναζητεῖ στα διάφορα κέντρα πού σύχναζαν οἱ ναυτεργάτες.

Μόλις πληροφορήθηκα τὸ γεγονὸς ἤρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Γάλλους κομμουνιστὲς καὶ συσκεφθῆκαμε ἂν θὰ πρέπει νὰ παρουσιαστῶ ἢ ὄχι. Ἡ γνώμη ἢ δικιά μου ἦταν νὰ παρουσιαστῶ, τῶν Γάλλων ὅμως ἦταν ἡ ἀντίθετη καὶ τοῦτο διότι τὸν Μάη εἶχαν γίνει οἱ συλλήψεις στὸν Πειραιᾶ. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ εἶχαν τὴν γνώμη ὅτι ἡ μήνυση πού ἔλεγε ἡ Ἀστυνομία ὅτι μοῦ ἔγινε γιὰ τὸν ξυλοδαρμὸ τοῦ Λιμενικοῦ Ἀστυνόμου, ἦταν μιὰ παγίδα πού μοῦ ἔστηναν γιὰ νὰ παρουσιασθῶ καὶ νὰ με στείλουν στὸ Πειραιᾶ γιὰ νὰ δικασθῶ. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφαση πού πήραμε μὲ τοὺς Γάλλους ἀναγκάσθηκα νὰ βγῶ στὴν παρανομία καὶ ἀπὸ κεῖ ἐξακολουθοῦσα τὴν δράση μου καθοδηγῶντας τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς παρανομίας μου, πραγματοποίησα ἐπαφὲς μὲ τὸν τότε ἀντιπρόσωπο τῆς Μασσαλίας Σκευοφύλακα Π. καὶ μέσω αὐτουνοῦ διοχετεύοταν ἡ καθοδήγηση.

Μὲ τὸν Πειραιᾶ σὲ ἐπαφὴ ἐρχόμουνα διὰ τῆς παρανόμου ἀλληλογραφίας μὲ τὸν Χρ. Παντέλη διὰ Κώδικος. Ἀρχὲς Αὐγούστου στὴ Μασσαλία ἤρθε ὁ Ἀντώνης ὁ Ἀρτέμης καὶ ὁ ὁποῖος νόμιμα άρχισε νὰ καθοδηγεῖ τὸ κίνημα.

XXI

ΠΑΡΙΣΙ - ΠΡΑΓΑ - ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ - ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ · ΠΡΕΣΠΑ

Σὲ συζήτησή μας οἱ Ἀρτέμης, Τασσᾶς καὶ Σκευοφύλακας μοῦ ἐπρότειναν νὰ περάσω στὸ Βουνὸ καὶ τοῦτο διότι δὲν ἤμποροῦσα νὰ δράσω νόμιμα. Κατ' ἀρχὴν τὴν πρότασή τους τὴν δέχτηκα. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ σκέψη τοὺς εἶπα ὅτι δὲν πάγω ἂν πρῶτα δὲν τὸ ἐγκρίνει τὸ Κόμμα. Καὶ ἔτσι στὴν παρανομία ἔμεινα ἕως τὸν Νοέμβριο, ὅποτε ἔφθασε γράμμα στὸν Ἀρτέμη πού ἔλεγε νὰ περάσω στὸ Βουνό. Ἐπειδὴ ὅμως ἀναζητόμουνα ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἀστυνομία καὶ δὲν μποροῦσα νὰ φύγω μὲ διαβατήριο δικό μου, ὁ Ἀρτέμης ἀνέλαβε νὰ μοῦ ἐξασφαλίσει διαβατήριο πού μὲ αὐτὸ νὰ περνοῦσα στὸ βουνό. Ὁ Ἀρτέμης κατὰ τὴν 21 Νοεμβρίου μοῦ εἶχεν ἐξασφαλίσει διαβατήριο μὲ θεωρήσεις καὶ τὸ εἰσιτήριο, καὶ στὶς 27 τοῦ ἰδίου μηνὸς μὲ τοὺς ἐξῆς ναυτεργάτες, Τριανταφύλλου Κ., Λιόντα Γ. καὶ Καγιώρη Γαβριήλ ἀναχωρήσαμε ἀεροπορικῶς ἀπὸ τὸ Παρίσι διὰ Πράγα. Τὴν ἴδια μέρα κατὰ τὰς 12 φθάσαμε στὴν Πράγα. Ἐκεῖ ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Ε. σὰν ἀντιπρόσωπος εἶναι κάποιος γιατρὸς ὀνομαζόμενος Χατζῆς καὶ ὁ ὁποῖος παραμένει στὸ ξενοδοχεῖο «Κοντινεντάλ». Ὁ Χατζῆς μᾶς παρέλαβε καὶ μᾶς πῆγε στὸ ξενοδοχεῖο αὐτό. Ἐκεῖ μᾶς σύστησε νὰ μὴ βγοῦμε ἔξω ὡς τὸ βράδυ στὶς 7 πού θὰ φεύγαμε γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἀντιληφθοῦν τὰ ὄργανα τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις καὶ γίνει διεθνὲς ζήτημα, ὅτι μέσω τῆς Τσεχοσλοβακίας περνοῦν οἱ στρατολογούμενοι.

Ἐπίσης στὴν Πράγα συναντήσαμε καὶ τὸν Βάσο Γεωργίου ἀντιπρόσωπο τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν Πολωνία καὶ τὸν Σεραφεῖμ Μάξιμο ἀντιπρόσωπο τοῦ Πρακτορείου «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα». Ὁ Χατζῆς ἀνέλαβε καὶ μᾶς ἔβγαλε τὰ εἰσιτήρια καὶ στὶς 7.30 ἦρθε καὶ μᾶς συνώδευσε ἕως τὸν Σταθμό, δίνοντάς μας μιὰ διεύθυνση πὺ θὰ πηγαίναμε σὲ τυχὸν περίπτωση πὺ ὁ ἀντιπρόσωπος πὺ τὸ Κ.Κ.Ε. εἶχε τοποθετήσει στὴν Βουδαπέστη δὲν ἐρχότανε νὰ μᾶς παραλάβει. Στὶς 8 τὸ τραῖνο ξεκίνησε καὶ τὴν ἐπόμενη στὶς 7 φτάσαμε στὴ Βουδαπέστη. Στὸ σταθμὸ δὲν μᾶς περίμενε κανένας, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἀναγκασθήκαμε νὰ πάρουμε ταξὶ καὶ νὰ πᾶμε στὴ διεύθυνση πὺ ὁ Χατζῆς μᾶς εἶχε δώσει. Ἡ διεύθυνση αὐτὴ ἦταν μιᾶς οἰκογενείας Οὔγγρων. Ὁ Οὔγγρος αὐτὸς ἦταν εἰδοποιημένος καὶ μᾶς περίμενε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι. Μόλις φθάσαμε μᾶς βοήθησε νὰ πάρουμε τὰ πράγματα μέσα. Ἐκεῖ μᾶς ἔδωσε ἓνα τσαῖ. Στὰς 9 ἡ ὥρα ἦρθε ὁ σύνδεσμος πὺ ἔχει ὁ Φώτης, ὁ ὁποῖος μᾶς πῆρε ἀπὸ κεῖ καὶ μᾶς πῆγε καὶ μᾶς τακτοποίησε στὸ ξενοδοχεῖο «Κοντινεντάλ». Μόλις τακτοποιηθήκαμε μᾶς κάλεσε ὄλους καὶ μᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς: α) Νὰ φτιάξουμε βιογραφικὰ σημειώματα εἰς διπλοῦν. β) Ὅ,τι ἔχουμε πὺ δὲν μᾶς εἶναι ἀναγκαῖο π. χ. φυλλάδια, γραμμάτια χρημάτων κλπ. νὰ τὰ βάλουμε σὲ φακέλλους καὶ νὰ τοῦ παραδώσουμε. γ) Νὰ τοῦ δώσουμε δυὸ φωτογραφίες ὁ καθένας μᾶς τὶς ὁποῖες ἤθελε νὰ τὶς χρησιμοποιήσει γιὰ πλαστὰ διαβατήρια. Ἐπίσης στὸν καθένα μᾶς ἔδωσε καὶ ἓνα ψευδώνυμο. ἌΤὸ δικό μου ἦταν Χούλης Δ. καὶ δ) Μᾶς σύστησε, ὅταν θὰ πηγαίνομε γιὰ τὸ ἐστιατόριο φαγητοῦ νὰ μὴν πηγαίνομε ὄλοι μαζί καὶ νὰ μὴ συζητοῦμε μεγαλοφώνως, μὴ γίνουμε αἰτία ἐμεῖς καὶ πληροφορηθεῖ ἡ Οὔγγρικὴ ἀντίδραση ὅτι πηγαίνομε γιὰ τὸ Μάροκο.

Κατὰ τὶς 12 ἦρθαν καὶ μᾶς πῆραν καὶ μᾶς πῆγαν στὸ ἐστιατόριο γιὰ νὰ φᾶμε. Τὸ ἐστιατόριο αὐτὸ λέγεται «Ἀστόρια» καὶ εἶναι τὸ πολυτελέστερο τῆς Βουδαπέστης. Γυρίζοντας βρῆκα τὸν σύνδεσμο τοῦ Φώτη τὸν ὀνομαζόμενο Μέμο νὰ μᾶς περιμένη. Μόλις καθήσαμε μᾶς εἶπε ὅτι θὰ φεύγαμε μετὰ ἀπὸ 2 ἡμέρες, γι' αὐτὸ μᾶς ἔδωσε 30 κορῶνες τοῦ καθ' ἑνὸς γιὰ τσιγάρα. Στὶς 30 τοῦ Νοέμβρη ἦρθε ἀπὸ νωρὶς καὶ μᾶς εἰδοποίησε νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι γιὰτὶ τὸ βράδυ κατὰ τὶς 6 θὰ φεύγαμε γιὰ τὸ Βελιγράδι καὶ ὅτι θὰ μᾶς συνώδευε καὶ ὁ ἴδιος, ἕως ἐκεῖ. Ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι φύγαμε τὸ ἀπόγευμα στὶς 7 καὶ στὸ Βελιγράδι φθάσαμε στὶς 12. Ἐκεῖ μᾶς περίμενε κάποιος ὀνομαζόμενος Χρηῖστος. Μᾶς πῆραν καὶ μᾶς πῆγαν στὴν γιάφκα. Ἐκεῖ μᾶς πῆραν τὰ πολιτικὰ ροῦχα καὶ μᾶς ἔδωσαν Ρωσικὲς ναυτικὲς στολές, ἄρβυλα καὶ ἀπὸ ἓνα γυλιό. Κατὰ τὶς 10 ἡ ὥρα μᾶς πῆραν καὶ μᾶς πῆγαν στὸ Σταθμό. Προτοῦ πᾶμε ὅμως ἐκτὸς τῶν εἰσιτηρίων εἶχαμε πιάσει ἓνα διαμέρισμα στὴν ἀμαξοστοιχία, πὺ σὲ αὐτὸ δὲν εἶχε κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ μπεῖ μέσα ἐκτὸς μᾶς τοὺς ἑξι καὶ αὐτουνοῦ πὺ θὰ μᾶς συνώδευε. Στὸ διαμέρισμα ἀπ' ἔξω ἦταν καὶ μᾶς περίμενε κάποιος τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Ἀστυνομίας. Μόλις πῆγαμε, ἀνοίξε ὁ

Ίδιος τὴν πόρτα καὶ μπήκαμε μέσα. Σὲ λίγο ἤρθε καὶ κάθησε ἓνας Γιουγκοσλάβος ὑπολοχαγός. Ὁ συνοδός μας τοῦ εἶπε νὰ βγεῖ ἔξω, ὅμως αὐτὸς ἀρνήθηκε. Γιὰ τὸ γεγονὸς αὐτὸ δημιουργήθηκε ἓνα ὀλόκληρο ἐπεισόδιο. Ὁ ὑπολοχαγὸς μὲ κανένα τρόπο δὲν ἔβγαινε καὶ ὁ συνοδός μας εἰδοποίησε τὸν ἀστυνομικὸ πὺν βρισκότανε ἐκεῖ κοντά.

Ὁ ἀστυνομικὸς τοῦ εἶπε νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ διαμέρισμα γιὰτι αὐτοὶ τὸ ἔχουν πληρώσει γιὰ λογαριασμὸ τους καὶ θὰ βάλουν αὐτοὶ ὅποιον θέλουν καὶ ὄχι νὰ μπεῖ ὅποιος θέλει. Καὶ πάλιν αὐτὸς ἀρνήθηκε. Τότε ὁ ἀστυνομικὸς μὲ τὴν μεγαλύτερη ἀναίδεια τοῦ εἶπε ἢ βγαίνεις ἢ σὲ πετῶ μὲ τὶς κλωτσιές. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὁ ἀστυνομικὸς νὰ τὸν βγάλει κακὸν κακῶς ἔξω. Ἡ στάση τοῦ ἀστυνομικοῦ ξεκάθαρα ἔδειξε πὺς ὁ ἀστυνομικὸς ἦταν ἐνήμερος γιὰ πὺν πᾶμε καὶ ὅτι ἐκεῖ τὸν εἶχε στείλει ἡ Ἀστυνομία ἀποκλειστικὰ γιὰ μᾶς.

Τὸ τραῖνο ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Βελιγράδι στὶς 10 καὶ στὶς 12 τῆς ἐπομένης φθάσαμε στὰ Σκόπια. Στὰ Σκόπια μᾶς πῆγαν στὴ γιάφκα πὺν βρίσκεται 200 μέτρα κοντὰ στὸ Κυβερνεῖο.

Ἐκεῖ μᾶς ἔβαλαν καὶ φάγαμε καὶ κατὰ τὸ ἀπόγευμα στὶς 4 μᾶς ἔβαλαν σὲ ἓνα στρατιωτικὸ αὐτοκίνητο καὶ ξεκινήσαμε γιὰ νὰ περάσουμε στὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν διαδρομὴ ἀπὸ Σκόπια γιὰ Ἑλλάδα συναντήσαμε δύο ἕως τρία φυλάκια. Ὅμως κανέναν δὲν μᾶς σταμάτησε. Μόλις φθάναμε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ φυλάκιο ὁ βοηθὸς τοῦ σωφῆρ ἔβγαζε τὸ χέρι του καὶ αὐτὸ ἦταν ὄλο.

XXII

ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ», ΠΑΓΩΝΙΑ, ΠΟΡΕΙΕΣ ΚΑΙ «ΙΣΟΤΗΣ»

Στὴν Ἑλλάδα φθάσαμε κατὰ τὶς 4 τὸ πρωί. Ἐκεῖ μᾶς πῆγαν σὲ κάποιο χωριὸ πὺν λέγεται Μιλιόνα. Ὁ ἀντάρτης πὺν μᾶς παρέλαβε μᾶς πῆγε στὸ Φρουραρχεῖο ἀπ' ἔξω καὶ μᾶς εἶπε νὰ περιμένουμε. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτὰ ἤρθε καὶ μᾶς εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε. Ὁ συνοδός μας ἀντάρτης μᾶς πῆγε σὲ κάποιο χαμόσπιτο πὺν οὔτε τζάμι εἶχε, οὔτε πόρτα καὶ τὸ πάτωμά του ἦταν ὄλο χαραμάδες, εἶχε ὅμως τὴν καλωσύνη νὰ πάρει τρία ξύλα καὶ ν' ἀνάψει μιὰ φωτιὰ γιὰ νὰ ζεσταθοῦμε. Τὸν ρωτήσαμε ἂν ὑπάρχει καμμιά κουβέρτα καὶ ἢ ἀπάντησή του ἦταν τούτη ἐδῶ : «Συναγωνιστές, ἐδῶ ἐκεῖνος πὺν ἔχει κουβέρτα εἶναι Βασιληᾶς. Μὴ ζητᾶτε πράγματα πὺν εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ τὰ βρῆτε. Περάστε ὅπως μορεῖτε ἀπόψε καὶ αὔριο ἐκεῖ πὺν θὰ πᾶτε θὰ ἔχετε τοῦλάχιστον καλὴ φωτιὰ καὶ θὰ μορητε νὰ κοιμηθῆτε κάπως καλύτερα». Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ πὺν μᾶς εἶπε, τὸ κλείσαμε τὸ στόμα νὰ μὴ γίνουμε καὶ γελοῖοι.

Τὴν ἐπομένη 2 Δεκεμβρίου κατὰ τὰς 8 μᾶς πῆγαν στὸ Φρουραρχ-

χεῖο. Ἐφοῦ βέβαια τὶς τρεῖς ὥρες πὺ καθήσαμε στὸ χαμόσπιτο αὐτὸ εἶχαμε γίνεῖ σὰν 11 παρὰ 20 ἀπὸ τὴν παγωνιά.

Στὸ Φρουραρχεῖο πὺ πήγαμε μᾶς δῶσανε ἓνα ζεστὸ καὶ ἤπιαμε γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ μασέλες νὰ σταματήσουν πὺ ἀκόμα ἀπὸ τὸ κρῦο ἀνεβοκατέβαιναν σὰν τοῦ ψαριοῦ ὅταν εἶναι ἔτοιμο νὰ παραδώσει τὴν ψυχὴ του. Τὸ ζεστὸ καὶ ἡ καλὴ φωτιά πὺ εἶχε στὸ Γραφεῖο τοῦ συναγωνιστῆ Φρουράρχου μᾶς ἔκαναν νὰ συνέλθουμε κάπως. Τότε ὁ Φρούραρχος μᾶς καλοῦσε ἓναν-ἓναν ἀπὸ μᾶς, ἔφτιανε βιογραφικὰ σημειώματα.

Μόλις τελειώσαμε καὶ μὲ τὰ βιογραφικὰ σημειώματα, μᾶς παρέδωσε σὲ κάποιον ἀντάρτη νὰ μᾶς πάει νὰ μᾶς παραδώσει στὴν Ταξιαρχία τῆς Σχολῆς, πὺ τὴν ἔδρα τὴν εἶχε στὸ Λαιμό. Στὸ Λαιμὸ μόλις φθάσαμε παρουσιάσθηκαμε στὴν Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας καὶ ἐκεῖ μᾶς παρέλαβε ὁ Στρατολόγος, ὁ ὁποῖος μᾶς τακτοποίησε στὰ στρατολογικὰ μητρώα.

Ὁ Στρατολόγος μᾶς εἶπε, ὅταν τελείωσε, ὅτι ὅλοι οἱ ναυτεργάτες πὺ ἔρχονται καὶ κατατάσσονται στὸν Δ.Σ.Ε. μὲ ἀπόφαση τοῦ Γ.Α. πρέπει νὰ μποῦν στὴ Σχολὴ Ἀξιωματικῶν γιὰ νὰ βγοῦν ἀξιωματικοὶ Π.Ε. Πεζικοῦ, διότι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τέτοιους. «Καὶ τοῦτο διότι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἀξιωματικῶν προέρχεται ἀπὸ ἀγρότες καὶ ὄχι ἀπὸ ἐργάτες. Ἐπομένως καὶ σεῖς θὰ μπῆτε στὴν Σχολὴ Ἀξιωματικῶν. Καθῆκον σας εἶναι μὲ προσοχὴ καὶ μὲ ἐπιμέλεια νὰ παρακολουθήσετε τὰ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ μαθήματα πὺ δίδονται καὶ ἔτσι τὸν καιρὸ τῆς φοίτησης νὰ μπορέσετε νὰ καταρτισθῆτε στρατιωτικά».

Τὴν ἐπομένη μᾶς τοποθέτησαν σὲ κάποιο Τάγμα πὺ Διοικητῆς του ἦταν κάποιος Ἡπειρώτης ὀνομαζόμενος Νῶντας, ἡλικίας περίπου 23 ἐτῶν. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἀρχίσαμε νὰ παρακολουθοῦμε πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ μαθήματα. Τὴν δεύτερη μέρα πὺ εἶχαμε φθάσει στὸ Λαιμό, οἱ ναυτεργάτες πὺ βρισκότανε πιὸ μπροστὰ ἀπὸ μᾶς, μοῦ εἶπαν πὺς εἶχαν κάνει μιὰ πορεία στὸ Σιανιάτσικο, πηγαίνοντας ἐκεῖ 700 ζῶα καὶ πυρομαχικὰ στὸ συγκρότημα πὺ δροῦσε ἐκεῖ. Ἡ πορεία αὐτὴ εἰδικὰ γιὰ τοὺς ναυτεργάτες ἦταν ἓνας ἀθλός, ὅταν κανεῖς λάβει ὑπ' ὄψιν του πὺς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τὴν μεγαλύτερη πορεία πὺ εἶχαν κάνει στὴ ζωὴ τους ἦταν 20 λεπτὰ καὶ ὄχι περισσότερο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἦσαν καὶ ἀσυνήθιστοι καὶ ὑπέφεραν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν πορεία αὐτὴ.

Ἐκτὸς τῆς πορείας εἶχαν νὰ κάνουν καὶ μὲ τὴν παγωνιά, χιονοθύελλες καὶ πεσίματα κάτω. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες εἶχαν ξεκάνει ἀπὸ τὸ κρῦο, πολὺ δὲ περισσότερο ὅμως ἀπὸ τὴν πορεία. Μὴ μπορῶντας νὰ βαδίσουν ἀπὸ τὴν κούραση καὶ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία, κάθησαν νὰ ἀνασάνουν λίγο καὶ νὰ ξεκινήσουν. Αὐτὸ ὅμως ἦταν ἀρκετὰ γιὰ νὰ τοὺς βρίζουν οἱ «Ἀξιωματικοὶ» μὲ τὸν χειροτερο τρόπο, μὰ καὶ νὰ τοὺς ἀπειλοῦν ὅτι θὰ τοὺς ἐκτελέσουν ἂν ἐξακολουθήσουν νὰ καθίζουν.

Οί βρσιές και οί εξευτελισμοί τῶν ναυτεργατῶν ἕως τὴν ἐπιστροφή ἐξακολούθησαν, ὅμως ἔκαναν ἕως τὸ τέλος ὑπομονή. Τὸν τρόπο αὐτὸν πού τοὺς μεταχειρίσθηκαν δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν συγχωρήσουν, γι' αὐτὸ μόλις γύρισαν τὰ ἔκθεσαν στὸν Πολιτικὸ Ἐπίτροπο τῆς Ταξιαρχίας και ἀπαίτησαν νὰ γείνει συνέλευση. Ἡ συνέλευση αὐτὴ ἔγινε και σ' αὐτὴ παρευρέθηκε και ὁ Μπαρτζώτας. Μίλησαν ὅλοι αὐτὴ πού πῆραν μέρος στὴν πορεία και κατεφέρθησαν ἐνάντια σ' αὐτοὺς πού τοὺς συμπεριφέρθησαν κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν. Μάλιστα ζήτησαν νὰ τοὺς τοποθετήσουν ὅπου ἄλλοῦ μποροῦν και θέλουν, διότι δὲν ἀντέχουν σὲ τέτοιες ἐξαντλητικὲς πορεῖες.

Ὄταν τελείωσαν οἱ ναυτεργάτες, πῆρε τὸ λόγο ὁ Μπαρτζώτας και εἶπε τοὺς ναυτεργάτες ὅτι εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου γιὰ τὰ κατάφεραν τόσο καλά σὲ αὐτὴ τὴν τζένεραλ πορεία. Γι' αὐτοὺς πού τοὺς κακομεταχειρίσθηκαν θὰ τοὺς τιμωροῦσε. Προχωρῶντας ὅμως εἶπε ὅτι πολλὲς φορὲς χρειάζεται ἐκ μέρους τοῦ Ἀξιωματικοῦ νὰ ἀπειλήσει και αὐτὸ διότι εἶναι τὸ ἴδιο τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ μας και αὐτουνοῦ πού θὰ ἀπειληθεῖ, και αὐτὸ διότι ἂν αὐτὸς κόψει τὴν φάλαγγα σὰν ἀποτέλεσμα θὰ ἔχει νὰ τὴν βάλει σὲ κίνδυνο, ἐπομένως και τοῦ ἴδιου ἢ ζωὴ κινδυνεύει. Ὄταν ἄκουσα ὅλες αὐτὲς τὲς κατηγορίες τῶν ναυτεργατῶν ἐνάντια στὴν συμπεριφορὰ τῶν «Ἀξιωματικῶν», δὲν μποροῦσα νὰ πιστέψω τὰ αὐτιά μου. Διότι και ἐγὼ και ὁ κάθε ναυτεργάτης πού πῆγαινε στὸ βουνό, πιστεύαμε πὼς θὰ βρῖσκαμε στὸ Δ.Σ.Ε. μιὰ πραγματικὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη και ἀλληλοεκτίμηση μεταξὺ τῶν Ἀξιωματικῶν και μαχητῶν και ὄχι νὰ χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀξιωματικὸς κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν τὸν μαχητή. Παρ' ὅλο πού αὐτὲς ὅλες τὲς κατηγορίες τὲς ἄκουσα ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ναυτεργατῶν, δὲν μποροῦσα νὰ τὲς πιστέψω. Και αὐτὸ διότι ἀπὸ τὸν καιρὸ πού μπῆκα στὸ Κομ. Κόμμα, μοῦ δεῖξαν πὼς ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς ναυτεργάτες πάντα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀδελφικὴ, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς κάνουμε μὲ αὐτὴ φίλους ἢ μᾶλλον ὁπαδούς. Ἀκόμα μοῦ δεῖξαν σὲ κάθε μου πράξη νὰ εἶμαι πρότυπο μπολσεβίκου, ὥστε αὐτὲς οἱ ἴδιες πράξεις μου νὰ εἶναι ἐκεῖνες πού νὰ προκαλοῦν τὴν συμπάθεια τῶν ναυτεργατῶν στὸ πρόσωπό μου.

Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. και ἀρχηγὸς τῶν «Ἀξιωματικῶν» αὐτῶν, εἶπε κάποτε ὅτι ὁ μπολσεβίκος σὲ ὅλες τὲς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς πρέπει νὰ εἶναι πρωτοπόρος. Δὲν ξέρω ἂν και αὐτὸς λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια ἐννοοῦσε τὰ ἀντίθετα. (Ὅπως ὅμως θὰ δείξουν και τὰ παρακάτω πού θὰ γράψω, αὐτὸ συνέβαινε). Ἐπίσης και ὁ Μπαρτζώτας σὲ κάποιο ὀργανωτικὸ ἄρθρο του στὸ περιοδικὸ «Δημοκρατικὸς Στρατὸς» λέγει ὅτι θὰ πρέπει σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ νὰ προσέχουμε τὸν παράγοντα μαχητή. «Δάσκαλε πού δίδασκες και νόμο δὲν κρατοῦσες, ὄλη τὴν μέρα δίδασκες τὴν νύκτα σὺ γλεντοῦσες!». Ὅσο περνοῦσαν οἱ μέρες, τόσο και βεβαιωνόμουνα γιὰ τὴ σωστότητα τῶν κατηγοριῶν τῶν ναυτεργατῶν. Ἐξώφθαλμα πιά διαπίστωσα τὴν αἰσχροσύνη τῶν στελεχῶν τοῦ ὑποτιθεμένου Δ.Σ.Ε. Στὸ παραμικρὸ παράπτωμα τοῦ μα-

χητή τὸν ἔβριζαν μὲ τὰ χειρότερα λόγια πὺ ἕνας χασικλῆς τῆς Τρούμ-
μπας δὲν τὰ λέγει. Ἡ Παναγιὰ καὶ ὁ Σταυρὸς στὸ στόμα τους εἶναι
καραμέλλα πὺ τὴν πιπιλίζουν. Τὸ «συναγωνιστὴ» ὁ Ἀξιωματικὸς τὸ
ἀντικαθιστᾶ μὲ τό: ρέ! Εἶσαι ἄρρωστος, τὸ ἀναφέρεις στὸν Ἀξιωμα-
τικό σου, σημασία δὲν σοῦ δίνει. Γιὰ νὰ μπεῖς στὸ ἀναρρωτήριο πρέ-
πει νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι ἔχεις σαράντα πυρετό. Καὶ πάλι θὰ δοῦμε.
Τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖ τὸν χρησιμοποιοῦν σὰν πραγματικὸ ζῶο. Ὅταν ψω-
φήσει ἕνα ζῶο, τὸ πετᾶμε κάπου. Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ
τὸν ἄνθρωπο. Σὰν παράδειγμα ἔχω νὰ ἀναφέρω τοῦτο ἐδῶ: Εἰς τὶς
ἀρχὲς Φεβρουαρίου 1949, ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας διέταξε νὰ φτιά-
ξουν ἕνα ἄμπρι. Πῆγαν ὠρισμένοι καὶ ἄρχισαν νὰ καταγίνωνται μὲ
αὐτὴν τὴν δουλειά, λόγῳ ὅμως τοῦ ὅτι ἦταν ἀδύνατο μὲ κασμὰ νὰ γίνει
τὸ ἄμπρι, εἰδοποίησαν δύο διμοιρίτες σαμποτέρ νὰ βάλουν τυποποιη-
μένα ἢ ὅ,τιδήποτε ἄλλο ἐκρηκτικὸ ὑλικὸ γιὰ νὰ διευκολύνουν τὸ ἀνοι-
γμα τοῦ ἄμπριου. Οἱ σαμποτέρ τοποθέτησαν τὸ ἀπαιτούμενο ὀλικό.
ἔβαλαν φωτιά, ἀλλὰ τὴν ὥρα πὺ ἔπρεπε νὰ γίνει ἡ ἐκρηξη δὲν ἔγινε.
Πέρασαν πέντε λεπτά, τότε πῆγαν νὰ δοῦν γιὰτὶ δὲν ἔγινε ἡ ἐκρηξη.
Μόλις πῆγαν ἀπὸ πάνω ἔγινε ἡ ἐκρηξη. Καὶ οἱ δύο σκοτώθηκαν ἐπὶ
τόπου. Οἱ συναγωνιστὲς Ἀξιωματικοὶ ἔβαλαν τοὺς μαχητὰς μάζεψαν
τὰ κομμάτια τους καὶ τὰ πέταξαν σ' ἕνα λάκκο. Οὔτε καὶ στὸ Νεκρο-
ταφεῖο δὲν πήγαιναν νὰ τοὺς θάψουν πὺ ἀπὸ κεῖ πὺ σκοτώθηκαν
ἀπεῖχε 400 μέτρα περίπου, τοῦλάχιστον γιὰ νὰ κρατήσουν τὰ προσχή-
ματα. Τέτοια παραδείγματα, τοῦ πῶς χρησιμοποιεῖται ὁ μαχητής, ἔχω
νὰ ἀναφέρω πολλὰ προχωρῶτας. Ἐκτὸς τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς, τὴν
διαφορὰ μεταξὺ Ἀξιωματικοῦ καὶ μαχητὴ τὴν βλέπει κανένας καὶ στὸ
ζήτημα τῆς τροφῆς καὶ ὕπνου. Νὰ καὶ σὲ αὐτὸ ποιὰ εἶναι ἡ «ἰσότητα»:
Γιὰ τοὺς Ἀξιωματικούς ὑπάρχει λέσχη φαγητοῦ, τὸ φαγητὸ πὺ μα-
γειρεύεται γι' αὐτοὺς εἶναι κάλομαγειρεμένο καὶ μὲ τὰ ἀπαιτούμενα
ὑλικά. Ψωμὶ ὅσο θέλει καὶ κάθε Σάββατο ἔχουν γλεντάκι ὅπου τοὺς
δίδεται τσαῖ καὶ τσιγάρα. Ἐκτὸς αὐτῶν, τοὺς δίδεται καὶ ἔξτρα ζά-
χαρη, κονσέρβες, καὶ 10 τσιγάρα περισσότερα ἀπὸ τὸν μαχητὴ καὶ δύο ψω-
μιά σὲ κάθε Διοίκηση Λόχου. Στὶς παραπάνω Διοικήσεις δίδονται περισ-
σότερα. Ὅσο πὺ ἀψηλὰ ἀνεβαίνει κανένας τόσο καλύτερα γι' αὐτόν.
«Ἐμπρὸς λοιπὸν νὰ ἀνέβετε πὺ ψηλὰ γιὰ νὰ καλύτερεύσουν οἱ συν-
θῆκες τῆς ζωῆς σας». Τὰ σπίτια πὺ διαθέτουν διὰ τοὺς μαχητὲς εἶναι
ὅλα τὰ σπίτια πὺ οἱ χωρικοὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὰ ζῶα, χωρὶς
τζάμια καὶ χωρὶς θέρμανση καὶ τοῦτο διότι δὲν τοὺς δίνουν ξύλα
παρ' ὅτι οἱ μαχητὲς δὲν ἔχουν, στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία,
οὔτε χλαίνη ἀλλ' οὔτε καὶ κουβέρτα. Ἀκριβῶς ὅμως τὸ ἀντίθετο
παρουσιάζεται γιὰ τοὺς συναγωνιστὲς Διοικητὲς. Τὰ καλύτερα σπίτια
τὰ διαλέγουν γιὰ τὴν πὺ χουζουρεμένη ζωὴ τους, ἔχουν κάθε μέρα
δύο φορτὰ ξύλα, τὶς κουβέρτες, μὰ καὶ τὶς χλαῖνες τους. Αὐτὰ ἦσαν
ἐκεῖνα πὺ ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες πὺ ἔφθασα ἐκεῖ μὲ ἔκαναν νὰ
ἀγανακτῶ ἐνάντια στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό μου πὺ δώδεκα ὀλόκληρα χρό-
νια ἀκολουθοῦσα τὸ κόμμα αὐτὸ καὶ ὀλόψυχα εἶχα δοθῆ γιὰ τὴν

ἔξυπηρετήση τῶν σκοπῶν του, σκοπῶν ψευτιᾶς καὶ αἰσχροῦς ἀπάτης. Αὐτὸν μόνο τὸν χαρακτηρισμὸ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ δώσει κάθε ἄνθρωπος πού τοῦ ἔχει μείνει λίγη τιμὴ ἑλληνικὴ ἀκόμη. Στὴν θεωρία φτιάχνουν ἕναν ἐπίγειο παράδεισο. Στὴν πράξη ἔφτιαξαν μιὰ πραγματικὴ κόλαση γιὰ τοὺς μαχητές, μὰ καὶ γιὰ ὁλόκληρο τὸν Ἑλληνικὸ Λαό. Στὸ μυαλό μου μέσα ριζώθηκε βαθειὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ λίγα πού εἶδα τὶς πρώτες μέρες, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ φύγω μέσα ἀπὸ τὴν ψευτιὰ καὶ τὴν ἀπάτη πού εὕρισκόμουνα. Τὴ σκέψη αὐτὴ καθημερινὰ στὸ μυαλό μου μέσα τὴ δούλευα. Πέρασαν δυόμιση μῆνες πού εὕρισκόμουνα στὸν Λαιμό καὶ πάντα τὴν σκέψη αὐτὴ τὴν δούλευα στὸ μυαλό μου καὶ ἔμενε νὰ βρῶ τὴν κατάλληλη εὐκαιρία γιὰ νὰ τὴν πραγματοποιήσω.

XXIII

Η ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑ

Κατὰ τὸ μῆνα Φεβρουάριο στὸ Λαιμό ἔφθασε μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. ὁ Ἄ. Ἀρτέμης ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Μαζὶ συζητήσαμε γιὰ τὴν κατάσταση τοῦ Ἐξωτερικοῦ εἰδικὰ στὸν Τομέα τὸν ναυτεργατικὸ. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας στὸ Λαιμό κατέβηκε ὁ Μπαρτζώτας καὶ ὁ ὁποῖος εἰδοποίησε τὸν Ἀρτέμη νὰ ἐτοιμαστῆ γιὰ νὰ τὸν πάρει μαζί του στὸ Ἀρχηγεῖο.

Στὶς 4 τὸ ἀπόγευμα ὁ Ἀρτέμης μαζί μὲ τὸν Μπαρτζώτα ἔφυγαν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρες ὁ Ἀρτέμης ξαναγύρισε στὸ Λαιμό. Σὲ συζήτηση πού κάναμε μοῦ εἶπε ὅτι σὲ σύσκεψη πού πῆραν μέρος ὁ Ζαχαριάδης, Μπαρτζώτας, Βλαντᾶς, Πορφυρογένης καὶ αὐτός, συζητήθηκαν τὰ ζητήματα γιὰ τὸν τομέα τὸν ναυτεργατικὸν καὶ πάνω σὲ αὐτὰ πῆραν τὴν ἀπόφαση πηγαίνοντας ὁ Ἀρτέμης στὸ Ἐξωτερικὸ νὰ τὰ ἐφαρμόσει. Εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς: 1) Στρατολογία 1000 Ναυτεργατῶν ἕως τὸ τέλος τοῦ 1949. 2) Ἀγορὰ καραβιοῦ πού σκοπὸ θὰ εἶχε τὴν μεταφορὰ τῶν στρατολογουμένων. 3) Συνέχιση τοῦ ἐράνου γιὰ τὸν Δ.Σ.Ε. 4) Νὰ γίνει ἔκκληση τῶν ναυτεργατῶν πού εἶναι στὸ βουνό, πού νὰ καλεῖ τοὺς συναδέλφους τους νὰ περάσουν ὁμαδικὰ στὸ βουνό. 5) Νὰ πάρει ὁ Ἀρτέμης τὸν Πάγκαλο Φ. μαζί του καὶ παράνομα νὰ τὸν στείλει στὴν Αἴγυπτο γιὰ στρατολογία μέσα στὸ Ἑλληνικὸ στοιχεῖο Μέσης Ἀνατολῆς καί, 6) Ἡ στρατιωτικοποίηση τῶν ναυτεργατῶν μέσα στὰ καράβια καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὰ μὲ σκοπὸ νὰ ἀρχίσουν τὰ σαμποτάζ. Αὐτὲς ἦταν οἱ ἀποφάσεις πού πάρθηκαν καὶ πού ὁ Ἀ. Ἀρτέμης πῆρε ἐντολὴ νὰ τὶς πραγματοποιήσει. Ἐγινε μιὰ συνέλευση ναυτεργατῶν καὶ τοὺς ἀνάπτυξε τὸν σκοπὸ τῆς στρατολογίας. Συμφωνήθηκε ἐκεῖ νὰ γίνει ἡ ἔκκληση καὶ ὅσοι βρισκόντανε ἐκεῖ τοὺς ἔβαλαν καὶ ὑπέγραψαν. Στὸ Λαιμό βρισκόντανε κάπου 50. Ἡ ἔκκληση ἔγινε καὶ ἀναφέρθηκαν ὅμως ὅλων τὰ ὀνόματα πού εἶχαν περάσει στὸ Λαιμό, ἄσχετο ἂν αὐτοὶ δὲν γνωρίζανε τίποτα. Ὁ Ἀρτέμης τὸν ἴδιο μῆνα μαζί μὲ τὸν

Πάγκαλο φύγανε για τὴν Βουδαπέστη καὶ ἀπὸ κεῖ θὰ περνοῦσαν στὴν Πολωνία μιὰ καὶ δὲν θὰ μποροῦσαν νὰ ἐξασφαλίσουν θεώρηση γαλλική. Ὅταν ὁ Ἀρτέμης ἦρθε στὸ Λαιμό, ἐμένα μὲ εἶχαν τοποθετήσῃ Βοηθὸ Ἀξιωματικοῦ Ὀπλισμοῦ Ταξιαρχίας καὶ σὰν τέτοιος κάθησα μέχρι τὶς 18 Μαρτίου 1949. Κατὰ τὶς ἀρχὲς Μαρτίου εἰδοποιήθηκαν ὅλοι οἱ ναυτεργάτες ὅτι ἔχουμε συνέλευση καὶ σὲ αὐτὴν θὰ ἐρχότανε ἕκ μέρους τοῦ Π. Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε. νὰ μᾶς μιλήσει ὁ Μπαρτζώτας. Πράγματι στὶς 6—7 μᾶς εἰδοποίησαν κατὰ τὶς 2 τὸ ἀπόγευμα νὰ συγκεντρωθοῦμε στὴν Λέσχη Ἀξιωματικῶν. Στὴν συγκέντρωση τὴν κομματικὴ παρευρέθησαν ὅλοι οἱ ναυτεργάτες καὶ ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας. Ὅταν μαζευτήκανε ὅλοι πῆρε τὸν λόγο ὁ Μπαρτζώτας ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς: «Συναγωνιστές, ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ὁ σ. Ἀρτέμης, ὑπεύθυνος τῆς Κ.Ο.Ν. καταγγέλει ὅτι ὁ σ. Κουφουδάκης κατεχράσθη χρήματα τοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὅμως ἡ κατάθεσή του δὲν εἶναι καθαρὴ καὶ αὐτὸ διότι δὲν μπορεῖ νὰ ξεκαθαρίσει τὸ ποσὸ πὺ ἔχει καταχραστῆ.

Ἐκεῖνο πὺ ἀποδεικνύεται, συνέχισε, εἶναι ὅτι δὲν βρέθηκαν ἀποδείξεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Στὰ βιβλία πὺ κρατοῦσε ἔδειχνε ποσὰ εἰσπράξεων χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἀποδείξεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

Προχωρῶντας εἶπεν ὅτι ὅταν ὑπάρχει τέτοια οἰκονομικὴ ἀνωμαλία στὰ βιβλία τοῦ Κ.Κ.Ε., τοῦτο εἶναι ἀπόδειξη ὅτι αὐτὸς πὺ τὰ κρατεῖ εἶναι 99% καταχραστής καὶ 1% ἄγγελος! Συναγωνιστές! ἔφερα σὲ σᾶς τὸ ζήτημα Κουφουδάκη καὶ μαζί σας νὰ τὸ συζητήσουμε καὶ νὰ καταλήξουμε κάπου. Ὅμως προτοῦ μιλήσει κανένας θὰ ἤθελα νὰ μιλήσει ὁ Κουφουδάκης».

Πράγματι πῆρα τὸν λόγο καὶ προσπάθησα μὲ ντουκουμέντα νὰ ἀποδείξω ὅτι ὅλα αὐτὰ δὲν στέκουν. Τὶ καὶ ἂν τὰ εἶπα, τὶ καὶ ἂν ἀπέδειξα ὅτι ἡ οἰκογένειά μου στερεῖται καὶ αὐτὸ τὸ ψωμί. Αὐτὰ πὺ εἶπα οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες τὰ γνώριζαν καὶ ἀκόμα γνώριζαν τὴν γεμάτη στερήσεις ζωὴ πὺ ἔκανα κατὰ τὴν διάρκεια πὺ ἤμουνα ἀντιπρόσωπος. Τὶ ὅμως καὶ ἂν τὰ ἤξεραν; Ὁ Μπαρτζώτας μὲ κατηγοροῦσε γιὰ καταχραστῆ καὶ μιὰ πὺ αὐτὸς μὲ κατηγοροῦσε, γιὰ ὅλους θὰ ἔπρεπε νὰ εἶμαι καταχραστής. Ὅπως ἦρθε καὶ ἡ σειρὰ τῶν ἄλλων νὰ κατηγορηθοῦν γιὰ ὄργανα τῆς Ἀσφάλειας, ἔτσι ἦρθε καὶ ἡ σειρὰ ἡ δική μου νὰ μὲ πληρώσει καὶ μένα τὸ Κ.Κ.Ε. κολῶντας μου τὴν ρετσινιά τοῦ καταχραστή. Εἶχαν καὶ ἔχουν δίκην, καὶ τοὺς δικαιολογῶ ἀπλῶς καὶ μόνο γιὰτὶ μοῦ χρειαζότανε νὰ μοῦ κολλήσουν τὴν ρετσινιά. Καὶ τοὺς δικαιολογῶ γιὰτὶ ἀπὸ τὸ 41 καὶ μέχρι τὸ 48 ἔμεινα τίμιος. Ἀπὸ τὰ χέρια μου πέρασαν ὅλα τὰ χρήματα τῶν εἰσπράξεων, πὺ αὐτὰ δὲν εἶναι λίγα.

Ἀπὸ τὸ 41 ἕως τὸ 1948 χωρὶς ὑπερβολὴ μοῦ πέρασαν ἀπὸ τὰ χέρια ἕως 100—150 χιλιάδες δολλάρια, 600 χρουσὲς λίρες καὶ μερικὰ ἑκατομμύρια Γαλλικῶν φράγκων χωρὶς νὰ βρεθῆ κανένας νὰ μοῦ κάνει ἔλεγχο. Ὅμως καὶ ποτὲ δὲν σκέφθηκα νὰ καταχραστῶ μιὰ

πέννα γιατί πονοῦσα αὐτὰ τὰ χρήματα, νομίζοντας πῶς ὁ προορισμός τους ἦταν ἱερός. Μπρὸς σὲ μιὰ τέτοια, χωρὶς κανένα συγκεκριμένο ντοκουμέντο, κατηγορία πὸν μου ἔρχιχαν, δὲν ἤξερα τί νὰ πῶ καὶ τί νὰ σκεφτῶ ἐνάντια στοὺς ἄτιμους αὐτοὺς συκοφάντες πὸν προσπαθοῦσαν νὰ μὲ κηλιδώσουν μὲ τὴν κατηγορία αὐτή. Στὴν ναυτεργατικὴ ὁμως γλῶσσα ὑπάρχει μιὰ παροιμία : «Καθαρὸς οὐρανὸς ἀστραπὲς δὲν φοβᾶται».

Τὸ Κ.Κ.Ε. σὰν κόμμα «ἠθικό», τὴν κατηγορία αὐτὴ πὸν βροῆκε ὁ Ἀρτέμης νὰ μου στηρίξει, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ τὴν πάρει 100 τοῖς 100 στὰ σοβαρά. Καὶ τοῦτο διότι καὶ ὁ Ἀρτέμης πὸν εἶναι τὸ ΚΑΛΥΤΕΡΟ παιδί του μέσα στοὺς ναυτεργάτες, εἶναι «τίμιος» καὶ «ἠθικός», ὅπως τὸ κόμμα πὸν ἀνήκει. Καὶ νὰ γιατί εἶναι ἠθικός καὶ τὸ Κ.Κ.Ε. τὸ πιστεύει. Ὅταν ὁ Ἀρτέμης τὸ 1948 εὐρισκότανε μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν Ἀμβέρσα γιὰ κομματικὴ καὶ συνδικαλιστικὴ δουλειὰ ἐδημιούργησε σχέσεις μὲ τὴν γνωστὴ Ἑλληνίδα κάτοικο Ἀμβέρσας Σοφία Ψευταλέκου. Τὴν κυρία αὐτὴ γιὰ τὰ χρηστὰ της ἤθη τὴν γνώριζαν ὄχι πολλοί, τοῦλάχιστον 2000 ναυτεργάτες. Δὲν εἶναι μόνον αὐτό, τὸ ὅτι δηλαδὴ αὐτὴ ἡ γυναῖκα εἶναι ἀπὸ τὶς πιὸ χρηστές. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὀλιγώτερο. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Κατοχῆς ἦταν ὄργανο τῶν Ἔς-Ἔς. Ἀπὸ τὶς πληροφορίες τότε πὸν μου ἔδωσε ὁ Παλὲς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἔλεγαν ὅτι ἀρκετοὶ Βέλγοι στάθηκαν μπροστὰ στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα ἐξ αἰτίας τῆς γυναίκας αὐτῆς. Ἀκόμα ὁ Παλὲς μου εἶπε ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχει σχέσεις μὲ τὴν Βελγικὴ Ἀσφάλεια.

Αὐτὰ ὅλα, ὅπως λέγω καὶ πιὸ μπροστὰ, τὰ ἔκανα γνωστὰ μὲ ἔκθεσή μου στὸ Κ.Κ.Ε. Γιὰ τὶς σχέσεις του αὐτὲς μιλοῦσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες Μπουρδουνὸ-Μαστόροι μὲ τὴν μεγαλύτερη περιφρόνηση γιὰ τὸν Ἀρτέμη. Ἐπίσης καὶ ἓνας ἀρκετὸς ἀριθμὸς ναυτεργατῶν. Ὁ Ἀρτέμης, σὰν τὸ καλύτερο παιδί τοῦ Κ.Κ.Ε., μπορούσε νὰ ἔχει σχέσεις μὲ τὴν Σοφία. Ὅμως κανένας ἄλλος δὲν εἶχε αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Μὲ τὴν ἴδια γυναῖκα ἐτόλμησαν νὰ δημιουργήσουν τὶς ἴδιες μὲ τὸν Ἀρτέμη σχέσεις καὶ οἱ Ψαρρὸς καὶ Σπῦρος Λιγνός. Ὅμως τὸ Κ.Κ.Ε. γιὰ τὶς σχέσεις τους αὐτὲς τοὺς διέγραψε ἀπὸ τὸ Κόμμα.

Τὸ Κ.Κ.Ε., χωρὶς συγκεκριμένα στοιχεῖα, μὲ κατηγορεῖ γιὰ καταχραστὴ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Νὰ ὁμως ποιοὶ εἶναι καταχραστὲς καὶ ἀφήνω τοὺς κομμουνιστὲς ναυτεργάτες μόνους τους νὰ κρίνουν.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1947 ἡ Κ.Ε.Π. τοῦ Πειραιᾶ διερχότανε οἰκονομικὴ κρίση. Μπροστὰ στὴν κατάσταση αὐτὴ ἦρθε καὶ μὲ βροῆκε ὁ Βλαντᾶς πὸν τότε ἦταν Γραμματέας τῆς Κ.Ε.Π. τοῦ Πειραιᾶ καὶ μέλος τῆς Κ.Ε. καὶ μου ζήτησε τὸ ποσὸ τῶν 16 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, μὲ τὴν ὑπόσχεση πῶς θὰ τὸ ἐπιστρέψει σύντομα. Τὰ χρήματα ὁμως αὐτά, πὸν ἦσαν περιουσία τῆς Ε.Κ.Π.Ε.Ν., δηλαδὴ ὄχι τῶν κομμουνιστῶν ναυτεργατῶν, ἀλλὰ ὅλων τῶν μελῶν, ποτὲ δὲν ἐπεστράφησαν. Αὐτὸ τί πάει νὰ πεῖ; Ξεκάθαρη κατάχρηση.

Καὶ τώρα ἔρχομαι μὲν τὴν σειρά μου ὄχι μὲ ὑποθέσεις, ἀλλὰ μὲ τὴν παραπάνω συγκεκριμένη περίπτωση νὰ πῶ ἀπὸ τὶς γραμμὲς αὐτὲς ὅτι σεῖς, κ. Μπαρτζώτα, εἶστε ἀνήθικοι καὶ καταχραστὲς καὶ ὄχι κανένας ἄλλος.

XXIV

ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

Στὰς 20 Μαρτίου ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι πρέπει κάθε στιγμή νὰ εἴμαστε ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρηση, διότι θὰ πηγαίναμε σὲ ἐπιχειρήσεις. Τὴν ἴδια μέρα μὲ εἰδοποίησαν καὶ μένα ὅτι δὲν χρειάζομαι σὰν Βοηθὸς Ἀξιουχοῦ Ὀπλισμοῦ καὶ νὰ πάω νὰ παρουσιασθῶ στὸ Α' Τάγμα νὰ μὲ τοποθετήσουν σὲ Λόχο. Πράγματι πῆγα καὶ ἐτοποθετήθηκα στὴ Γ' Διμοιρία τοῦ Α' Λόχου σὰν τραυματιοφορέας.

Στὶς 22 τοῦ μηνὸς ξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ Λαιμό, χωρὶς βέβαια ἐμεῖς νὰ γνωρίζουμε γιὰ πὺν θὰ πᾶμε. Τὸ βράδυ πὺν ξεκινήσαμε εἶχε μιὰ τρομερὴ χιονοθύελλα. Ὅλο αὐτὸ τὸ βράδυ βαδίσαμε καὶ τὴν ἐπομένη στὰς 10 π.μ. φθάσαμε στὸ Μοσκοχώρι. Τὸ ἐπόμενο βράδυ καὶ πάλι ξεκινήσαμε γιὰ τὸ προορισμὸ μας. Κατὰ τὰς 10 στὸ δημόσιο δρόμο μᾶς σταμάτησαν, ἐκεῖ ὁ Π.Ε. τῆς Ταξιαρχίας μᾶς ἀνήγγειλε ὅτι διὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι ἡ ἀποστολή μας ἦτον σοβαρὴ, τὸ Γ.Α. ἀνάθεσε στὸν Ὑψηλάντην τὴν Διοίκηση καὶ ὅτι ὁ Κολιὸς μένει σὰν ὑποδιοικητής.

Πῆρε μετὰ τὸν λόγο ὁ Ὑψηλάντης, ὁ ὁποῖος μίλησε πάνω στὶς ἀποφάσεις τῆς 5ης Ὀλομέλειας τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ στὴ σοβαρότητα τῆς ἀποστολῆς μας. Ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινήσαμε στὶς 11 καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα αὐτὴ ἀρχίζει καὶ τὸ πιὸ δύσκολο μέρος τῆς μαρτυρικῆς μας πορείας. Ἔως τὴν ἐπομένη στὰς 10 βαδίζαμε μέσα σὲ βαλτοπόπους πὺν ἐχωνόμεθα μέσα στὴ λάσπη ἔως τὸν ἀστράγαλο. Ἡ πορεία μας αὐτὴ κράτησε ὡς τὰς 2 Ἀπριλίου, κάνοντας 12—14 ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο μέσα στὶς λάσπες, τὰ χιόνια, τὰ ποτάμια καὶ ἀνεβαίνοντας τὶς ὑψηλότερες κορυφογραμμὲς. Πρέπει νὰ ληφθεῖ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ τὸ φορτίο πὺν σήκωνε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς ἦτον τὸ ἑξῆς: 2 βλήματα ὀμαδικοῦ ὄλμου, 300 φυσίγγια ἀτομικοῦ ὄπλου καὶ ὀπλοπολυβόλου, 1 χειροβομβίδα ἀμυντικὴ καὶ μιὰ ἐπιθετικὴ ἀπὸ μιὰ ἀλλαξιὰ ροῦχα. Δὲν μιλῶ γιὰ ξηρὰ τροφή καὶ αὐτὸ διότι πέντε ὀλόκληρες μέρες εἶχαμε νὰ φᾶμε. Ἦτον φυσικὸ στὴν τόσο κουραστικὴ πορεία αὐτὴ νὰ ἐξαντληθοῦν οἱ μαχητὲς καὶ νὰ καθίζουν κάτω νὰ ξανασάνουν λίγο καὶ μετὰ νὰ συνεχίσουν. Ἄν ἔβλεπαν ἀπ' αὐτοὺς κανένα οἱ Ἀξιουχοί, τὸν ἔβριζαν μὲ τὰ χειρότερα λόγια, παράλληλα τὸν ἀπειλοῦσαν ὅτι ἂν συνεχίζει νὰ καθίζει θὰ τὸν ἐκτελοῦσαν.

Κατὰ τὶς 2 Ἀπριλίου στὶς 5 τὸ πρωῒ, μᾶς εἶπαν ὅτι φθάσαμε καὶ νὰ ἐτοιμασθοῦμε γιὰ ἐπίθεση. Πράγματι στὶς 6 ἔγινε ἐξόρμησις ἐνάντια στὸ πρῶτο ὄχυρὸ τοῦ Κάντσικου καὶ τὸ ὁποῖο κατελήφθη σὲ μιὰ ὥρα καὶ αὐτό, διότι οἱ ὑπερασπιστὲς του δὲν ἦταν περισσότεροι ἀπὸ ἑξήντα, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον αἰφνιδιάστηκαν. Τὰ ἄλλα ὅμως ὄχυρά τὰ κρατοῦσε ὁ Στρατὸς ὁ ὁποῖος πολεμοῦσε μὲ ἀξιοθαύμαστον ἡρωϊσμὸ καὶ αὐτοθυσία. Γιὰ νὰ καταληφθοῦν τὰ ἄλλα ὄχυρά, χρειάσθησαν ἀκόμα 36 ὥρες καὶ τεράστιες θυσίες στὴν Ταξιαρχία Ὑψηλάντη. Μόνο στὸ πρῶτο ὄχυρὸ εἶχαμε 12 σκοτωμένους καὶ 30 τραυματίες μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Λοχαγὸς Λανῆς καὶ οἱ δύο Ἀνθυπολοχαγοί. Τὰ δύο ἄλλα τμήματα πῆγαν καὶ ἔπιασαν τὸ Ταμποῦρι καὶ τὴν Γύφτισσα καὶ τὰ κατέλαβαν ἀμαχητὶ καὶ τοῦτο διότι Στρατὸς ἐπάνω δὲν ὑπῆρχε. Τὴν δεύτερη μέρα πὺν τοὺς πῆρε χαμπάρι ὁ Στρατὸς ἔκανε ἐπίθεση καὶ σὲ μιὰ ὥρα τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσόστομου τὸ ἔβαλε στὰ πόδια καὶ ἔτσι τὸ Ταμποῦρι περιῆλθε στὰ χέρια τοῦ Στρατοῦ. Τὸ Τάγμα πὺν κατέλαβε τὸ Κάντσικο, ἄφησε ἓνα Λόχο στὰ ὑψώματα καὶ κατὰ τὶς ἕξι τὸ ὑπόλοιπο μέρος του μὲ τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσόστομου, ξεκίνησε γιὰ τὴ Ζέρμα. Ἐκεῖ καθήσαμε ἕως τὶς 7 τὸ βράδυ ὅποτε καὶ πάλι εἴμαστε ἐτοιμοὶ γιὰ πορεία. Κατὰ τὶς 11 μᾶς σταμάτησαν στὴν Γέφυρα τοῦ Σαραντάπορου καὶ μᾶς ἀνήγγειλαν ὅτι πάση θυσία ἔπρεπε νὰ καταλάβουμε τὸ Ταμποῦρι γιὰτὶ αὐτὴ ἦταν ἡ ἐντολὴ τοῦ Γ.Α. Ὅταν φθάσαμε στὸ Ταμποῦρι μᾶς ἔγινε μιὰ καλὴ ὑποδοχὴ ἐκ μέρους τοῦ Πιζικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας καὶ ὄχι μόνο Ταμποῦρι δὲν πήραμε, ἀλλὰ γυρεύαμε πὺν νὰ κρυφτοῦμε νὰ μὴ μᾶς πάρει κανένα βλήμα. Μόλις νύκτωσε τὸ πρῶτο Τάγμα πῆγε καὶ ἔπιασε τὰ παρακάτω ὑψώματα τοῦ Ταμποῦρι. Ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. παντοῦ καὶ πάντοτε μέσῳ τοῦ Τύπου, Ραδιοφώνου καὶ τῆς προφορικῆς διαφώτισης, προσπαθοῦσε μὰ καὶ προσπαθεῖ νὰ πείσει τοὺς ἀντάρτες γιὰ τὸ πεσμένο τάχατες ἠθικὸ τοῦ Στρατοῦ, μὰ καὶ ἀκόμα ὅτι δῆθεν ὁ Στρατὸς εἶναι μὲ τὸ μέρος μας, ἀλλὰ ἂν πολεμᾷ, πολεμᾷ γιὰτὶ πίσω βρίσκεται ἡ Ἀστυνομία Μονάδος καὶ ὁ Ἀξιωματικὸς μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι ἀπειλῶντας τὴν ζωὴ του καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ κρατήσουν τὸ πεσμένο δικό τους ἠθικὸ.

Στὶς μάχες, λόγῳ τοῦ ὅτι οἱ ναυτεργάτες δὲν ἔχουν ἀποκτήσει τὴν πεῖρα τοῦ πολέμου, ὅλους τοὺς ἔχουν βάλει σὰν τραυματιοφορεῖς. Σὰν τραυματιοφορεῖς μετέφεραν ἀπὸ τὸ Ταμποῦρι στὴν Ζέρμα τοὺς τραυματίες, πὺν ἄδειος γιὰ νὰ πᾶς θέλεις τρεῖς ὥρες καὶ αὐτὸ ὅταν δὲν ὑπάρχει χιόνι. Γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸν τραυματία χρειάζονταν τοῦλάχιστον 12 ὥρες καὶ αὐτὸ δὲν ἦταν γιὰ μιὰ φορὰ, ἀλλὰ καθημερινά. Παράλληλα δέ, νὰ εἶναι νηστικοί. Μπορεῖ, νὰ καταλάβει ὁ καθένας τί ἔχει νὰ πεῖ αὐτὸ γιὰ ἓναν ἄνθρωπο πὺν εἶναι ἀσυνήθιστος στὶς πορεῖες, νὰ σηκώνει στὴν πλάτη 12 ὥρες ἓναν ἄνθρωπο καὶ νηστικὸς, ἰδιαίτερα δὲ σὰν τοὺς ναυτεργάτες, πὺν ἡ μεγαλύτερη πορεία πὺν κάνανε ποτὲ ἦταν ἀπὸ τὸ βαπόρι μέχρι τὸ κατάστημα ἢ τὴν μύρα, μὰ

καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλη, στὴν μεγαλύτερή τους πλειοψηφία, ἔχουν μιὰ πάθηση παθολογική, ρευματικά ἢ κάτι ἄλλο.

Μετέφεραν τὸν τραυματία στὸν προορισμό του καὶ μετὰ ὅπως ἦσαν ἐξαντλημένοι ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν πείνα, πήγαιναν στὴν ἐπιμελητεία καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς δώσουν νὰ φᾶνε κάτι. Ἡ ἀπάντηση τῶν ἐπιμελητῶν ἦταν, νὰ πᾶτε στὴν Μονάδα σας νὰ σᾶς δώσουν. Ἔτσι οἱ ναυτεργάτες μένανε 3 καὶ 4 μέρες νηστικοὶ μεταφέροντας τραυματίες. Ὁρισμένοι ἐπειδὴ εἶχαν ἐξαντληθῆ τελείως, ζήτησαν νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ ξεκουραστοῦν λίγο. Ἡ ἀπάντηση ὅμως τῶν συναγωνιστῶν Ἀξιωματικῶν ἦταν: «Θὰ μεταφέρετε τραυματίες ἕως νὰ βγεῖ ἡ ψυχὴ-σας!».

Στὸ ὕψωμα 1700 ποὺ εὕρισκότανε τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσόστομου, εἴμεθα 4 ναυτεργάτες τραυματιοφορεῖς: ἐγώ, ὁ Κοντογιώργης Α., ὁ Πανάγος Χριστοφῆς καὶ ὁ Μᾶρκος Παπαλῆς. Κάποια μέρα τραυματίσθηκε μιὰ κοπέλλα. Μᾶς εἰδοποίησαν νὰ πᾶμε νὰ τὴν πάρουμε ἀπὸ τὸ ὕψωμα. Αὐτὴν τὴν ὥρα, πραγματικά ἦταν κόλαση πυρός. Τὰ ἀεροπλάνα ἔβαζαν τὶς θέσεις μας μὲ βόμβες καὶ μὲ τὰ πολυβόλα τους. Τὸ πυροβολικὸ κτυποῦσε, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ ὄλμοι. Εἶπαμε στὸ συναγωνιστὴ Ταγματάρχη νὰ περιμένουμε λίγο νὰ ἡσυχάσουν τὰ πυρά. Ἡ ἀπάντησή του ὅμως ἦταν «τὴν τραυματία νὰ φέρετε καὶ δὲν μὲ πειράζει ἂν σκοτωθῆτε». Ἀναγκασθήκαμε μπροστὰ στὴν «ἀνθρωπιστική» ἀπάντηση τοῦ Ταγματάρχη νὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὸ ὕψωμα μὲ τὸν Κοντογιώργη γιὰ νὰ πάρουμε τὴν τραυματία. Δὲν προλάβουμε νὰ πᾶμε 100 μέτρα καὶ ἔμπρὸς στὸν Κοντογιώργη ἔσκασε ἓνα βλήμα ὄλμου ποὺ τὸν τραυμάτισε θανάσιμα σὲ ἀρκετὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἐγὼ ὅμως βρισκόμουν ἀρκετὰ μακρὰ καὶ ἔτσι δὲν ἔπαθα τίποτα. Φώναξα νὰ ρθοῦν νὰ τὸν πάρουν οἱ ἄλλοι καὶ ἐγὼ πῆγα καὶ πῆρα τὴν τραυματία τὴν ὁποία κατέβασα κάτω. Τὸ τραῦμα της δὲν ἦταν σοβαρό. Τὸ γεγονός αὐτὸ μὲ ἔκανε νὰ ἐπαναστατήσω ἐνάντια στοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ποὺ ἔγιναν αἰτία χωρὶς κανένα λόγο νὰ σκοτωθεῖ αὐτὸ τὸ παιδί, ἐνῶ μπορούσαμε καὶ τὴν τραυματία νὰ κατεβάσουμε μὰ καὶ αὐτὸς νὰ ζῆ. Τὴν τραυματία τὴν πήραμε καὶ τὴν πήγαμε στὸν Σταθμὸ ἐπίδεσης ποὺ ἀπείχε 6 ὥρες. Μόλις γυρίσαμε μᾶς εἶπαν νὰ πιάσουμε γιὰ 4 ὥρες σκοπιά. Ὁ Παναγιώτης Χριστοφῆς τοὺς εἶπε «ἀφήστε μας νὰ ξανασάνουμε λίγο» καὶ ὁ ἐπιτελῆς τοῦ Τάγματος Ἀβραμίδης Σ. τοῦ ἀπάντησε «ἀμέσως νὰ πᾶτε καὶ συζήτηση δὲν χρειάζεται. Κάθε φορὰ ποὺ θὰ σᾶς ποῦμε κάτι ἔσᾶς τοὺς ναυτεργάτες πάντα θὰ φέρετε ἀντίρρηση». Ὁ Χριστοφῆς ἀπαντῶντας ποῦ εἶπε τὸ ἑξῆς: «Ἐμεῖς τὸ καθῆκον μας πάντα τὸ κάναμε συνειδητά». Αὐτὰ ἦταν ἀρκετὰ νὰ κάνουν τὸ συναγωνιστὴ ἐπιτελῆ νὰ τραβήξει τὸ πιστόλι καὶ νὰ ἀπειλήσει τὸν Χριστοφῆ ὅτι θὰ τὸν σκοτώσει. Τέτοιες περιπτώσεις στὸν Δ.Σ.Ε. πάντα παρουσιάζονται. Ὅπως καὶ πιὸ μπροστὰ λέγω, τὸν μαχητὴ τὸν θεωροῦν κάτι χειρότερο ἀπὸ ζῶο. Ἡ προπαγάνδα τους μέσῳ τοῦ Ραδιοφώνου, ἐφημερίδας καὶ τῆς προφορικῆς διαφώτισης ἐνάντια

Ἑλληνικὰ στρατεύματα εἶναι τούτη ἐδῶ: «Ὁ Μοναρχοφασιστικὸς Στρατὸς τὰ παιδιά τοῦ Λαοῦ τὰ ρίχνει σὰν ἄρνια στὸ χασάπη». Ἐπὶ ὅ,τι εἶδα ὅμως στὶς τελευταῖες μάχες τοῦ Γράμμου, συμβαίνει ὅπως τὸ ἀντίθετον. Πραγματικὰ αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι πὺ τὰ παιδιά τοῦ Λαοῦ τὰ ρίχνουν σὰν ἄρνια στὸ χασάπη καὶ νὰ γιατί. Στὶς μάχες αὐτὲς ἡ Σχολὴ Ἀξιωματικῶν τοῦ Γ.Α. πὺ ἡ δύναμή της ἦταν περίπου 800 ἄνδρες εἶχεν ἀπώλειες σὲ νεκροὺς καὶ τραυματίες 500 ἴσως καὶ περισσότερες. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀργηγείου ἦταν αὕτη: Πάση θυσίᾳ τὸ Ταμποῦρι πρέπει νὰ καταληφθῆ καὶ δὲν πρέπει νὰ σκεπτόσαστε γιὰ θυσίες. Ἡ Διαταγὴ μιλοῦσε καθαρά, σκοτῶστε καὶ τοὺς ὑπολοίπους.

Σὲ αὐτὲς τὶς μάχες καὶ ἐμεῖς οἱ ναυτεργάτες εἶχαμε ἀρκετὲς ἀπώλειες. Μεταξὺ τῶν ἀπολεσθέντων ναυτεργατῶν εἶναι: Σ. Καρακατσάνης, Στρουμπούλης Π., Τριλίβας Δ., Χούμης Ε., Νασιόπουλος Ν., Χούντασης Σ., Μοῦντρος Κ., Ποντικὸς Ν., Καράλης Β., Μαλεύρης Π., Πατέρας Π., Καμάτσιας Κ., Ποδιᾶς Σ., Μαυροῦς Γ., Βίος Δ., Μαυροκέφαλος Ν., Γαβριελᾶτος Α., Λιβανὸς Γ. καὶ Κοντογιώργης Α. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν μαχῶν αὐτῶν εἶναι γνωστά: Ὅλα ἐκεῖνα τὰ σημεῖα πὺ πήραμε μὲ ἀφθονες θυσίες σὲ ἔμψυχο καὶ ἄψυχο ὑλικὸ τὰ χάσαμε κατὰ τὶς 18 Ἀπριλίου, καὶ ἡ θεωρία τοῦ πεσμένου ἠθικοῦ τοῦ στρατοῦ πῆγε περίπατο μαζί μὲ τὶς «ἥρωϊκὲς» Ταξιαρχίες Ὑψηλάντη, Παλαιολόγου καὶ Σία.

XXV

ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ἐπειδὴ καθημερινὰ καὶ περισσότερο πέφτει τὸ ἠθικὸ τῶν ἀνταρτῶν καὶ αὐτὸ καθένας τὸ ἔβλεπε καθαρὰ ἀπὸ τότε μὲ τὶς ὁμαδικὲς παραδόσεις τοὺς στὸ Στρατό, τὸ Γ.Α. τοῦ Δ.Σ.Ε. γιὰ νὰ μπορέσει νὰ βάλει φραγμὸ στὶς λιποταξίες, στὴν προπαγάνδα του λέγει ὅτι ὁ Μ.Φ.Σ. δὲν συγχωρεῖ οὔτε σὲ αὐτὸν πὺ θὰ συλληφθῆ μὰ οὔτε καὶ σὲ κείνον πὺ θὰ παραδοθῆ. «Αὐτοὶ μόλις πέσουν στὰ χέρια τοὺς ἀμέσως ἐκτελοῦνται». Πάνω καὶ σὲ αὐτὸ προχωρῶντας θὰ ὁμιλήσω. Ὅπως καὶ παραπάνω εἶπα ἀπὸ τὶς πρώτες μέρες κιόλας πὺ ἔφθασα στὸ Λαιμό, ἀπὸ ὅ,τι εἶδα, στὸ μυαλό μου μπῆκε ὅταν θὰ μοῦ δοθῆ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸ σκάσω. Ἐκεῖνο πὺ εἶδα στὸ Λαιμό καὶ αὐτὰ πὺ εἶδα στὶς μάχες αὐτὲς μὲ ἔκαναν νὰ γυρεύω τὴν εὐκαιρία νὰ τὸ σκάσω. Τέσσερες φορές προσπάθησα, ὅμως καὶ τὶς τέσσερες δὲν τὸ κατάφερα. Στὶς 30 Ἀπριλίου βρέθηκα τυχερός. Ὁ Λοχαγὸς μὲ εἰδοποίησε νὰ πάρω τὴν ἡμερομηνία αὕτη τὸ φαί, τὰ τσιγάρα, καὶ ἔφημερίδες καὶ νὰ τὰ πάω

σὲ μιὰ ὁμάδα πού πήγαινε γιὰ κρούση. Τὸ πρωῖ κατά τις 8.30' ξεκί-
νησα γιὰ τὸ σημεῖο πού μοῦ εἶπαν. Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν βρισκότανε
κανένας καὶ ἐπικρατοῦσε ἀπόλυτη ἡσυχία. Κάθησα κάπου καὶ παρα-
κολουθοῦσα ὅλα τὰ σημεῖα γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν θὰ γίνω ἀντι-
ληπτός κατεβαίνοντας στὸ Σαραντάπορο πού ἐκεῖ κοντὰ ἦτον ὁ Στρα-
τός. Ὅταν πιά βεβαιώθηκα πῆρα καὶ τὴν μεγάλη ἀπόφαση ἢ νὰ
πεθάνω, ἢ νὰ περάσω ἀπὸ τὴν ἄλλη πάντα. Ὑστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα
εἶχα φθάσει κοντὰ στὸν ποταμό. Ἐδῶ ἦτον καὶ τὸ ποῖο ἐπικίνδυνο
σημεῖο καὶ αὐτὸ διότι ὑπῆρχε φόβος νὰ μὲ κτυπήσουν καὶ ἀπὸ τὰ
δύο σημεῖα καὶ οἱ ἀντάρτες καὶ ὁ Στρατός. Καὶ τοῦτο διότι καὶ τὸ
ἓνα μέρος καὶ τὸ ἄλλο θὰ μὲ νόμιζε γιὰ ἐχθρό τους, ὅμως στὴν περί-
πτωση αὐτὴ βρέθηκα τυχερός χωρὶς νὰ μοῦ συμβεῖ τίποτα.

Στις 30 τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἡ ὥρα περίπου δέκα, παρεδόθηκα
στὸ Κάντσικο, ἀντὶ ὅμως νὰ μὲ ἐκτελέσουνε ὅπως διέδιδε ἡ ἡγεσία
τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν προπαγάνδα της γιὰ τοὺς συλλαμβανομένους καὶ
παραδιδομένους, βρῆκα τὴν καλύτερη ἀδελφικὴ στοργὴ καὶ περιποίησι
ἐκ μέρους Ἀξιωματικῶν καὶ φαντάρων. Ἀμέσως μὲ πῆραν, μὲ ἔβα-
λαν καὶ ἔφαγα, καὶ μετὰ μοῦ ἔδωσαν τσιγάρο. Ἐκεῖ ἀκόμη διεπίστω-
σα ὅτι μεταξύ Ἀξιῶν καὶ φαντάρων ὑπάρχει ὁ στενὸς δεσμὸς τῆς
ἀδελφικῆς ἐκτίμησις καὶ ἀγάπης καὶ ὄχι αὐτὰ πού διαδίδονται ἐκ
μέρους τοῦ Κ.Κ.Ε. Ὅσο ὅμως προχωροῦσα πρὸς τὸ Ταμποῦρι, πιὸ
καθαρὰ ἔβλεπα τὸ στενὸ δεσμὸ πού ὑπάρχει μεταξύ Ἀξιῶν καὶ
φαντάρων. Ἐδῶ δὲν βλέπεις αὐτὰ πού βλέπεις στὸν Δ. Σ. Ε. Ἐδῶ ὁ
Ἀξιωματικὸς δὲν βρίζει κατὰ τὸν αἰσχροὺ τρόπο πού βρίζουν οἱ ἄνθρω-
ποι πού ἀγωνίζονται γιὰ τὴν «ἰσότητά τῆς λαϊκῆς Δημοκρατίας». Ἐδῶ
δὲν ἀπειλοῦν τὸν φαντάρου «θὰ σὲ σκοτώσω». Καὶ ἀκόμα ὁ Ἀξιῶς δὲν
κοιμᾶται στὸ ἄμπρι μὲ τὶς κουβέρτες του καὶ μὲ τὴν φωτιά του.
Ἐδῶ καὶ ὁ φαντάρου ἔχει τὸ ἄμπρι του καὶ ἂν δὲν ἔχει ἀντίσκηνο,
ἔχει τὶς κουβέρτες του.

Τὸ ἴδιο βράδυ κατέβηκα στὸ Κεράσοβο. Ἐκεῖ ἔμεινα ἓνα βράδυ.
Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ εἶχα τὸν καιρὸ καλύτερα νὰ δῶ τὶς σχέσεις Λοχα-
γοῦ καὶ στρατιωτῶν. Καὶ τοῦτο διότι ἔμεινα ἐκεῖνο τὸ βράδυ στὸ
Λόχο. Διοικητὴς τοῦ Λόχου αὐτοῦ εἶναι κάποιον παιδάριον ὡς 25 χρο-
νῶν ὀνομαζόμενον Ἀλεξάνδρου. Μόλις μὲ πῆγαν στὸ Λόχο, ἐκεῖ ἀμέ-
σως μὲ πῆραν τὰ παιδιὰ καὶ μὲ ἐπῆγαν νὰ φάω καὶ κατόπιν νὰ πλυθῶ
καὶ νὰ ἀλειφθῶ μὲ Ντι-τι-τι καὶ αὐτὸ διότι στὸ ἀντάρτικο ἡ μοναδικὴ

ἀπολαυὴ πού ἔχεις εἶναι τὰ ἑκατομμύρια οἱ ψεῖρες. Ὅταν τέλειωσα πῆγα καὶ πάλι στὸ Λόχο. Ἐκεῖ ἄρχισαν ἀπὸ ἐνδιαφέρον νὰ μὲ ρωτοῦν πῶς περνᾶν οἱ ἀντάρτες ἀπὸ ὕπνο, φαγητὸ κ.τ.λ. Βέβαια, ἀπάντησα στὶς ἐρωτήσεις τους. Ὁ Λόχος ἔμενε σὲ μιὰ ἐκκλησιά. Στὴν ἐκκλησιά ὅμως αὐτὴ ἔμενε καὶ ὁ Λοχαγὸς μαζί μὲ τοὺς φαντάρους του. Ἐδῶ ὁ Λοχαγὸς δὲν πῆγε νὰ κοιτάξει νὰ βρεῖ ξεχωριστὸ σπίτι γιὰ νὰ πάει τὴν Διοίκηση τοῦ Λόχου τοῦ ὅπως κάνουν οἱ συναγωνιστὲς τοῦ «Δ.Σ.Ε.». Ἄκουσα τοὺς φαντάρους νὰ λένε γιὰ τὸν Λοχαγὸ ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ὄχι μόνον στὴν μάχη ἀλλὰ καὶ στὸν θάνατο πηγαίνουν· καὶ αὐτὰ πού λέγανε οἱ φαντάροι δὲν τὰ λέγανε ἔτσι, γιατί φοβόντανε μὴν τραβήξει τὸ πιστόλι καὶ τοὺς σκοτώσει ὅπως συμβαίνει στὸν Δ.Σ.Ε. ἀλλὰ τὰ λέγανε μὲ τὴν ψυχὴ τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ναυτεργάτες ΠΡΟΣΟΧΗ! Όπως λέγω πιό μπροστά, με απόφασή του τὸ Κ.Κ.Ε. ἔβαλε τὸν Ἄρτέμη ἕως τὰ τέλη τοῦ 1949 νὰ στρατολογήσει 1000 ἀπὸ σᾶς καὶ νὰ σᾶς στείλει νὰ πᾶτε με τὸ ὄπλο στὸ χέρι, ὅπως σᾶς λέν: νὰ πολεμήσετε γιὰ τὴν «λευτεριά», τὴν Δημοκρατία καὶ «ἀνεξαρτησία» τῆς Ἑλλάδας καὶ αὐτὸ διότι μόνον τότε θὰ λυθοῦν καὶ τὰ δικά σας ζητήματα.

Ἄπὸ αὐτὰ πού θὰ διαβάσετε στὶς γραμμὲς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, μόνοι σας θὰ ἀντιληφθῆτε γιὰ ποιά «Δημοκρατία» σᾶς στέλνουν νὰ πᾶτε νὰ πολεμήσετε. Ἐκεῖ πού θὰ πᾶτε δὲν θὰ πολεμήσετε γιὰ τὴν «ἐλευθερία», ἀλλὰ γιὰ νὰ περάσετε στὰ χέρια σας πιό γερὰ δεσμά. Πηγαίνοντας ἐκεῖ ἐπάνω πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι ἐγκληματεῖτε ἐνάντια στὴν Πατρίδα. Πηγαίνοντας ἐπάνω μεγαλώνετε τὸ δράμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἄπὸ τὴν ἄλλη μεριά πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι καὶ σᾶς περιμένει αὐτὸ πού βρῆκαν καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μας ποῦ ἄδικα ἔδωσαν τὴν ζωὴ τους.

ΑΡΧΕΙΑ
ΕΥΤΥΧΩΝΗΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ